

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Lunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Kongres „Pax Romane“ na Bledu

Katoliška dijaška mladina 17 narodnosti pozdravlja našo domovino

Dr. Korošec v imenu predsednika vlade pozdravlja udeležence

Oče žosizma med Slovenci

Ne bomo danes prvič spregovorili o žosizmu. To gibanje, najlepši dokaz večno mladega krščanstva, tudi nam ni neznano. Vsi verni Slovenci, zlasti pa v novem duhu vzgojena mladina, gojimo do tega gibanja tople simpatije in ga spremljamo z največjo radostjo. Ob kongresu Pax Romane pa se nam je ponudila prilika, da je prišel med nas začetnik in oče žosizma, danes duhovni voditelj belgijske veje žosizma, kanonik Cardyn. Kljub temu, da je prav po duhovniško z vsemi močmi zaposlen v tem gibanju krščanske delavske mladine v Franciji in Belgiji, si je utrgal toliko časa, da pride iz Bruslja v Slovenijo, med mednarodno dijaško mladino, ki jo je Pax Romana letos pod slovenskim vodstvom zbrala v Rogaški Slatini in na Bledu. Za nas, ki tako živo dojemamo tokove Evrope, je to ena izmed redkih prilik, da se naša dijaška mladina, bodi rod izobražencev, od blizu, iz najmerodajnejših ust seznanji z žosizmom, ki ga nasprotniki opazujejo prepadeno, prijatelji ga občudujejo, sv. očetu pa je — kakor je dejal v pismu belgijskim žosistom — največje upanje, da se bo Evropa še rešila. Pred enajstimi leti, ko je kanonik Cardyn zbral okrog sebe majhno družbo mladih belgijskih delavcev — 7 jih je bilo vseh skupaj z njim vred — nihče ni slutil, kakšno valovanje bo ta Kristusove ljubezni prežeta družba sprožila najprej v Belgiji, nato v Franciji, od koder se je potem v nekaj letih to gibanje razširilo skoraj po vsem kulturnem svetu, zlasti pa tam, kjer so bile socialne razmere najbolj vpijoče in kjer je bilo delavstvo Bogu najbolj oddano. Tudi v Franciji je žosizem započela majhna družba — štirje delavci in 10 delavk —, ki so misel o preporodu sveta po ljubezni in pravici tako močno vsejali v mlada srca po industrijskih središčih Francije, da je bilo na kongresu žosizma v Parizu leta 1937 že nad 70.000 udeležencev, samih mladih delavcev in delavk, ki jim je tovarna in predmestje edini delokrog. Že ta kongres, na katerega so prišle iz Belgije cele množice, je pokazal, kakšno silno notranjo moč hrani v sebi to gibanje, še bolj pa se ta moč razodeva dan na dan v tovarnah, v delavnicah, v pisarnah, med kmečkimi delavci, v pristaniščih, v vseh velikih industrijskih središčih Francije in Belgiji, kjer si ljudje s težkim delom svojih rok služijo kruh in jih je ta krušna borba v brezdušnem mehanizmu odtujila Bogu, pa je prišla med nje žosistična celica, ki blazi trdote dela in slehernemu tovarni pri stroju vlija zavest o veličini človeškega življenja. Žosizem čuti vsa okolica, ker je po svoji naravi borben in osvajalen in hoče vse pridobiti za Kristusa in vse življenje dneva prepojit z njegovim duhom. In vse to je izšlo iz prve osnovne celice v Belgiji, ki jo je pred enajstimi leti zbral okrog sebe kanonik Cardyn. Ni čudno, če ga je 18. julija 1937 v Parc des Princes v Parizu vsa tisočglava množica delavske mladine pozdravljala z besedami: »Žosisti prvega desetletja! Mi vsi, ki v tisočih dolgujemo žosizmu, da smo našli veselje in ponos življenja, poslušajmo sedaj besedo ustanovitelja svetovnega žosizma, Cardyn. buditelj in vodnik našega žosističnega poklica, Cardyn: sam sin delavca in duhovnik Kristusov, Cardyn, dobronik delavske mladine! — in na te besede voditelja kongresa je najprej zaoril govorni zbor »Živio Cardyn! Živio Cardyn!« nato pa je ves stadion v enem samem navdušenju planil v dolgotrajne pozdrave »Živio Cardyn!« In Cardyn je stopil na oder sredi stadiona, pod križ in govoril, govoril pa tako, da so mlade duše plapolale v navdušenju za božje kraljestvo v tovarni, v predmestju, v barakah, povsod, kjer živi človek, »naš brate. To je Cardyn, duša žosističnega gibanja. Letošnji kongres Pax Romane se zlasti peča s socialnimi vprašanji in z vprašanjem komunizma, kako Evropo obvarovati pred tem novim poganstvom. In žosizem ima v tej borbi najgloblje izkušnje, saj je nastal v času, ko so nekateri že s strahom pričakovali, da se bo Evropa kmalu prebudila in se začudila, ko bo videla, da je komunistična. Žosizem je na terenu v občudovanja vredni poštenosti svojega članstva pokazal, da socialne rešitve ni v kakih krilaticah komunizma, tudi ne zgolj v zunanjih socialnih reformah, ki zadevajo komaj delovne ure in vprašanje plačnega dopusta, ampak v celotni preusmerjenosti vse družbe h Kristusu. Šele po Kristusu more biti nova mladina, nova družina, nova družba, »la cité nouvelle«. In z ofenzivo krščanske ljubezni, ki se v žosizmu udeležuje organizirano in pod strunim vodstvom in v najstrožji svobodno prevzeti disciplini na tolikih in tolikih poljih krščanske dobrotelosti, je žosizem Bel-

Bled, 27. avgusta. Komaj so odšli udeleženci konferencie Male zveze — bilo jih je s časniki vred precej nad 200 — so zasedli Bled udeleženci kongresa »Pax Romana«, ki jih je prišlo nad 300. Bled je ohranil vso zunanjo okrasje prvih konferenčnih dni, tako da velja tudi za sedanje zasedanje, le da se je število zastav še znatno pomnožilo in se je njihova barvna igra še popestrila, saj so naši prireditelji hoteli vsako zastopano državo pozdraviti z dotično državno zastavo. Našli smo jih 17. Torej neka mala zveza narodov. Toda ta zveza je prava, ta zveza je trdna, ta zveza je zvesta, ker je to zveza katoliške mladine, ki je vsa prisegla zvestobo Kristusu in njegovi cerkvi. Bled ima pod navalom mednarodne mladine mlad obraz. Ves spomladanski je in lep. Živčav v vseh mogočih jezikih gre gor in dol ob obali hotelov, pesmi odmevajo gor od jezerskih teras in zdravi, polni smehi odmevajo po blejskih ulicah. 17 držav je poslalo semkaj zastopnike svoje katoliške mladine. Pa se zdi, da govorijo vsi en jezik, da so vsi iz iste dežele, celo iz iste družine, tako se vsi med seboj razumejo. Kako krasna je vendar mladina, ki gre preko toliko ovir, ob katerih starejši rodovi omagujejo!

Mladina 17 narodov

Na konferenco Pax Romane je Českoslovaška poslala 30 zastopnikov, Poljska 31, Švica 16, Nizozemska 28, Litvanska 30, Francija 40, Romunija 5, Bolgarija 6, Britska Indija 1, Liechtenstein 1, Belgija 12, Luksemburg 17, Anglija 20, Irska 4, Madžarska 9, Zedinjene države Severne Amerike 6, Kanada 1, Jugoslavija pa 80. Eden najbolj odličnih gostov je ustanovitelj Zveze krščanske delavske mladine (Žosistov) kanonik Cardyn. Ob njem uživata velik ugled zastopnik Zveze narodov baron de Montanach ter dekan bogoslovne fakultete v Ottavi v Kanadi msgr. Sauve. Iz Bolgarije, Litve in Poljske so prišli dekleta v krasnih narodnih nošah, ki vzbujajo veliko pozornost ob dveh naših gorenskih nošah, ki se kraljevsko sučeta med tem mravljištem nasmejane mednarodne mladine. Naši slovenski fantje niso težo dneva z organizacijo kongresa, prevoza, prehrane. Povedati je treba, da so za to želi priznanja, ki jim jih lahko veliki narodi zavidajo. Pripravljalni odbor je pokazal čudovito poštenost in kongres se za to tudi razvija kakor sam od sebe brez najmanjših trenj

Dr. Korošec mednarodnemu dijaštvu

Visokospoštovana gospoda!

Moja prijetna naloga je, da Vas v imenu jugoslovanske kraljevske vlade najpristneje pozdravim ter izrazim najboljše želje za dober uspeh Vašega kongresa. Še posebej pa mi je naročeno, da Vas najtopleje pozdravim v imenu predsednika kraljevske vlade dr. Milana Stojadinovića, ki je imel resen namen, da pride osebno na kongres Pax Romane in Vam izreče svoje pozdrave, toda državni posli so zahtevali, da se je moral že sinoči odpeljati v Belgrad. Vsaka resna in vestna vlada se mora brigati za duhovne struje med mlado inteligenco, dobre, konstruktivne struje podpirati, a slabe, destruktivne preprečevati in odstranjevati. Veselim se, da Pax Romana želi izboljševati mlado inteligenco, katera bi bila voljna in sposobna vse pomankljivosti v družabnem redu, bodisi da so politične, kulturne ali socialne, sanirati z evolucijo, a ne z revolucijo, da Pax Romana vzgaja mlado inteligenco, ki hoče zidati ter graditi in ne podirati in rušiti. — Zato je samo po sebi umevno, da se na tej svoji poti mora naenkrat srečati s komunizmom in njegovim nesrečnim nauki. In res, ko vzamemo Vaš program v roke, vidimo, da je polno predavanj, katera se bavijo z nauki komunizma. Ob varni roki sv. očeta in njegovih prednikov iščete prave in zanesljive poti, po kateri naj hodite in po kateri naj vodite svoje narode.

Za ugled države

In kot notranji minister kraljevine Jugoslavije se moram tudi po dolžnosti baviti s komunizmom in njegovimi stoterimi različnimi pojavi v društvenem življenju naše države. Zato mi verjemite, da se še posebej veselim Vašega kongresa in Vaših potov, po katerih hočete hoditi in da Vas spremljam po njih s posebnim razumevanjem. Porabim pa to priliko, da pred Vami, ki ste se zbrali na našem lepem Bledu iz mnogostvilnih držav, da korigiram veliko krivico, katero delajo komunisti naši državi s tem, da jo prikazujejo kot da na surov in nekulturen način postopa s pripadniki komunizma. Še noben komunist ni

gijo in Francijo v enajstih letih svojega delovanja prekrval tako in Kristusov nauk in katoliško Cerkev pokazal v tako veliki luči, da danes komunizem niti tam že zdavnaj ni več objubljena dežela, kakor je pred nastopom žosizma brez dvoma bil. Za marsikakega udeleženca Pax Romane je vprašanje borbe proti komunizmu gotovo še pereče in kanonik Cardyn med to dijaško mladino je ne samo svetovalec za taktiko, ampak tudi »buditelj in vodnik« mladih duš, ki hrepene po globoki misli, ki jo je osvajalno treba postaviti proti komunizmu. Tudi slovenska mladina bo iz tega obiska očeta žosizma dobila marsikatero pobudo za delo, ki jo še čaka in ki je za bodočnost naroda tako nujno potrebno. Tudi pod tem vidikom delavskega voditelja Cardyna toplo pozdravljamo.

in nevestnosti. Tudi »Parkhotel« je skušal čim bolj ustreči, saj ve, da pomeni 300 mladih gostov prav toliko prepričevalnih in navdušenih propagandistov po širnem svetu za lepote našega Bleda.

Sv. maša v blejski cerkvi

Zjutraj ob osmih je mednarodna mladina zasedla blejsko župno cerkev, katere krasote ni mogla zadosti občudovati. Ljubljanski knezoškof dr. Gregorij Rožman je daroval sveto mašo, ki ji je ta mlada Kristusova družina sledila z zgledno pobožnostjo. Po službi božji so se udeleženci počasi začeli pripravljati za slavnostno zborovanje v veliki zelo okusno okrašeni dvorani »Parkhotela«. Zborovanje se je začelo točno ob napovedani uri.

Slavnostno zborovanje

Pozdravni sestanek je vodil predsednik kongresa dr. Maks Vrabec, ki je v svojem govoru pozdravil prisotne goste, knezoškofa dr. Rožmana, senatorja Smodeja, zastopnika Narodne ekupščine poslanca dr. Vebleta, blejskega župana dr. Benedika, zastopnika Zveze narodov barona de Montanacha. Med njegovim govorom je vstopil v dvorano notranji minister dr. Anton Korošec, ki so ga kongregisti stoji pozdravljali dolge minute ter mu na ta način povedali svoje veselje, da je počastil zborovanje mednarodne katoliške družine.

Pismo sv. očeta

Za tem je tajnik kongresov »Pax Romana« abbe Gremaud iz Fribourga v Švici prebral pismo, ki ga je v imenu sv. očeta poslal kongresistom kardinal Pizzardo. K temu pismu se bo naš list še vrnil. Potem so bile prebrane vdanostne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru, svetemu očetu, knezu-namestniku in kardinalu Pacelliju. Pozdravne brzojavke pa so bile poslane ministrskemu predsedniku dr. Stojadinoviću, kardinalu Pizzardu, papeškemu nunciju, friburškemu školu msgr. Nessonu, zagrebškemu nadškofu dr. Alojziju Stepinču in banu dr. Natlačenju.

Nato je nastopil notranji minister dr. Anton Korošec, dolgo pozdravljen od navdušene dvorane, ter imel na navzoče sledeči pomembni nagovor:

bil pri nas obsojen na smrt, še noben ni izgubil svojega življenja, in vse, kar se govori o trpljenju komunistov po naših ječah in zaporih je velika neresnica in grda kleveta, ki jim jo v svoji propalosti predpisujejo njih tajna vodstva. Mi v policijskih metodah ne posnemamo komunistov in čuvamo dostojanstvo človečanstva. Mi smo sicer mladi, a dober in kulturni državni narod, polni idealizma in dobre volje za vsestranski napredek.

Oprostite mi to malo ekskurzijo; kajti vsakdo čuti potrebo, da čuva čast svoje in svoje države. Še enkrat želim Vašemu kongresu mnogo uspeha in veliko veselja in užitka pri potovanju po naši zemlji. Bog živi!

Pozdrav šola dr. Rožmana

Za notranjim ministrom, ki se mu je mladina za njegove besede pristočno zahvaljevala in ga dolgo časa stoji pozdravljala, je imel na kongresiste nagovor ljubljenskega vladika dr. Rožmana, ki je bil deležen navdušenega pozdrava. Govoril je o potrebi borbe proti komunizmu in je takoj poudaril, da je prav, če se od

komunistov učimo metod dela, toda če se hočemo proti njim boriti, jim moramo sami na sebi pokazati zgled krščanskega življenja. Ne samo učiti, ampak zgled dajati, zgled polnega krščanskega življenja. Drugo, kar je važno, pa je to, da bomo vendar enkrat pokorno izpeljali velike papeževe okrožnice zadnjih let.

Za škofom dr. Rožmanom je pozdravil kongres dr. Veble v imenu Narodne skupščine, za njim pa v krasni francosčini baron de Montanach v imenu Zveze narodov.

Končno je izrekel iskreno dobrodošlico tudi blejski župan dr. Benedik, ki je želel mladini, naj se v ljubezni do bližnjega uri za borbo proti sovražniku komunizmu.

Pozdravi narodov

Nato je sledila cela vrsta kratkih pozdravov, ki so jih izrekli predstavniki posameznih državnih in narodnih organizacij. Vrsto govornikov sta začela gđc. Castoldi, ki je govorila v imenu dekliske KA v Italiji ter svetnik Kalan, ki je razlagal »Regnum Christi«. Za njima so nastopili po vrstnem redu: Alexandre iz Belgije, gđc. Zlatca Ilicva iz Bolgarije, ki je v svoji prelepi narodni noši vzbudila viharne pozdrave, msgr. Sauve iz Kanade, Edward Kirchner iz Zedinjenih držav USA, Paul Maskalick, zastopnik ukrajinskih (katoliških) izselencev v Ameriki, nadalje Boudet Robert iz Francije, ki je s svojim prekrasnim govorom navdušil vso dvorano, Max Legendre v imenu grških katoliških dijakov, A. Madarasz v imenu Madžarske, kanonik Cardyn v imenu Belgije, Raphael Chimma v imenu Britske Indije, ki je ves mlad in temnopolt zopet izval viharne pozdrave, kanonik dr. Pfeifer v imenu Madžarov na Češkoslovaškem, Slovak Kirschbaum v imenu Čehov in Slovakov ter podkarpatskih Rusinov, nadalje zastopnik Švice, zastopnik Litve prof. Pakštas je svoj pozdrav zaključil v lepi slovenščini in žl za to viharne aplavze. Za njim je govoril zastopnik Irske, zastopnik Luksemburga g. Jožef Guill, zastopnik Nizozemske g. Sassem, zastopnik Poljske Jerzy Turowicz, zastopnik Anglije Cyril Lott. Vrsto govornikov je zaključil predsednik pripravljalnega odbora kongresa inž. Tepež.

Vsi govorniki so se zahvaljevali Jugoslaviji in Slovincem za gostoljubnost in za nepozabne užitke, ki so jim bili prirejeni. Vsi so opevali lepote naše domovine ter se divili organizatoričnemu talentu slovenskih dijakov. Vsi so navdušeno pozivali na boj pod Kristusovo zastavo, da bi na svetu zavladala prava »Pax Romana«.

S tem je bilo dopoldansko slavnostno zborovanje končano in mladina se je zopet razšla po Bledu, občudovala krasno prirodo, se smejala visokim goram in začela prepevati v vseh mogočih jezikih, da je odmevalo od obale do obale.



Jubilejni XXX. mednarodni sejem

Teden hrvatske kulture 27. VIII. - 6. IX.

O bičajni popustili

Popoldne: g. Lotta o komunizmu v Angliji

Kanonik Cardyn kaže film o žosističnem kongresu

Bled, 27. avgusta.

Po opoldanskem odmoru so se zbrali zborovalci k predavanju lektorja edinburškega vseučilišča g. Lotta, ki je predaval v angleščini: Komunizem vpliva neposredno na manjši krog ljudi, do čim je njegov posredni vpliv mnogo obsejnejši, ko se skriva za raznimi nevtralnimi organizacijami, za protifašističnimi in mirovnimi gesli. V Angliji podpira komunizem tudi ne preveč katoličizmu naklonjeno javno mnenje in pa angleška apatija. Komunizem in katoličizem sta nezdružljiva zaradi brezbožne in pa razredne bojne tendence komunizma. Pri svojem razdiralnem delu najdejo komunisti zaveznike tudi v takozvanih naprednjakih, ki se oprijemljejo kvarnih novotarij. Komunisti delajo silno intenzivno in hočejo ustvariti mnenje, da je rešitev iz vseh težav le v komunizmu. Uspešna borba proti komunizmu je možna le, če komunizem dobro poznamo. Posebno moramo zbuditi in vzgajati apostolstvo socialne misli med delavci. Naše orožje proti komunizmu pa je: molitev, tisk in podrobno delo, ki ga bo Bog blagoslovil z uspehi.

Po predavanju je podal g. Salat kratke izvlečke v francoščini, nato pa je predaval prof. Pierre Henry Simon o katoliškem socialnem nauku in o zahtevah sodobnosti. Nujna posledica nauka katoliške cerkve o pravičnosti je obsodba vsakega nepravilnega družabnega reda, pa naj si temelji na krivični razdelitvi dobrin, ali na zlorabi lastnine, ali na izkoriščanju osebnosti ali pa na odvzemu dobrin. Nauk o ljubezni pa izravna trdote, ki jih pušča pravičnost, ko uči, da morajo snovne dobrine služiti osebnosti in družbi, in obsoja materializem liberalizma in marksizma in prav tako razredni boj. V današnjih dneh razpada gospodar-

ski liberalizem s kapitalizmom, vstaja pa revolucionarna mistika marksizma in posebno še komunizma, kot reakcija pa se dvigajo razni nacionalni socializmi in fašizmi. Cerkev obsoja te zablode, obsoja gospodarski liberalizem, obsoja komunizem in prepušča vsako sodelovanje z njim, obsoja pa tudi oboževanje rase, naroda in države. Pozitivno pa zahteva globoko, čeprav mirno preosnovno družbo v smeri slobokega sodelovanja vseh stanov pod vidikom skupne blaginje. Zato moramo poglobiti socialne nauke Cerkev pred vsem tako, da iz njih izvajamo zaključke za naše vsakdanje življenje. Moramo se boriti proti zmotam, zlasti proti komunizmu, a najbolj tako, da odpravimo vzroke in pogoje, ki njegov nastanek in rast pospešujejo.

Po predavanju g. Simona so se sestali duhovni vodje na sestanku, da se razgovore o smericah za svoje delo med akademsko mladino, da bi bilo kar najbolj plodno.

Sestala pa so se tudi dekleta, da se razgovore o vprašanjih, ki v problemu komunizma tičejo še prav posebno njih.

Za večer pa je ustanovitelj žosizma Cardyn pripravil udeležencem pogled na celotno gibanje žosizma, ki ga je ilustriral film o velikem žosističnem jubilejnom kongresu.

Zemunska vremenska napoved: Prevladovalo bo jasno na jugu, delno oblačno sredi države in pretežno oblačno na severu in v severozahodnih krajih; tam utegne tudi deževati.

Zagrebska vremenska napoved: Lokalne nevihte s padavinami.

Dunajska vremenska napoved: mirno, oblačno, zmerno toplo, krajevne nevihte.

Angleški finančni minister John Simon o stališču Anglije do ČSR

„Našla se bo mirna rešitev, če bo zmagal spravijsi duh“

London, 27. avgusta. AA. (Reuter) V svojem današnjem popoldanskem govoru v Lanarku je finančni minister sir John Simon dejal:

»Splošno politiko britanske vlade na področju zunanjih dogodkov bom definiral kot pozitivno politiko miru. Letošnje leto je bilo leto vseh mogočih težav in se ni nikjer toliko opazila smer politike g. Chamberlaina kakor pri odločitvah in pozitivnih prizadevanjih gg. Chamberlaina in lorda Halifaxa za ublažitev napetosti in pomiritev. Nobenega razloga ni, da bi svojo zunanjo politiko vodili tako, kakor da ni možno prijateljstvo z državami, ki se po svoji politiki ureditvi v marsičem razlikujejo od naše države.«

Nato je sir John Simon zavrnil misel, da bi bila vojna neizogibna, in dejal: »Raje bi poudaril, da bi morali vsi narodi enako pokazati vsek prizadevanja, da se odstranijo vzroki, ki utegnejo roditi vojno in da v duhu medsebojne lojalnosti omilijo težave, naj pridejo od koderkoli: če bi se tako zgodilo, ne bi bila vojna nikoli neizogibna. Velika Britanija ne preneha zastavljati svoj vpliv za ohranitev miru.«

Govorec o britanskem oboroževanju, ki ni zbudilo strahu pri nobenem narodu, ker ves svet ve, da se britansko orožje ne bo nikoli obrnilo v noben napadalni namen, je sir John Simon nadaljeval:

„Nihče ne ve, kako bi se vojna končala, če bi se začela“

»Vsa prizadevanja britanske vlade so stremela za tem, da se utrdi mir, in da se pri urejanju mednarodnih sporov ravna miroljubno, ker smo prepričani, da se pri uporabi nasilnih sredstev ne dajo spori pravilno urediti. Razen gnutnih izgub in gorja, ki spremljajo takšne ukrepe, utegne njih izvajanje kaj lahko imeti takšne posledice, ki bi v določenih okoliščinah mogle potegniti za seboj tudi druge, ne samo sprte stranke. Če bi se takšen proces začel, ne more nihče povedati, kje bi se končal. Zavest o tem je pripeljala do pristanka na ideal in na načela, ki tvorijo temelj Društva narodov. Britanska vlada je globoko obžalovala, da odsotnost mnogih važnih držav tako slabi ZN in mu jemlje velik del pomena in vpliva, ki mu je bil v nadah in nasiranju njegovih ustanoviteljev namenjen. A vendar opazimo zdaj pa zdaj, da ZN ni zmožna vzdržati preizkušnje, ki jo čakajo. To pa ne pomeni, da bi bilo treba vreči ta načela brez krova. Nasprotno, ideal Društva narodov — razum in zakon, a ne sila — je velik. Ta ideal navdušuje in mi si bomo z vsem svojim delovanjem prizadevali, da ga dosežemo. Prepričan sem, da tudi drugi narodi, prav tako kakor narod Velike Britanije, čutijo veliko in trajno ljubezen do miru in da prav tako sovražijo vojno. Strašno je misliti na to, koliko moških in žensk mnogih evropskih držav z grozo misli na nevarnost in strahote letalske vojne. Ta okoliščina nam pa more prav tako viliti upanje, da ne bo nobena vlada mogla ostati nebržna nasproti čustvom svojega naroda in da si ne bo mogla zamašiti ušes pred stvarili, da se je treba temu ogniti. Velika je odgovornost vsakogar, kdor bi s svojim početjem potegnil črto v stiske, kakršne rodi vsaka vojna.«

»Kar se mene tiče,« je nadaljeval sir John Simon, »bomo vse dotle, dokler bo naš narod, kakor tudi druge narode britanskega imperija prevečala zavest o nalogah, za katere smo se borili, vselej zastavili ves svoj vpliv, da preprečimo vojno kjerkoli na svetu, in zmerom bomo pripravljani, da položimo svoj prispevek za ohranitev miru.«

»S tem, kar sem doslej rekel,« je nadaljeval minister, »sem dokaj popolno orisal bistvena načela britanske zunanje politike, pri čemer smo prepričani, da uživamo podporo in velike simpatije tujih prijateljskih narodov.«

„Od uspeha lorda Runcimana je veliko odvisno“

»V posebnem primeru češkoslovaške, ki je zdaj predmet proučevanja,« je nadaljeval sir John Simon, »je stališče Velike Britanije popolnoma točno orisal predsednik vlade Chamberlain v svojem govoru 24. marca t. l. v spodnji zbornici. Ta izjava velja tudi danes. Njeni vsebini nimamo ničesar dodati. Da se uredi češkoslovaški problem, je potrebno, da pri tem vsi prizadeži svoje prispevajo. Britanska vlada je priznala, da v ČSR zares obstoji problem, ki zahteva nujno ureditev. Prepričani smo, da se bo z dobro voljo obeh strank našla pravilna rešitev vseh zakonitih zahtev. Ni potrebno posebej poudarjati pomena miroljubne ureditve, kajti v današnjih razmerah ni nobenih omejitev za vojne reakcije.«

Minister je nato navezal na nedavni govor zunanje ministrice USA Cordella Hulla, ki je poudaril posledice, kakršne bi povzročilo razširjenje vojne, in potrebo po tem, da se vojna nadomesti s prijateljskim sodelovanjem, ter je izjavil, da sta Hull in Roosevelt to rekla v Kanadi. Nekaj dni pozneje je to zbudilo ustrežajoči odmev v

mnogih britanskih srcih. V skladu s tem je britanska vlada zastavila ves svoj vpliv pri obeh strankah na češkoslovaškem, da prispevata k ureditvi vseh problemov in da vedno upoštevata nasvete zdravega razuma.

Sir John Simon se je ob koncu svojega govora dotaknil poslanstva lorda Runcimana in dejal, da on ni arbitar in tudi ne razsodnik, temveč posredovalec in prijatelj. Govornik je dalje poudaril lepe želje vsega sveta, ki se zaveda, koliko je odvisno od uspeha lorda Runcimana. Lord Runciman se ne muji v Pragi kot zastopnik britanske vlade, temveč kot zastopnik vseh tistih ljudi, ki hočejo pravičnost in ljubečo mir. Prepričan sem, da bodo vsi razumni ljudje vseh narodov rajši privoščili lordu Runcimanu svojo pomoč, kakor pa da bi mu metali polena pod noge pri njegovem prizadevanju, da se pravično uredi večje število vprašanih, ki tvorijo češkoslovaški problem. Dotlej je pa ne samo naša naloga, ampak tudi naloga vseh drugih držav, ki si žele miru, da streme za tem, da se ne stori, kakor sem že rekel, nič takšnega, kar bi ogrozilo zadovoljivo ureditev teh preblemov. Kakor sem že omenil, smo trdno prepričani, da se bo našla, če bo zmagal spravijsi duh, mirna ureditev zakonitih zahtev; tak uspeh bo možen s potrpljenjem in z dobro voljo.«

V Pragi s Simonom zadovoljni

Praga, 27. avgusta. c. Zvečer objavljajo, da so vladni krogi zelo zadovoljni z izjavo sira Johna Simona. Ta izjava dokazuje, da češkoslovaško javno mnenje v svoji borbi ni osamljeno.

Nemška vlada sudetskikh Nemcev ne bo podprla

Berlin, 27. avg. AA. Reuter: Dobro poučeni krogi izjavljajo, da ni res, da bi bila nemška vlada opozorila neke veselice, da bo prisiljena podpreti borbo sudetskikh Nemcev, če manjšinsko vprašanje kmalu ne bi bilo urejeno.

Napeta pomorska bitka v gibraltarski ožini včeraj ob 3 zjutraj

Komaj popravljeni in modernizirani rušilec rdečih, „Diaz“, močno poškodovan

Gibraltar, 27. avgusta. b. Davi ob pol 3. zjutraj so bili posadka in prebivalci Gibraltara prebudeni zaradi močnega topniškega ognja v gibraltarski ožini. V trenutku je bilo vse na nogah, posadka alarmirana, prav tako pa so mornarji zasedli svoja mesta na vseh vojnih ladjah. Vsa gibraltarska ožina je bila razsvetljena z mpečimi žarometi z atrijske obale. Delovali so žarometi in svetilniki iz Ceute in drugih obalnih mest v Maroku. V sredini gibraltarske ožine je bilo videti nekaj vojnih ladij, ki so neprestano brušale topniški ogenj v eno smer, iz katere je prišel le slab topovski odgovor. Pomorska bitka v gibraltarski ožini je trajala nad eno uro in dokler opazovalci niso vedeli, za kaj gre, je vladalo velikansko vznemirjenje. Tedaj pa se je pričela bližati lukla velika vojna ladja z zmanjšano brzino. Motorni čolni angleških vojnih ladij so ji šli takoj nasproti in jo pričakovali na meji angleških vod. Ladja je bila hudo poškodovana ter so ji britanski mornarji takoj nudili pomoč. Britanski vlačilci so ladjo zavlekli v luko. Sele tedaj se je ugotovilo, da je to veliki rušilec španske rdeče vlade »Diaz«, ki se je skušal prebiti skozi gibraltarsko ožino v vode rdeče Španije, da bi se priključil tam rdečim pomorskim silam. Rušilec »Diaz« je bil osem mesecev v popravilu v »Le Havre«, kjer je bil popravljen in moderniziran, da je dobil večjo brzino ob manjši potrošnji pogonskega materiala. Razen tega so na njem montirali Francozi tudi najmodernejšo topove. Pred tremi dnevi je ladja odplula iz Havra v največji tišini, in sicer ponoči, vendar se je o tem takoj zvedelo in napeto so pričakovali, če se bo ladji posrečilo prebiti se skozi zasedo nacionalističnega vojnega brodoma v gibraltarski ožini. V teku zadnjih dveh dni so nacionalistične vojne ladje dan in noč križarile v gibraltarski ožini ter so bile dobro pripravljene tudi obalne baterije z maroške in španske strani.

O gibanju »Diaz« ni nihče nič vedel. Vsi so mislili, da je rušilec odšel na široko morje, da bi tako premočil nacionalistične stražarske ladje. Poveljniki pa je preteklo noč končno sklenili, da se prebije skozi nacionalistično blokado. Ko se je »Diaz« pojavil v gibraltarski ožini, se je držal maroške obale, da bi tako premočil nasproti, toda kakor hitro je prišel v gibraltarsko ožino, so ga opazili stražarji z nacionalističnih motornih čolnov in njegov prihod signalizirali. V tem trenutku

Od nedelje do nedelje

Zunanji pregled

V preteklem tednu stojijo v ospredju štirje zunanje politični dogodki: Konferenca Male zveze na Bledu, obisk madžarskega regenta admirala Horthyja v Nemčiji, preosnova francoske vlade in naraščanje napetosti v češkoslovaškem vprašanju.

Konferenca Male zveze na Bledu je rodila velik uspeh, ker je dosegla, da je bil med Male zvezo (Jugoslavija, Rumunija, Češkoslovaška) na eni in Madžarsko na drugi strani dosežen sporazum, v katerem Mala zveza Madžarom prizna vojaško enakopravnost, Madžarska pa se obvezuje, da država Male zveze vojaško ne bo napadala. S tem je v srednji Evropi tako rekoč izginila napetost, ki je do sedaj vladala. V kolikor nas tiče, smemo sedaj reči, da je tudi naša severna meja napram Madžarski zavarovana s prijateljstvom in da okrog in okrog države nimamo več nobenega nasprotnika. Sporazum pa je prav tako važen za Češkoslovaško in Rumunijo, ki se jima ni treba več bati, da bi ju mogel kdo na madžarski meji napasti, naj si bi to bila Madžarska sama, ali kdo drugi, ki bi mu Madžarska dovolila prehod skozi svoje ozemlje. V kolikor tiče sporazuma glede narodnih manjšin, pa se bodo pogajanja še nadaljevala pod vodstvom našega ministrskega predsednika. Blejskega sporazuma so poleg udeležencev samih izredno veseli tudi Italija in Anglija. Le odmev iz Nemčije je nekoliko bolj hladen.

Obisk madžarskega regenta Horthyja v Nemčiji, ki je združen z velikimi svečanostmi in ogromnimi vojaškimi paradami, so nekateri listi hoteli naslikati kot uvod v vojaško zvezo med Nemčijo in Madžarsko. Te fantastične vesti je Madžarska sama uradno zanikala. Najbolj pa jih je zanikala s tem, da je s svojimi sosedi Male zveze na Bledu sklenila nenapadalne pogodbe. Čemu torej vojaška zveza? Madžarski obisk v Nemčiji bo imel le to veliko dobro, da bo tudi Nemčija Madžarom zajamčila nedotakljivost njune skupne meje in to bo pomirilo marsikatero skrb, ki so se zadnje čase pojavljale v srednji Evropi glede usode Madžarske.

V Franciji je ministrski predsednik Daladier s tem, da je ostro kritiziral vlado ljudske fronte, ki da je hotela gospodariti na načelu: čim manj delati in čim več zaslužiti, povzročil odstop socialističnih ministrov. S tem je ljudska fronta dejansko skrhana. Francoska vlada pa je morala pozvati ljudstvo

na delo spričo zaskrbljenja polnih zunanje političnih dogodkov v Evropi, dogodkov, ki jih bo mogla moč strovati samo močna, delu vdana in proizvajajoča Francija. V tem smislu bodo delno uklenili 40 urni delavnik in bodo vpeljali zopet daljšo delovno dobo, da bodo mogli tekmovali z Nemčijo, kjer je po gotovih industrijah, ki so potrebne za oboroževanje, uvedeno celo 12 urno dnevno delo.

Na češkoslovaškem se je položaj zaostрил zaradi tega, ker so sudetski Nemci odklonili vsaka nadaljnja pogajanja z vlado. Anglija se je zaradi tega zelo vznemirila in so bili zadnje dni v Londonu dolgo trajajoči posveti med državniki, kako bi se vstajajoča nevarnost odstranila. Zdi se, da bo končno Anglija le spregovorila odločno besedo in bo jasno izpovedala, da bo stala ob strani Francije in Češkoslovaške, ako bi ju kdo napadel. Odločno stališče Anglije bo napetost takoj ublažilo ter bo lordu Runcimanu, ki v imenu Anglije skuša spor z Nemci na miren način urediti, omogočilo, da uspešno konča svoje mirovno delo. Kakor gorjivo zadnja poročila, da Anglija predlagala, naj se država razdeli v 25 samoupravnih kantonom, s čimer bi bilo ustrezno vsem narodnim manjšinam.

Notranji pregled

V četrtek je Leonišče v Ljubljani zapustil Nj. Vis. kraljevič Andrej. Devet dni prej so ga na nasvet dvornega zdravnika dr. Bogoljuba Dragaša z Bleda prepeljali v bolnišnico, kjer je bil še istega dne pozno zvečer operiran na elepiču. Operiral ga je primarij dr. Lavrič ob asistenci dr. Arka, dr. Žumra, ki je bolnika narkotiziral in primarija dr. Dragaša. Ob skrbnem nadzorstvu zdravnikov in vse hiše se mu je stanje od dneva do dneva boljšalo, da je pretekli četrtek že zdrav lahko zapustil bolnišnico.

Včeraj so iz dr. Stojadinovičeve vlade izstopili vojni minister armadni general Ljubomir Marič, trgovski minister dr. Milan Vrbanič in minister za telesno vzgojo dr. Vekoslav Miletič. Na njihova mesta so bili imenovani za vojnega ministra armadni general Milutin Nedić, za trgovskega ministra inž. Nikolaj Kabalin in za ministra za telesno vzgojo dr. Mirko Buić, doslej župan mesta Splita.

Ta najnovejša preosnova vlade ima izključno osebni značaj ter ne pomeni nobene spremembe političnih smernic vlade. Politika Stojadinovičeve vlade se bo slej ko prej razvijala po programu, ki ga je predsednik vlade izrekel ob svojem nastopu tako v skupščini kakor v enatni in ob drugih prilikah. Osnova te politike je močna jugoslovaška država, v kateri v medsebojnem sporazumu sodelujejo vsi deli v čim večji medsebojni slogi in skupni državljanski zavesti ter v miru, v katerem se morajo strankarski pogledi in cilji podrežati obtemnu blagru. Delo v tej smeri, ki je doseglo že velike uspehe, se bo neomajno nadaljevalo tudi pod novimi osebnostmi, ki so stopile v vlado, da njeno delo okrepe na obstoječi podlagi, tako da bo čim bolj enotno in njene smernice čim bolj poudarjene.

Na lastno prošnjo je bil razrešen svoje službe ban saveke banovine dr. Viktor Ružič. Njegovo mesto doslej še ni izpolnjeno.

Belgrad, 27. avg. AA. Armadni general Milutin Nedić je danes popoldne prisegel pred predsednikom vlade dr. Stojadinovičem kot novi minister za vojsko in mornarico. Prisegel je v nazvočnosti dvornega protokolera Mihajla Popovića. Takoj po zaprslu je vojni minister Nedić odšel v vojno ministertvo in prevzel poše.

Nj. Vel. kralj na žalni slovesnosti za pokojno romunsko kraljico Marijo

Ljubljana, 27. avg. AA. Danes ob 11 je bila 40 dnevna žalna svečanost za pokojno romunsko kraljico v pravoslavni cerkvi v Ljubljani. Žalne svečanosti so se udeležili Nj. Vel. kralj, Nj. Vel. kraljica, Nj. Vis. knez zastavnik in Nj. kr. Vis. kraljevič Tomislav v spremstvu civilnega in vojaškega doma Nj. Vel. kralja. V cerkvi so bili prisotni ban dr. Marko Natlačen s svojo gospo, po veliki dravske divizije s svojim pomočnikom in romunski častni konzul v Ljubljani.

Drobne domače in tuje

Predsednik vlade želi zagrebškemu nadškofu čimprejšnjo okrevanje

Zagreb, 27. avg. b. Predsednik kr. vlade je prosil narodnega poslanca g. Mikašinovića, da v bolnišnici usmiljenih eester obične hrvaške metropolit dr. Alojzija Stepinca in mu želi čimprejšnjo okrevanje. Nadškof dr. Alojzij Stepinac se je dr. Stojadinoviću prično zahvalil za njegove želje. Nadškofa je nato obiskal tudi minister Dragiša Cvetković in mu želel skorajšnjo okrevanje.

G. minister Cvetković si je ogledal tudi razne druge ustanove v Zagrebu ter obiskal prostore Jugosra, kjer ga je pozdravil predsednik Stjepan Soš in ostali odborniki. Na konferenci Jugosra je dal minister za socialno politiko g. Dragiša Cvetković navodila za ustanovitev pokrajinskega fonda za uslužbenca na področju banovine. Konferenci je prisostvoval tudi poverjenik zavoda Hanzelković, ki je sprejel navodila. Nato je g. minister sprejel ravnoletja SUZOR-ja g. Matjašića, popoldne pa mešnega župana g. Pejičica. Minister je obiskal tudi Borzo dela- sprejel pa je še g. Miloša Teslića, prvaka JRZ iz sisaskega okraja.

30. zagrebški velesreem

Zagreb, 27. b. Danes ob 11 je bil v navzočnosti zastopnika kralja in drugih visokih dostojanstvenikov odprt 30. jubilejni zagrebški velesreem. Pri tej priliki je bil odprt tudi nov češkoslovaški paviljon opolnomočenega ministra dr. Liše.

Uredba o sodnih zdravnikih

Belgrad, 27. avg. AA. Ministertvo za socialno politiko in ljudsko zdravje je izdelalo načrt uredbe o sodnih zdravnikih. Uredba določa uvedbo posebnih sodnih zdravnikov za področje enega ali več sodišč. Da se bodo zdravniki čimbolj pripravili za to službo, se uvedejo enoletni tečajji v Belgradu in Zagrebu. Predavanja na teh tečajjih bodo sestajala iz praktičnega dela iz celotne sodne medicine in iz teoretskih predavanj o sodni tokeologiji itd. Po končanem tečaju bodo kandidati

delali ustmene in pismene skušnje, teoretske in praktične, pred posebno komisijo v Belgradu. — Kandidati za sodne zdravnike so izključno okrajni sanitetni referenti, ki jih bo po natečaju izbral o ministertvo za socialno politiko. Diplomirani sodni zdravniki se bodo poleg rednih upravnih in higienskih zadev bavili samo s sodno-medicinskim poslom na svojem področju, ne bodo pa smeli opravljati zasebne prakse in tudi ne bodo mogli imeti postranske službe, vendar bodo za to dobili posebno doklado. — Namen uredbe o sodnih zdravnikih je zboljšanje celotne službe v sodni medicini, ki naj bi jo zdravniki vršili s kar največjo strokovno pristojnostjo.

Kazen za uničenje angleškega tovornega avtomobila v Palestini

Jeruzalem, 27. avgusta. AA. DNB: V zvezi s nedavno eksplozijo peldenskega stroja pod nekim angleškim tovornim avtomobilom so angleške čete včeraj vrgle v zrak 120 hiš v vasi Saab, vzhodno od Akrona. V Jenini pa so za kazen Angleži pogrnili v zrak 100 hiš.

Jeruzalem, 27. avgusta. AA. DNB: Blizu Jaffe je bil včeraj napaden še en vojni tovorni avtomobil. Šofer in njegov spremljevalec sta bila težko ranjena.

Osebnost

Belgrad, 27. avg. m. Imenovani so: v 7. oddelku banske uprave v Ljubljani za šolskega referenta v 5. skupini Lebar Ana, učiteljica na šoli za defektne otroke v Ljubljani; v 5. skupino so napredovali Lavrenčič Alojzija, Golji Rozalija, Sivec Franc, Vovk Ivana, Skubie Helena, Semen Pavla, Trpina Josip in Ladinja Anton, učitelji ljudskih šol v Ljubljani; za šolskega referenta v 6. skupini Marija Pahor; v 6. skupino: Ambrožič Ivana, Peitler Ivana, Šifer Marija, Srečko Krista, Sturm Irena in Bizjak Alojzija, vsi v Ljubljani.

Belgrad, 27. avg. m. V Narodnem muzeju v Ljubljani je imenovan za konservatorja 4. skup. 1. stopnje dr. Franc Mesesnel, izredni profesor filozofske fakultete v Skoplju.

Katalonija proti boljševizaciji Španije

Podružnica GPU krvavo kroti narodni odpor

St. Jean de Luz, 27. avg. Poročila iz Barcelone pravijo, da po zadnji krizi španske vlade katalonski parlament neupnehom zboruje. Predsedstvo parlamenta je obvestilo ministrskega predsednika Negrina, da katalonska vlada ne bo trpela nobene kršitve njenih avtonomnih pravic od strani madridske oziroma valencijske vlade in da je sklenila, da bo z vsemi ereditivno branila ustavo avtonomne Katalonije. V zadnjem času je napetost med vlado v Španiji in vlado v Kataloniji vedno večja. Vzrok je v tem, da je v valencijski vladi popolnoma prevladal vpliv ekstremistov, to je skrajne levice socialnih demokratov, napol anarhističnih sindikatov in boljševiške stranke. Sedanja ekstremno-levičarska vlada Negrina očitno kaže svoje stroge centralistične tendence in je v zadnjem času ponovno kršila avtonomne pravice Katalonije, ki silno trpi pod militariziranim rdečim režimom. Znano je, da se je zadnja rekonstrukcija Negrinove vlade izvršila tako, da sta odstopila dva ministra, od katerih je bil eden Bask, drugi pa Katalonec. Tako Katalonci kakor Baski so namreč čedalje bolj nezadovoljni z boljševizacijo Španije in španske vlade, ki je zadnji čas zopet začela s skrajnim terorjem proti kataloncem ter onim duhovnikom, ki so še ostali v

deželi. Dan na dan se gode nova grozodejstva in duhovniki ter dobre katoliške laike so začeli zopet v množicah streljati brez vsakega sodnega procesa. To delo vodi tajna policija, ki ima za načelnike Ruse, ki jih je poslala v rdečo Španijo GPU. Zlasti je ogorčilo Katalonce zločinstvo, ki se je zgodilo te dni v Castriju. Tukaj je namreč mladi duhovnik Atanacij Rodríguez v ječi ljudem, ki so bili obsojeni na smrt, delil sv. zakramente. Boljševiški miličniki so se zaradi tega raztogotili in si izmislili smrt na križu. Najprej so ga na križ prišli, potem pa vanj streljali, dokler ni izdihnil. Ker je bil Rodríguez znan kot dober Katalonec, je to zločestvo silno učinkovalo na prebivalstvo, ki kolne brezbožno vlado, ki je popolnoma v rokah moskovskega režima.

St. Jean de Luz, 26. avgusta. V Madridu je bil končan proces zoper 41 osebo, ki so bile obtožene zločina zoper varnost republike. Med obtoženci je bilo tudi več častnikov republikanske armade, ki so bili žrtve podne ovdabe. Sodišče je obsodilo 24 obtožencev na smrt. Med njimi je letalski častnik Ferdinand Armigier, sin znanega španskega dramaturga, ki je bil obdolžen, da je s svojega aparata bombardiral namesto nacionalistov republikanske postojanke.

Slovenci, gostje Ljutomera, pozdravljeni!

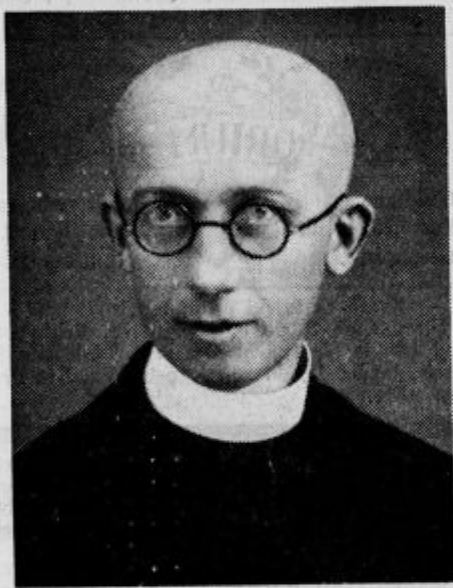
Pozdravljeni vsi, ki ste prispeli danes na spominsko slavnost I. slovenskega tabora v Ljutomeru. Uživali boste krasote naših Slovenskih gor in eže v onj Murskega polja. Skupno z nami domačini boš obhajali 70-letnico I. slovenskega tabora, ko so Slovenci prvič v svoji zgodovini pod avstrijsko vlado zahtevali tako važne narodne pravice. Takrat je bila zloglasna doba avstro-ogrškega absolutizma. Avstrijo so oči leta 1848 preko dobe taborov vodili sami nezmožni ljudje. Vlada je igrala silno žalostno vlogo, neznačajno na znotraj in na zunaj. V notranji politiki je bila odvzeta našemu bratskemu narodu, Čehom, a slovitim cesarskim manifestom, avtonomija ter inavgurirana kruta nemška hegemonija nad slovanskimi narodi. Toda ko je bil izdan zakon o družtvih, so se naši predniki sklicevali na ta zakon. Tako so Slovenci sklicevali tabore, na katerih se je tisoče našega ljudstva ogrevalo za narodne pravice. Naša najbolj vneti govorniki na teh taborih sta bila Rač Božidar, župnik, in advokat dr. Valentin Zarnik. Prvi je znal s svojim patosom, drugi s svojim drastičnim humorjem buditi narod iz letargije, da se je začel brigati za svoje narodne pravice. Dr. Vošnjak pravi v svojih Spominih, da se mu širi srce, ko je preživljal ure našega narodnega navdušenja, katero je takrat prešinjalo, govornike in tudi v prostem narodu vzplamtelo. Na odrih je stala takrat duhovska in svetna gospodstva v neizbrisni edinstvi, združena v bratski ljubezni. Ideje, ki so jih slišali poslušalci, so se širile od

osebe do osebe, od hiše do hiše in od tedaj nezavedno ljudstvo je začelo samo od sebe spoznavati in čutili krivice, ki se mu gode. Sto in stoletna sužnost je našemu narodu zamorila vsako samozavest in apatično se je vdajalo svoji usodi. Slovenski narod se je vzgajal le ob pravljicah o kralju Matjažu, ki spi v gori Peči; o Martinu Krpanu, ki je premagal mogotca Brdavsca na cesarskem dvoru. Naši ljudje so takrat slišali govoriti le nemško po vseh uradih, v šolah se je poučevalo v nemškem jeziku, iz uradov je dobivalo vse dopise in oznanila v nemščini. In zdaj je naenkrat naše ljudstvo videlo na govorniških odrih ljudi iz svojih vrst, videlo je na javnih prostorih slovenske moke, ki so govorili v domačem, materinskem jeziku. Zato ni čudo, da je bilo takrat za te tabore navdušeno vse slovensko ljudstvo, staro in mlado, izobraženo in preprosto. Naši narodni običaji so zopet na novo oživelili in veselja ni bilo takrat ne konca ne kraja. So še pri nas ljudje, ki so živeli ob dobi I. slovenskega tabora. Ako jih vprašamo, kako je bilo takrat, povedo, da se je to godilo zunaj v logu, da je bilo veliko ljudstva, da so ljudje rajali in veselju do trdega mraka, se veselili, peli, da so govorili ti in oni govorniki. Seveda je njihovo pripovedovanje le kot bežen sen iz davne preteklosti. Tako je ta doba tako značilna v naši slovenski zgodovini, da ne smemo iti brezbržno mimo nje.

Zato se ob spomenu 70-letnice I. slovenskega tabora ogrejte za one, ki so takrat zahtevali naše pravice, ki so bile poteptane v prah, in vzljubite kraj, kjer so se vršili tako važni dogodki naše zgodovine.

Nov vodja v zavodu Sv. Stanislava

V četrtek je prevzvišeni gospod škof dr. Rožman predstavil gimnazijskim profesorjem in gospodom prefektom v zavodu sv. Stanislava novega zavodovega vodjo (rektorja) v osebi gospoda kanonika Simenca Jožeta. Prevzvišeni se je ob tej priliki zahvalil dosedanjemu vzgojnemu vodji go-



seih župnikov v Naklem župnijo preoblikoval. Pokazal se je pri vsem delu — tako v cerkvi kot izven cerkve — za strokovnjaka.

Ko je po vseh teh zahvalah, med katerimi je najbolj močno zadonela zborna deklamacija, sestavljena od kranjskega kaplana Vovka Jožeta (glej priloge listek za zborna deklamacija!) zapel domači pevski zbor še tretjo pesem, in sicer »V slovo« (Mendelssohn-Bartoldy), tedaj je prevzel besedo gospod kanonik sam ter se zahvaljeval vsem in vsakomur, češ: »Vi ste nocoj kakor fotograf, ki hoče napraviti lepo sliko. Ker pa slika vendarle ni tako lepa, pa fotograf sliko retušira, t. j., da nelepe poteze zabriše, pa postanejo lepe.«

Vsi smo videli, da je to tista velika ponižnost, ki je lastna kanoniku Simencu, toda njegova slika, njegovo delo bo v zgodovini naklanske fare zapisano tako, da ne bo nikdar izginila in se nikdar pokvarila. Po njegovi zahvali je nastopila tržiska godba, ki je gospoda kanonika tudi pred 27. meseci spremljala, ko je prihajal v Naklo za župnika. Zaigrala je tri lepe komade. Človek bi mislil, da bodo ob zvokih godbe solze v očeh prenehale, toda učinek je bil ravno nasproten. Ob zvokih godbe, ko bi pričakovali, da bodo ljudje zapeli in se morda veselo zavrteli, pa je splošni jok navzočih postal še močnejši in glasnejši kot prej. V ponedeljek jutraj, ko je gospod kanonik kot župnik v Naklem tam zadnjikrat maševal, so župljani cerkev napolnili tako, kakor je napolnjena le ob največjih slovesnostih. — Odpeljal se je. Zavodu sv. Stanislava čestitamo!



Žalni obred za romunsko kraljico v Ljubljani

Ljubljana, 27. avgusta.

Danes ob 11 dopoldne je bil v tukajšnji pravoslavni cerkvi žalni cerkveni obred ob spominskem dnevu za pokojno romunsko kraljico Marijo, materjo naše kraljice Marije in babice kralja Petra II. Kraljica Marija je prišla točno ob 11 z avtom z Bleda, z njo pa sta prišla tudi kralj Peter II. in kraljevič Tomislav. Pred prihodom kraljice so se zbrali v pravoslavni cerkvi mnogi odličniki, kakor g. ban dr. Marko Natlačen s svojo soprogo, divizijski general gos. Gjorgje Lukič in brigadni general g. Dušan Dodič ter več častnikov, zastopnik tukajšnje pravoslavne cerkvene občine in drugi. Žalni cerkveni obred je opravil tukajšnji prota g. Budimir. Pred pravoslavno cerkvi je bilo zbrano mnogo občinstva, ki je toplo pozdravljalo kralja, kraljico in kraljeviča. Takoj po žalnem obredu so se člani kraljevske rodbine vrnili z avtomobilom na Bled.

Avtomobilska nesreča

Kranj, 27. avgusta.

Pred dnevi je spravil neki Nemec, ki je prišel iz bivše Avstrije, svoj tovorni avtomobil pri »Rajgelnu« v Orehku pri Stražišču. Ta avtomobil si je sinoči izposodilo 5 fantov in naredilo z njim nočni izlet, ki se je pa žalostno končal. Fantje so bili iz okolice Stražišča, avtomobil je vozil Ciril Zupan, ključavničar iz Drulovke, poleg njega je sedel Vehovec Jože iz Zg. Bitnja, ostali trije so bili zadaj. Kod so se fantje vozili, nam je zaenkrat še neznan. Bržkone so se peljali proti Ljubljani po novi cesti, nazaj pa so se vračali mimo Smlednika in Trboja. Ker ni bil Zupan preveč vešč šofiranju, je na nekem ovinku med Smlednikom in Trbojami zvil s ceste, tako da se je tovorni avto prevrnil in se nato spet zasakal pokonci. Pri tej nesreči sta dobila Zupan in Vehovec hude poškodbe na glavi, da sta obležala nezavestna na tleh. Poškodovan je bil tudi avtomobil. K sreči je znal še eden izmed lažje poškodovanih šofirati, zato so naložili na avto oba poškodovana in se odpeljali v Kranj k zdravniku. Okrog petih jutraj so prispeli do zdravnika g. dr. Vrtnjaka



En sam dinar Vam lahko včasih reši vse imetje

— če porabite ob pravem času en dinar več, da si ohranite nekaj tako dragocenega kot je Vaše perilo. Ne varčujte pri milu, ker samo izdatno in blago milo temeljito odpravi nesnago in varuje Vaše dragoceno perilo.

SCHICHT^{ovo} TERPENTINOV^o MILO

pere bleščeče belo



Novoodkrite freske na Trati v Poljanski dolini

Iz preloma gotike v renesanso

Danes praznuje župnija Trata v Poljanski dolini svoje 150. žegnanje, odkar je postala samostojna župnija. Za 150 letnico ji je naklonila usoda dragoceno darilo. Pred dvema letoma so napeljevali po cerkvi nove cevi za električni vod in pri tej priliki so odkrili, da so pod ometom fresko-slike. Nadaljnje iskanje je dognalo, da je bila vsa stara cerkev pred prezidanjem slikana in da spadajo slike v sklep 17. stoletja; v prehod iz naše gotike v renesanso. Slike so samevale pod ometom 150 let. Zakaj so jih pobelili z živim anonom, ne moremo ugotoviti. Župnija je jožefinske ustanove, zlata doba janzenizma, ki je zahtevala, da se lahko moli brez slik, brez petja, brez liturgične lepote. Pri odkrivanju smo dognali, da je bilo nad slikami nad 5 cm beleža in da najstarejši ljudje niso nikoli od svojih prednikov slišali, kaj se nahaja pod beležem. Za solidnost fresk je zanimivo, da jih ni pokvarilo ne kladivo, ne železna krtača. Krtača se je izrabila, freska je ostala. Cerkevna ladja je dolga 20 m, prezbitelj 6 m v kvadratu. Slikan je prezbitelj in dve tretjini ladje.

Veliki oltar je bil, kakor kaže letnica na vrhnem loku, postavljen leta 1739. Je oltar z velikim nastavkom, ki popolnoma zakriva steno. Prej tega nastavka ni bilo, ker je namesto nastavka bila slikana stena. Na levi steni, na loku pod svodom, je slika »Oznanjenje Matere božje«, na levi nadangel Gabrijel, na desni Mati božja; med njima Jezusček s križem kot učlovečena Beseda božja. Pod to sliko je nagubana široka preproga, držana od angelov, ki se toliko odkriva, da je viden sedanji farni patron sv. Janez Krstnik, ki kršči Jezusa v Jordanu, levo in desno od njega pa sv. Urban in sv. Lovrencij.

Lep biser naše domače umetnosti bi prišel na dan, če bi se dobil mecen, ki bi odstranil sedanji oltarni nastavek. Na kamenito menzo bi bilo potrebna postaviti slogu primeren tabernakelj in vsa ta bogata slikarja bi prišla do veljave.

Strop prezbiterja je visok 7 m, v tlorisu je kvadrat s stranico 6 m. Razdeljen je z dvema diagonaloma v štiri polja, ki so skrbno porabljena. Slikar je na ta način dobil štiri trikotnike. V severnega je upodobil prerokbo, da bo ozelenela Jesejeva korenina, na južni pa Marijino zaroko. Da ni postal prostor prenasičen, je v vzhodnega in zahodnega postavil dva medaljona s prizori iz življenja sv. Janeza Krstnika. V zahodnem sprašujejo učenci Janeza, ali je on Kristus. V vzhodnem je Janez v ječi. V kotih kvadrata pa so štiri cerkveni očetje. Na zahodni strani sv. Ambrozij in njegov učenec sv. Avgustin. Oba v pluvijalih. Na vzhodni strani sta sv. Gregorij in sv. Hieronim, pred katerim je stara septuaginta in pravkar dokončana Vulgata. Vmes je strop posut z angelskimi glavicami.

Ladja, kolikor je stare, je v dolžini 12 m razdeljena v tri polja. V gotikih cerkvah so navadno pred vhodom upodobili poslednjo sodbo. Tukaj so jo upodobili na prvem loku. V levem in desnem trikotu vstajajo mrtvi iz grobov, pravi skeleti. Angeli trobijo k vstajenju. Višje v svodu so razvrščeni priprošnjiki; predvsem Mati božja, sv. Janez Krstnik, sv. Boštjan, David in cela vrsta mašnikov, škofov, puščavnikov, mučencev, žena. V sredi v krogu angelov je Oče in Sin. Oče s tiaro na glavi. Na levo stran vstalih se je naslonil tudi slikar na okno s paleto v roki, se je tudi podpisal, pa tako nerazločno, da njegov podpis do sedaj ni čitljiv.

V drugem polju v šestih okvirih 12 portretov apostolov v velikosti 140x180 cm. Proti severu: Peter, Jakob, Janez, Andrej, Filip, Tomaž. Proti jugu: Jernej, Pavel, Jakob, Simon, Tadej, Matija. So to najbolj ohranjene slike, ki so se takoj, ko so bile umite, pokazale v svoji lepi barvi. Slikar je ljubil oker barve, ki dajejo slikam neko toploto.

Tretji del svoda je razdeljen na več delov. Prevladuje sredina z veliko sliko Marijinega Vnebovstajja v štukatur-okviru. Zanimivo je to, da so lok, ki loči prezbitelj od ladje, zabelili, dočim so okvire teh slik kakor tudi slike apostolov odbili in smo jih sedaj morali nadomestiti po vzorcih, ki so še ostali na loku pred oltarjem. Veliko sliko nosi osem angelov. Oče in Sin kronata Marijo, nad njimi plava golob. Vse osebe, zlasti angeli so zelo razgibani, Trikota levo in desno sta porabljena za dve sliki iz Jezusove mladosti: Marija daruje Jezusa v templju, in druga: pastirji molijo Jezusa. Kote krasijo nadnaravne slike angelov, na levi strani drži sv. Mihael tehtnico, na desni spremlja angel Rafael sodobnika po poti življenja. Slikarju se pozna, da je dobro poznal italijanske slikarje, je pa bil skoraj gotovo domačin. Ni nobena skrivnost, da je bližnja Leskovec dala svojega Janeza iz Leskovec, vsa okolica pa je bila dom raznih Subicev, izmed ka-

in mu izročili oba ponesrečenca. Zdravnik je ugotovil precej resne poškodbe, zato je takoj poklical reševalni avtomobil iz Kranja, ki je oba fanta prepeljal v ljubljansko bolnišnico.

terih so se nekateri visoko povzpeli. Sicer pa upamo še, da bomo razrešili podpis v ladji.

V času, ko na Trati še ni bilo župnije, je bila tam že božja pot sv. Antona in starejši ljudje še danes ne vedo za Trato, ampak le za Sv. Antona. Najbrž je bil v tisti dobi oltar sv. Antona glavni oltar, ki je stal v sedanji kapeli sv. Antona. Prišlo se je v cerkev skozi zvonik in je bila kapela Matere božje šele pozneje pozidana ter je ostala neposlikana. Kapela sv. Antona je bila slikana s prizori iz svetnikovega življenja. Pri vhodu je lep medaljon sv. Antona, ki drži božje dete v rokah. Strop je sedaj pobeljen. Prej smo še slike fotografirali. Sv. Anton pridiga ribam, pridiga množicam in sredi je zopet v medaljonu poveljante svetega Antona.

Slike je odkrival g. Peter Zeleznik pod vodstvom univ. prof. dr. Steleta. Delo je trajalo šest mesecev, ni pa še končano. Župnija, pa tudi domača zgodovina je dobila lep spominke svoje kulturne preteklosti. Mogoče bo tudi to povod, da se slikarska preteklost poišče še kje drugje, ker je verjetno, da je še kje pod beležem kaka zgodovinska priča.

Slovenski dan 4. septembra bo zbral vse kočevske Slovence in njihove prijatelje v Kočevju!

40 letni jubilej dela



Pri ugledni ljubljanski trdkri F. Ks. Souvan praznuje danes prav redko slavnost. Trgovski sodrtnik g. Feliks Pirc obhaja namreč danes 40-letnico vestnega in nesebičnega službovanja pri tej stvri.

Malo je ljubljancov, ki ne bi poznali tega prijaznega, postrežljivega in pri kupnega moža. Saj kljub svojim sedmim križem skuša biti povsod prvi in mu je glavna skrb, da kar najbolj uslužno postreže raznim zahtevam številnih strank. Gospod Feliks Pirc se je rodil leta 1870 v Jelšanah v kršni Istri kot sin nadučitelja. Ko se je leta 1888 izučil v Mariboru v manufakturni stroki, je do leta 1898 služboval v Ljutomeru in Slovenski Bistrici. 28. avgusta tega leta pa je stopil v službo k vevleugledni in daleč okrog priznani trdkri Souvan v Ljubljani, kjer je ostal do današnjega dne in je kot požrtvovalen nameščeneec služil v teh letih trem gospodarjem iste rodbine. To je v svojo pridnost v veliki meri pripomogel k razmahu in procvitu te trdkre. Saj se je veselil vsakega njenega napredka prav tako, kakor bi šlo za njegovo osebno lastnino.

Leta 1903 si je g. Pirc izbral za življenjsko družico go. Zofijo, hčerko še sedaj dobro znanega okrajnega zdravnika dr. Finca iz Ljubljane. Z njo je vseskozi živel v lepi harmoniji in medsebojnem razumevanju.

Vsem številnim častilecem današnjega slavljenca se pridružuje tudi »Slovenec«, čigar zvesti naročnik je g. Pirc že 35 let, in mu želi, da bi tako čil in zdrav kot doslej obhajal tudi zlati jubilej svojega dela in da bi ga Bog ohranil zdravega in srečnega do skrajnih mej človeškega življenja!

Tatovina v mestni župni cerkvi v Slovenjem Gradcu

Slovenji Gradec, 26. avgusta.

V sredo 24. avgusta je neznan tat odnesel iz male zgodovinske cerkvice sv. Duha mal lesen kip, ki predstavlja Zvečičarja v grobu ležečega. Kip je iz 16. stoletja in predstavlja zaradi zelo lepe izdelave in častiljive etarosti večjo vrednost; ukraden je bil tudi umetniško dovršen angelček na krstnem kamnu, tudi lesen (iz 18. stol.). Sumimo pregorečega ljubitelja umetnin. Svarimo pred nakupom! Škoda zaradi ukradenih kipov znaša nad 1000 din. Naj bo to za svarilo varuhom cerkva.

Drobne novice

Koledar

Nedelja, 28. avgusta: 12. pobinkoština nedelja. Avgustin, cerkveni učenik; Hermes, mučenec.
Ponedeljek, 29. avgusta: Obglavljenje Janeza Krstnika. Sabina, mučenica.
Torek, 30. avgusta: Roza Limanska, devica; Pamahij.

Novi grobovi



† Na Velikem vrhu pri Smarju pri Ljubljani je v starosti 85 let v četrtek, 25. avg. mirno v Gospodu zaspal g. Jakob Kastelic po domače Pirčev oče. Bil je izredno podjeten lesni trgovec in gostilničar. Udeleževal se je tudi v javnem življenju in je bil 13 let župan občine Smarje pri Ljubljani. Zapuščal sedem sinov in hčerko gospo Minko, poročeno z ljubljanskim občinskim svetnikom in uglednim mesarskim mojstrom g. Jožetom Musarjem. Pokojni Pirčev oče je bil zgleden krščanski mož. V svoji dolgi boleznici je bil večkrat previden s sv. zakramenti in je dobro pripravljen na smrt mirno v Gospodu zaspal. Pogreb bo v nedeljo, 28. t. m. ob 3 popoldne v Smarju. Naj mu eveti večna luč! Zaluzojim naše iskreno sožalje!

† Na Studencu pri Ljubljani je v petek umrl gospod Anton Svetek, posestnik. Pogreb bo danes, ob 4 popoldne, iz hiše žalosti, Studence št. 7, na pokopališče v Dev. Mar. v Polju. Naj v miru počiva! Zaluzojim naše iskreno sožalje!

Usoda množice v državljanski vojni!

DOROTY LAMOUR v nape-tem in realističnem filmu

Poslednji vlak iz Madrida

KINO MATICA ob 15, 17, 19 in 21 uri. Matinejske predstave ob 11 uri dop.

Osebnosti

Iz banovinske službe. Za banovinska uradniška pripravnik veterinarske stroke sta postavljena Kodela Jožef s sedežem v Velenju in Plančarič Igo s sedežem v Gornji Lendavi. Postavljen je Kalin Marjan za uradniškega pripravnika pri drž. bolnišnici za duševne bolezni v Ljubljani. Kováč Alojzij je postavljen za arhivskega uradnika X. skupine pri splošni državni bolnišnici v Ljubljani. Sedej Janez je postavljen za služitelja 1. skup. v zdravstvenem domu v Celju. Premješčen je po službeni potrebi Krošelj Franc, uradniški pripravnik drž. bolnišnice za duševne bolezni v Ljubljani v občo bolnišnico v Ljubljani. Uradniška pripravnik Varoga-Camlek Alojzija pri drž. zdravilišču v Topolšiči je premeščena v drž. bolnišnico v Ljubljani.

Tako dober tek vzbujala naravna Rogaška slatina, da so se po zgodovinskih podatkih prebivalci okolice za časa lakote v 30-letni vojni izogibali, piti to vodo, ker jim je povzročala prevelik tek.



— Davčna posvetovalnica. Slično rubriki, kakor za zdravniške, pravne in kmetijske nasvete, smo uvedli tudi nasvete o davčnih vprašanjih. Naše cenjene naročnike in bralce lista, ki se poslužujejo te velike in brezplačne ugodnosti, prosimo, da označijo že na kuverti, za katero posvetovalnico je pismo. Če želijo odgovora oziroma nasveta od več posvetovalnic enkrat, naj stavijo vprašanje na vsako posvetovalnico na posebnem listu. S tem prihranijo uredništvu delo prepisovanja vprašanj, sebi pa koristijo, ker dobijo prej odgovor.

— Sprejemi na banovini. Kr. banska uprava dravske banovine objavlja, da se stranke ponovno opozarjajo, da so eprajemni dnevi na banški upravi, in eicer pri g. banu in g. pomočniku bana, le v torek in petek od 10 naprej. Druge dneve se stranke ne bodo sprejemale.

Trgovsko učilišče

Christofov učni zavod

Ljubljana - Domobranska cesta 15

organiziran kot

enoletna trgovska šola

1. NAMEN ZAVODA. Učence - nke izobrazuje za raznovrstne pisarniške službe v trgovskih, obrtniških, industrijskih, odvetniških in silnih pisarnah glasom zakona o srednjih trgovskih šolah.

2. ODOBRITEV ZAVODA. Zavod je državno priznan, potrjen od silskih oblasti kr. banske uprave in ministrstva trgovine in industrije.

3. VELJAVNOST IZPRICEVAL. Izpricevala služijo kot dokaz izobrazbe za nastop navedenih služb, in tudi kot dokaz dovršene vajeniške dobe in poldruga leta trgovske pomočniške prakse. Za odprtitev lastnega podjetja je ob izpolnitvi ostalih predpisov potrebna le še šestmesečna praksa.

4. VPISOVANJE IN SPREJEM. Vpisovanje je sedaj vsak dan do pričetka šole. Pouk prične 12. septembra. Vpisnina 50 din. Sprejemajo se učenci meščanskih, srednjih in strokovnih šol, tudi z nižjo izobrazbo, ako imajo resno voljo do učenja, zlasti otroci trgovcev in obrtnikov. Ker ima zavod lastno poslopje in ne plačuje najemnine, je šolnina na tem zavodu najnižja 180 din mesečno.

5. ŠOLSKO POSLOPJE. Tukajšnji zavod je edini te vrste, ki ima lastno novo dozdano poslopje. Učelnice so higienično urejene. Učenci imajo na razpolago vrt. Zavod leži v mirnem in zdravem kraju, pouk je nemoten od mestnega truma, nahaja se v enem najlepših delov Ljubljane.

6. POSEBNOST ZAVODA. Zavod je urejen po vzoru nekaterih silnih inozemskih šol, v tem oziru je edinstven v naši državi. Učenci vadijo resnične pisarniške posle. Urejanje je posebno učilnica za praktične pisarniške, knjigovodske vaje, nemško konverzijo. Posebnost je največja strojepisnica s 40 pisalnimi in računskimi stroji.

7. PRAKTIČNOST ZAVODA. Marsikdo nima prilike, niti časa, niti sredstev, da bi študiral na državnih trgovskih šolah, ker traja tam šolanje več let. Na tukajšnjem zavodu traja učna doba eno leto, obdela se v glavnem tvarina dvorazrednih šol po predpisanim načrtu. Ves pouk je praktičen in na našem zavodu izpopolnjen s praktičnimi in pisarniški vajami.

Vodstvo zavoda pošlje na željo brezplačno šolsko izvestje in podrobna pojasnila s slikami.

NAJVEČJI IN NAJMODERNEJŠI ZAVOD TE VRSTE

— Dr. Franc Grivec, »Slovenski knez Kocelj«, Ljubljana 1938 — 299 strani, cena bibliofileki izdaji 300 din, vezana je ta izdaja v celo usnje in tiskana na finem umetniškem papirju samo v tri sto izvodih, vsak izvod ima svojo številko. Notranjščina je umetniško opremljena s inicialkami in vinjetami, delo akad. slikarja gosp. Slavka Pengova, kar bistveno dviga vrednost te monumentalne knjige. Delo je po vsebini in opremi najpomembnejši pojav zadnjega časa v naši književnosti. Knjiga je kljub vsej znanstvenosti pisana tako poljubno, lahko, nazorno in živo, da jo bo vsakdo, ki se zanima za domačo slovensko zgodovino, z največjim užitek prebral, saj je za večino našega izobraženstva pravo presenečenje in razodetje. V njej je lik slovenskega kneza Kocelja, ki nam je bil doslej blede, nedoločna senca iz neke sive davnine, izklesan s tako zgodovinsko prepričljivostjo, da ne bo nikoli izginil iz naše narodne zavesti, marveč jo bo vedno znova krepil in podžgal. Vse interese, ki se za knjigo zanimajo, pa opozarjamo, da bo numerirana — bibliofilska izdaja tega dela kmalu pošla in naj jo zato takoj naroče. Na razpolago bo potem le navadna, v celo platno vezana izdaja, ki stane 120 din. Naroča se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Vaseno!
PUDER ZA TOALETU

osvežuje telo,
prepreči neugodno
izhlajenje kože

— Poseben izlet z novimi specialnimi avtomobili priredi Putnik v Dolomite v dneh od 11. do 18. septembra.

— Redno vpisovanje v trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta št. 15, je sedaj vsak dan. Čitajte današnji šolski oglas ravnateljstva med dnevnimi vestmi!

— Za majhen denar morete nuditi popolno trgovsko izobrazbo svoji hčerki ali sinu, če ga vpišete v enoletni trgovski tečaj na Trgovskem učilišču in stenografskem inštitutu Rohida v Ljubljani. Vpisovanje vsak dan v Trnovski ulici št. 15. Zahtevajte prospekt!

Volitve v jeseni
Lutz-peči, tovarna Ljubljana VII.

— Tečaj za nemški jezik v Marijinem zavodu v starodavni Gospe Sveti na Koroškem pod vodstvom usmiljen. Poleg nemščine je priložnost izobrazbe v sodobnem gospodinjstvu in v glasbi. — Začetek tečaja 19. septembra; naknadni vstop je možen od 15. novembra. Za vso oskrbo se plača mesečno 40 RM + 2 RM; zapouk v glasbi se vračuna zmeren mesečni honorar. — Naslov: Marienanstalt in Maria Saal, Kärnten - Nemčija.

— Informacije za vsa potovanja ter za vse izlete daje brezplačno Putnik.

— Vsi tabori mož in fantov na Limbarski gori. Na Mali Smarju bo priredila moravska dekanija velik vseh tabor mož in fantov na Limbarski gori, da bo s tem praznovala 100-letnico rojstva velikega kardinala Misije. Ob 10 bo sveta maša, pri kateri bo govoril župnik gospod Janko Cegnar. Po sv. maši bo procesija s Najsvetejšim okrog cerkve in nato tabor pred cerkvijo z govorom g. ravnatelja dr. Capudra Karla o katoličanu v javnem življenju. Može in fantje, pridite ta dan vsi na Limbarsko goro, da bomo tam javno izpovedali svojo zvestobo Kristusu!

Lokal v novi zgradbi

na najbolj prometni točki centra Ljubljane, nalašč zgrajen

za moderen buffet

se odda najemniku, ki ga moderno opremi na lastne stroške. — Najemnina po dogovoru. Nestrokovnjaki, ki bi hoteli plodonosno naložiti kapital, naj vložijo ponudbo skupno s strokovnjakom, ki ga nameravajo angažirati. Ponudbe pod šifro: »Zlata jama« na oglasni oddelke »Slovenec«.

— Pozivajo se vsa društva, institucije in sploh korporacije, javne in privatne, ki zbirajo in pripravljajo kakršnokoli gradivo (slike, modele, grafike, vprašalne pole itd.) za razstavo ob priliki II. balkanskega kongresa, da to gradivo dostavijo samo Dravski banovinski sekciji Jugoslovanske Unije za začetke dec. v Ljubljani, Gosposvetska cesta 2-II., ki bo gradivo dokončno uredila in pripravila za razstavo ter sestavila pojasnila (vodič) k razstavi. — Jugoslovanska Unija za zaščito dece, dravska banovinska sekcija v Ljubljani, Gosposvetska cesta 2-II.

— 4. septembra Putnikov poseben vlak v Postojno. — Ljudska knjižnica Belca na Suhi ima danes popoldne veliko vrtno veselico poleg Gasilskega doma, in kino-predstavo ob 6 zvečer.

— Kupujemo stare medenine, bron, baker, cink in etaro železo po najvišjih dnevnih cenah. Jugolutz, Ljubljana VII (Šiška).

Pri uršulinkah v Škofji Loki bo vpisovanje v meščansko šolo, nemški in trgovski tečaj ter kmetijsko-gospodinjstvo šolo dne 1., 2. in 3. septembra. Redni pouk za meščansko šolo in tečaje se prične 10. septembra, za kmetijsko-gospodinjstvo šolo pa 1. oktobra. Gojenke naj pridejo v zavod najkasneje 9. septembra.

Volitve v jeseni
Lutz-peči, tovarna Ljubljana VII.

— Na meščanski šoli v Škofji Loki bo vpisovanje 1., 2. in 3. septembra. Predložiti je treba s 5 din kolkovano prijavo, davčno potrdilo in zadnje šolsko izpricevalo, za I. razred tudi rojstni list. Knjižica (izkaz o napredku) ne zadostuje za vpis v I. razred. Završni popravni izpiti bodo 31. avgusta, razredni pa 5. septembra. Ostala navodila na oglasni deski v šolski veži.

— Obiščite praški in dunajski sejem s Putnikovim izletom v dneh od 7. do 12. septembra.

— Na državni meščanski šoli v Ormožu so popravni izpiti v eredo dne 31. avgusta od 8 dalje. Vpisovanje v vse razrede je 1., 2. in 3. septembra od 8 do 12.

— Na meščanski šoli v Mežici bodo popravni izpiti v eredo, dne 31. avgusta od 8 dalje, vpisovanje pa bo 1., 2. in 3. septembra, vsakokrat od 8 dalje. Novinci naj pridejo v spremstvu staršev. Ostale podrobnosti so razvidne na oglasni deski.

Zasebna dvorazredna trgovska šola

s pravico javnosti

Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Ustanovljena: Z odlokom Ministrstva trgovine in industrije I Br. 2728/N z dne 4. avgusta 1938. Lastnik zavoda: Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Vpisuje učence(ke): V ponedeljek 29. avgusta in naslednje dni od 10—12 popoldne.

Vpisovanje se vrši: Trgovski dom, priliječe levo, Gregorčičeva ul. 27.

Kako se vpišejo učenci(ke): Osebo in v spremstvu staršev ali njih namestnikov. Za vpis potrebni dokumenti: Rojstni list in pričevalo o mali maturi ali o završnem izpitu na meščanski šoli.

Vpisnina: 100 din, ki jih je treba položiti pri vpisu. Učovina: 10 mesecev po 250 din. Plačuje se tri-mesečno vnaprej; le v izrednih primerih vsak mesec vnaprej.

Pričetek rednega pouka: Se sporoči pri vpisu.

Pravice in ugodnosti za učence in absolvente PTS:

1. Dijaške ugodnosti na železnicah.
2. Rodbinske doklade.
3. Otvoritev ali prevzem poljubnega trgovskega podjetja na lastno ime.
4. Dovršena PTS ima veljavo 6. dovršeni 1. razred PTS pa 5 razredov gimnazije.
5. Po dovršeni PTS možen prestop v III. razred trgovske akademije.
6. Pri vseh dijaških rok, napredovanje za rezervnega narednika.

Glede vpisa, disciplinskega reda in izpitov, kakor tudi glede celokupnega poslovanja šole, veljajo natanko isti predpisi, kot na državnih dvorazrednih trgovskih šolah.

Kino Union Tel. 22-21

Danes ob 15., 17., 19. in 21. uri

Moč ljubezni

Willy Fritsch
Gusti Huber
Jutta Freybe

— Cvetlice že oltar krase. Slovenska maša za mešani zbor, zl. Franc Premr, org. v Šmartnem pod Šmarno goro. Cena part. 15 din, gl. po 4 din. Samozaložba. Naši cerkveni skladatelji že nekaj let skladajo slovenske maše z vsemi glavnimi mašnimi deli, kakor želi naš knezskoškof. Taka maša daje liturgiji večji pomen kakor pa one, ki vsebujejo samo začetno mašno besedilo. Verniki laže sledijo glavnim mašnim delom in jih tako bolj pojmujejo. Tudi priučeno maša, ki je zložena na besedilo cerkvenega pesnika Gr. Malija, ima vse pogoje, kakor jih želi škofijska okrožnica, ki je bila tozadevno izdana pred leti. Celokladbo diči cerkvi dostojen in efektan slog, ki bo na poslušalca ugodno vplival, da bo pobožno sledil liturgiji in doumeval sv. daritev. Vstop se lahko porabi kot navadna mašna pesem, ker obsega 4 glavne začetne kitice. Cerkevni zborom to simpatično in pevno mašo prav toplo priporočamo; dobi se tudi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

— 5. septembra Putnikov izlet na Bled k proslavi rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II.

STROJNO PODJETJE ING. BORŠTNAR

TEL. 45-60 Ljubljana-Šiška

SV. JERNEJA C. 18

STROJI - ZEL. KONSTRUKCIJE - POPRAVILA

— V jeseni bo na velesejmu spet veliko nagradno žrebanje. Ze spomladansko brezplačno nagradno žrebanje na velesejmu je zbudilo obilo zanimanja. Zato se je veselejska uprava odločila, da pripravi tudi obiskovalcem jesenskega velesejma od 1. do 12. septembra nagradno žrebanje z bogatimi darili. Vsa obiskovalca velesejma, izvzemši oni s permanentno ljubljansko legitimacijo, je brezplačno deležen žrebanja. Odrta naj samo kupon od vstopnice, napiše nanj svoje ime in ga vrže v pripravljeno zapečateno žaro. Ob navzoč-



— Nekaj, kar še ni bilo! Težka flamizol in krep svila, dvojno široka, 200 desenov in barv meter samo 29 din. Sternečki — Celje. Damski svet iz vse Slovenije naj izrazi to ugodno priliko!

— V Zireh nad Šk. Loko otvorijo šolske seestre de Notre Dame s 15. oktobrom prvi šestmesečni kmetijsko gospodinjstvo tečaj. Priglasiti se je do 31. septembra 1938. Sprejemajo se dekleta od 16. leta dalje.

Volitve v jeseni
Lutz-peči, tovarna Ljubljana VII.

— Interesanti trgovskih tečajev! Izbra šole je največjega pomena za vse življenje! Vpisujte se v Legato enoletni trgovski tečaj, ki obstoji že nad 25 let in je znan zaradi svojih odličnih učnih uspehov. Končno izpricevalo nadomešča vso učno dobo in eno leto in pol pomočniške prakse. Lastni dijaški internat. Vpisovanje dnevno od 9 do 12 in od 4 do 6. Šolski program in pojasnilo brezplačno. Začetek 9. septembra. Legatovo trgovsko učilišče, Maribor, Vrazova ulica 4.

— 8. in 9. septembra dvodnevni izlet v Gorico z Putnikovim avtobusom.



Ljubljana
Komenskega ul. 4
Telefon št. 3623

Dr. Franc Derganc
glavni zdravnik
Ordinira: II.-I.

— Zveza za tujski promet priredi izlet v Rim in Firenco od 3. do 8. septembra. Prijave sprejema Izletna pisarna M. Okorn, Ljubljana, hotel »Slon«, tel. 26-45, do 29. avgusta. Vhod iz Prešernove ulice.

— Ker potujem dne 31. avgusta s praznim avtobusom skozi Plitvice, Banjo Luko, Sarajevo v Dubrovnik, vzamem potnike samo do Dubrovnika za 180 din. Prijave sprejema Izletna pisarna M. Okorn, Ljubljana, hotel »Slon«, tel. 26-45, do 30. avgusta. Vhod iz Prešernove ulice.

— Pri ljudeh, ki jih pogosto nadleguje zapeka, vsled česar imajo vrenje v želodcu in črevih, pospešuje se temeljito čiščenje celokupnih prebavil s čašo naravne »Franz-Josefove« grenke vode, zaužite zjutraj na tešče. Z uporabo »Franz-Josefove« grenke vode se naglo odstranja belina z jezika, ki se nakopiči vsled zapeke, obenem se pa doseže tudi boljši tek. Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485. 25. V. 35.

— Profesorski ali katehetski katalog. Ker je bilo povpraševanje po tem praktičnem katalogu tako veliko, smo ga zopet oskrbeli v vseh velikostih, in sicer za 240, 320, 400, 480, 560 učencev itd. Naroča se v trgovini H. Ničman, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 2.

— V Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine od 27. t. m. je objavljen »Pravilnik uslužbenega podpornega sklada Zveze zdravstvenih združenj o zavarovanju uslužbenec zdravstvenih združenj in Zveze zdravstvenih združenj za bolezen«, dalje »Ustavitev rednega pregledovanja drogerije«, »Odločba o dovolitvah, dajati kemična sredstva za dezinfekcijo in desinsekucijo v prometu«, »Prepoved propagiranja specialitet pred dovolitvijo«, »Odločba o dajanju preparatov in pomožnih sredstev za zboljšanje pevnosti moke v promet« in »Odločba o razširitvi veljavnosti kolektivne pogodbe stavbenega delavstva«.

— Zadnji izlet v Benetke v letošnjem letu priredi Putnik v dneh od 7. do 11. septembra.

»SLAVIN«

najidealnejše sodobno čistilo čisti in polira vse svetle kovine, kuhinjsko posodo, email, steklenino, točilne mize itd. Poskusite tudi Vi! Zahtevajte pri svojem trgovcu neprekosljivo domače čistilo — »SLAVIN«! Obiščite nas na velesejmu v pav. »H«!

— Materam. Kako naj ravnajo matere po porodu s svojimi novorojenčki in dojenčki? Priredil dr. Justin. Izdala Slovenska krščanska ženska zveza. Cena 3 din. Plačljivo tudi v pisemskih znakih. Naroča se pri upravi »Vigredic« Ljubljana, Masarykova cesta 12.

— Vpisovanje v enoletni trg. tečaj »Hermes«. Temeljito strokovno trgovsko izobrazbo si pridobite na »Hermes«, enoletnem trg. tečaju v Mariboru. Prijavite se čimprej ravnateljstvu »Hermes«, Maribor, Zrinjskega trg 1. Zahtevajte prospekt! Vpisovanje vsak dan.

— Čevlje kupujte le v trgovinah, kjer dobite tudi Sanoped-prasek za čevlje. Povzroči dolgotrajnost obutve in nogavic. Stane 2 din.



Lep spomenik - dar pokojnim
Ogled spomenikov - dolžnost interesentov
Stalna razstava - nizke cene

FRANJO KUNOVAR, kamnoseštvo
Sv. Križ - Ljubljana Tel. 49-49

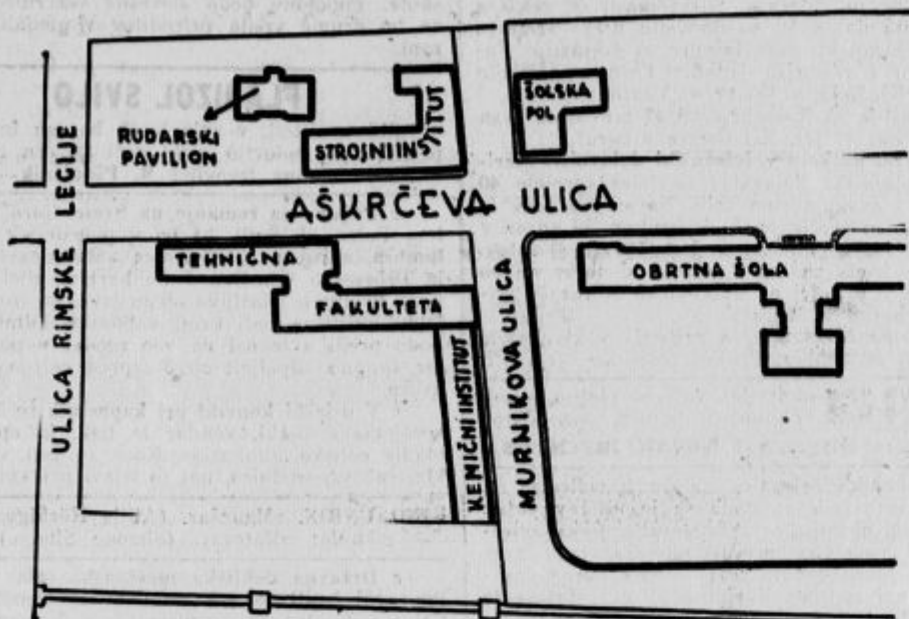
Zgradba kemičnega instituta

Ljubljana, 26. avgusta. Mesec september bo ves v znamenju licitacij za velika javna dela v Sloveniji. Tako bo prišla na vrsto cela vrsta cest in drugih javnih del. 9. in 10. septembra pa bosta v Ljubljani dve licitaciji, s katerima bo ustvarjen prvi zameetek pravega vseučiliškega okraja v Ljubljani. Mislimo pri tem na licitacijo za kemični institut v Ljubljani, ki bo 9. septembra, in na licitacijo za strojni institut, ki bo 10. septembra. O strojnem institutu je »Slovenec« že večkrat poročal in bo prišlo na licitacijo skupno za 2.727.700 din gradbenih del. Težakša

prostorov si bo slična v vseh etažah. Na zahodni strani trakta bo hodnik, na katerega se bodo naslanjale sobe in laboratoriji, ki bodo imeli okna na vzhod. Nekako v sredi nove stavbe bo vhod v institut, ob katerem bo tudi stopnišče, ki bo vodilo v vsa nadstropja.

KLET IN PRITILČJE

V kleti bo v južnem delu instituta stanovanje za hišnika z vsemi pritliklinami. Nato bo sledila delavnica s stroji, stopnišče, klubska soba dijakov in steklarske, elektrotehnične in strojne delavnice.



In betonska dela za strojni institut so proračunana na 1.028.400 din, betonska in železobetonska dela so proračunana na 1.447.300 din, tesarska dela na 110.000 din, krovna dela na 7000 din in kleparska dela na 135.000 din.

ZA SKORAJ DVA MILIJONA DIN

Licitacija za kemični institut pa obsega gradbeni dela za zgradbo zavoda v surovem stanju. Težakša, betonska in železobetonska dela so proračunana na 657.000 din, pilotiranje temeljev in železobetonska dela na 1.020.000 din, tesarska dela na 48.000 dinarjev, krovna in kleparska pa na 217.000 din. V celoti bo torej prišlo na licitacijo za 1.942.000 dinarjev gradbenih del. Licitacija za kemični institut 9. septembra bo že druga, prva je bila namreč 16. avgusta, a ni uspela. Upajmo, da bo vsaj druga licitacija uspela, ker bo s tem dana možnost, da bo zgradba v surovem stanju še pred zimo prišla pod streho.

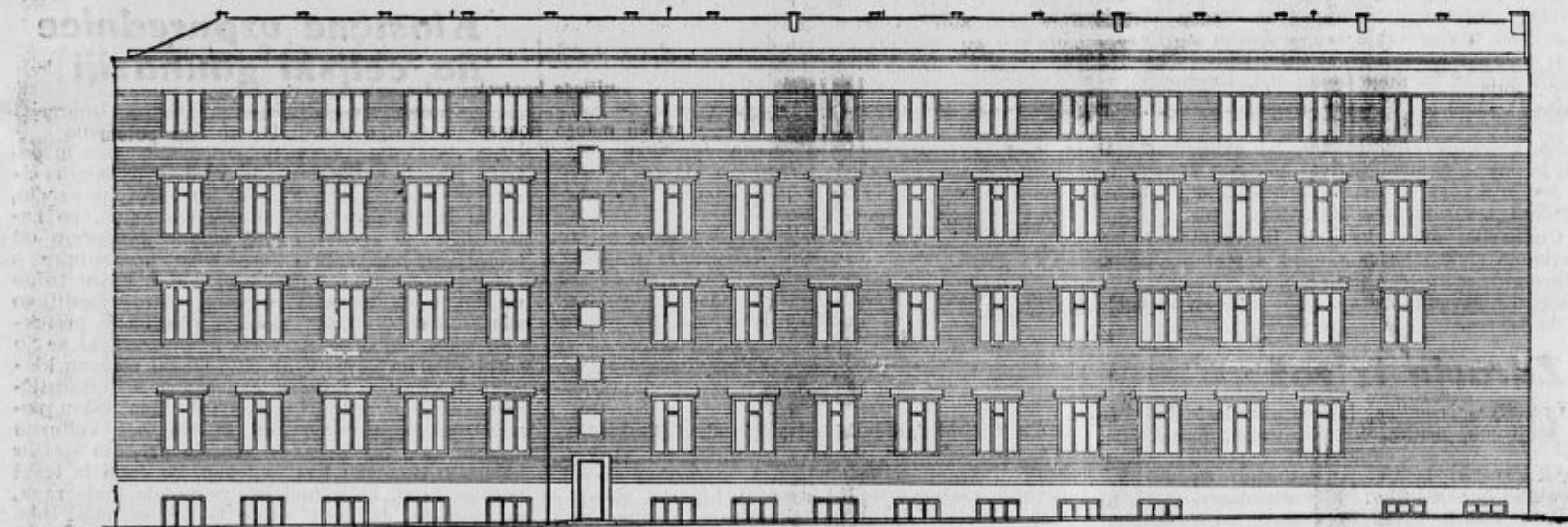
SODOBNA ZGRADBA

Kemični institut bo stal prav tako kakor strojni institut v sosesčini sedanje tehnične fakultete.

Sledila bosta dva laboratorija, ki se bosta naslanjala na veliko predavalnico, ki bo šla skozi klet in pritličje. Klop predavalnice se bodo dvigale v položnih stopnicah, tako da bo pod predavalnico nastal precejšen prostor, ki bo služil za skladišče premoga in za kotlarne centralne kurjave. Predavalnica, ki bo imela potreben prednji prostor in pritlikline, bo dolga 12 m, široka pa bo 9 m. Prednji prostor predavalnice bo dostopen iz starega poslopja tehnične fakultete. V visokem pritličju bodo na jugu čitalnica, pisarna predstojnika instituta, asistentova soba in knjižnica. Za stopniščem bodo sobe za laborante, oddelek za hišno telefonsko centralo in lep laboratorij za diplomante in dva manjša laboratorija s potrebnimi pritliklinami.

NADSTROPJA

V prvem nadstropju bo od juga proti severu soba za profesorja, profesorski laboratorij in laboratorij za diplomante. Sledila bo soba za docenta in študijska knjižnica. Za stopniščem bo še soba za docenta in laboratorij s tehnicami. Sledila bosta dva velika laboratorija za kvantitativno analizo, ki bosta ločena s sobo za asistenta. Labora-



Institut bo trinadstropna, 59 m dolga in 10 m široka zgradba z ravno streho. Kemični institut bo stal v Murnikovi ulici, nasproti vrtu srednje tehnične šole in na vrtu za obstoječo tehnično fakulteto. Bo torej nekako med rimskim zidom na eni strani, na drugi strani pa se bo dotikal poslopja tehnične fakultete, kar nazorno kaže tudi tlorisna skica. Iz starega poslopja tehnične fakultete bo napravljen tudi prehod v kemični institut, tako da bosta obe poslopji povezani v celoto. Zgradba bo zezidana v tako imenovanem skeletnem sistemu, v katerem se najprej zgrade železobetonski okvirni nosilci, katerih odprtine bodo zazidane z opečnimi stenami. Svet, na katerem bo stal institut, ima prav majhno nosilnost in bo zato treba utrditi temelje z lesenimi piloti. Zunanost poslopja bo enostavna in lična, tako da se bo lepo prilegala okolici. Načrte za kemični institut je izdelal vseučiliški profesor inž. Vurnik.

Po notranji razdelitvi prostorov bo kemični institut zgrajen tako, da bo služil posebnim potrebam, ki jih ustvarja kemični študij, pri čemer bo na razpolago toliko laboratorijev, kakor jih bo naša tehnika potrebovala v doglednem času. Ves trakt kemičnega instituta bo podkleten. Razdelitev

4. septembra v krogih v Kamnik!

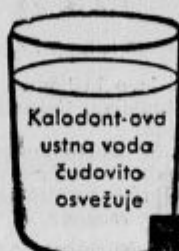
Elektrika ubila 12-letnega fantja

Slovenska Bistrica, 27. avgusta. Včeraj se je pripetila pri nas smrtna nesreča, ki še ni povsem pojasnjena. Na dvorišču Lazničkove hiše v Slov. Bistrici, v kateri stanuje Bračičeva rodbina, so naši v kotu med svinjakom in hlevom ob steni slonečega 12-letnega Janeza Bračiča. Fantek je bil ves otrpel ter nezavesten in je očitno umiral. Takoj je bil poklican zdravnik dr. Černe, ki pa je mogel ugotoviti samo smrt. Preiskava je pokazala, da je dečka najbrž ubil električni tok. Skozi hlev je namreč izpeljana električna napeljava, o kateri so domači mislili, da ni priključena na tok, ker se že več let ni uporabljala. Napeljava se končuje v stenski vdolbini na zunanji steni hleva z zavarovalno napravo, od katere vodita v vdolbino dve žici. Fant se je skušal povzpeti na evinjak, pa se je pri plezanju oprijel z roko za vdolbino. Pri tem je najbrž prišel v stik z napeljavo, ker pa je bil bos in so bila tla mokra, je bila zveza z zemljo zelo dobra in je tok dečka ubil. — Preiskava je potem pokazala, da je napeljava v resnici priključena na tok 220 voltov, kar je zadostovalo, da je elektrika ubila mladega fantja.



Vse življenje zdravi trdni zobje!

Kdor žužra — zlasti pa zvečer redno uporablja Sargov Kalodont, skrbi za to, da ostanejo njegovi zobje ne samo bleščeče beli, temveč tudi brez zobnega kamna. Kajti le Sargov Kalodont vsebuje v Jugoslaviji sulforicinoleat, ki uspešno deluje proti zobnemu kamnu. Zato uporabljajte samo Sargov Kalodont!



SARGOV

KALODONT

Proti zobnemu kamnu

Župnik V. Sitar 60 letnik



letnico, kar je maturiral na ljubljanski gimnaziji, v ponedeljek, 28. avgusta, pa bo praznoval 60. letnico svojega rojstva.

G. župnika Sitarja je Bog obdaroval z mnogimi talenti, katere je znal dobro izrabiti v prid človeške družbe. Kjerkoli je bil, se je ves posvečal dušnemu pastirstvu, poleg tega pa se je vedno trudil za zboljšanje gospodarskih razmer po njegovih župnijah.

Rodil se je 29. avgusta 1878 na Ježici pri Ljubljani. V duhovnika je bil posvečen l. 1902. Prvo njegovo mesto je bilo v Šmarju pri Ljubljani, kjer je kaplanoval pri svojem bratu-dekanu. Od tam je bil premeščen v Kranj, kjer je deloval 7 let. Omeniti moramo, da je g. Sitar poleg g. Mohorja še edini živeči ustanovitelj Kranjske hranilnice in posojilnice. Iz Kranja je šel v St. Gotthart, od tam pa v rudarski kraj Zagorje ob Savi. Tukaj si je posebno prizadeval zboljšati verske, gospodarske in kulturne razmere in je bil zaradi teh zaslug imenovan leta 1927 za duhovnega svetnika. Leta 1933 se je poslovil od rudarskega kraja in nastopil novo mesto župnika v lepi preddvorski fari.

Na vseh svojih službenih mestih se je posebno trudil za versko obnovo poverjenih mu duš in za lepoto božjih hramov. V Zagorju ob Savi je tamnoško cerkev popolnoma preuredil, prav tako pa tudi cerkev v Preddvoru. Razen tega je imel vedno čas za gospodarske in kulturne ustanove in je bil zaradi tega odklikovan z redom sv. Save IV. stopnje. V Preddvoru je sedaj predsednik Prosvelnega društva, načelnik Hranilnice in posojilnice in tudi načelnik vodovodnega odbora. Da je dobil Preddvor letošnje leto vodovod, gre predvsem njemu zahvala.

Z njegovimi farani vred želimo g. svetniku Sitarju, da bi delal v korist ljudstva čil in zdrav do skrajnih mej človeškega življenja, saj vemo, da najde on le v delu svoje največje veselje in srečo.

ZZD se razvija

Pred dobrim tednom se je ustanovila nova podružnica ZZD v Vidmu ob Savi. V četrtek, 25. t. m. pa je nova organizacija izvedla volitve obratnih zaupnikov v podjetju Dukič in drug, kateri tam gradi novo tovarno, ki je last gospoda Bonača. Od 141 tam zaposlenih delavcev je nad 100 organiziranih v ZZD. Zato pa je bila vložena samo ena kandidatska lista in je tako ZZD dobila vseh 5 obratnih zaupnikov.

Šolsko naznanilo!

Državno priznani

Enoletni trgovski tečaj

pri

Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2/II

(Prostori Dopisne trgovske šole)

v p i s u j e

vsak delavnik med običajnimi uradnimi urami, na željo tudi pisмено. Začetek rednega pouka 15. septembra ob 8. uri.

KDO SE NAJ VPIŠE. — Vsak absolvent (taka) nižje srednje ali meščanske šole, pa tudi oni z nižjo predizobrazbo, ki se želi hitro, poceni in zares prvovrstno pripraviti za razpovrstne službe, za samostojno vodstvo kakega podjetja ali pa po polletni praksi otvoriti lastno trgovino.

ZAKAJ SE NAJ VPIŠE. — Ker se brez temeljite priprave nihče več ne more uspešno uveljaviti v našem gospodarskem redu. Temeljito, popolno in hitro, zato najcenejšo pripravo za praktično življenje nudi v največji meri naš Enoletni trgovski tečaj.

KJE SE NAJ VPIŠE. — Samo na naslov: Trgovski učni zavod (prostori Dopisne trgovske šole), Ljubljana, Kongresni trg 2. Telefon 29-86. Lega zavoda je edinstvena v središču mesta. Učni prostori vsestransko ustrezajo in so zares veliki ter zračni (bivši prostori dvorazredne trgovske šole). Vodstvo in učno osebje kvalificirano. Prospekti so interesentom brezplačno na razpolago.

DOMAČE IN SLAVONSKE PARKETE
VAM DOBAVI IN SOLIDNO POLOŽI
BOKAL A. RESLJEVA 23
LJUBLJANA

„Vrtec“ je tu

Ze dolgo pričakovani »Vrtec« je izšel! »Vrtec«, preroben, ves nov. Nova je zunanja oprema z velikonočno butarico, ki nosi vsa znamenja in simbole slovenske mladine, kateri je posvečen. Nov je tudi po vsebini in po notranji opremljeni. Novi so pisatelji in novi ilustratorji z novimi povesti in novimi slikami. Tudi drobšč je tu in uganke. In še to: urednik prosi in želi, da bi se vsa slovenska mladina širom sveta oglašala s pismi in bi tako pripomogla, da bi »Vrtec«, naš najstarejši mladinski list, spet postal naša skupna last in naše skupno glasilo. Zato, dragi otroci, prosite svoje starše, da vam ga naročijo! Povejte jim, da vam je »Vrtec« v svojem 69. letu ljubši od vseh drugih mladinskih listov in da ga boste poslej brali tudi v šoli kot skupno šolsko čtivo.

»Vrtec« je po svoji novi opremljeni vredni, da ga berejo po vseh slovenskih domovih in po vseh šolah, zato prosimo vse starše, vse učiteljske, vse duhovniške in vsa društva, da ga priporočijo, naročijo ter v šolah uvedejo, da bo tako tudi po svoji moči preroben in nov.

Ozdravljenja v Lurdu

Tudi letos so Francozi priredili v Lurdu svoje narodno romanje, ki je bilo te dni končano. Ob tej priliki je stalni zdravniški urad dobil poročilo o dveh čudežnih ozdravljenjih ter jih pregledal. Poleg teh dveh ozdravljenj je bilo še več izboljšanih dosedanjih bolezní. Med tem ko je po Lurdu mimo bolnikov šla procesija z Najsvetejšim, je nenadno ozdravljen vstal mož, ki je imel zastrupljeno kri ter že dolgo ni mogel hoditi. Sam se je dvignil s svoje nosilnice ter odšel. Poleg njega je bila nenadno ozdravljena še neka ženska, ki je imela notranje ture in ki so jo zdravniki že epoznali za neozdravljivo bolno.

Poročilo ne navaja imen obeh ozdravljenecv, ker bosta oba sedaj celi dve leti pod strogim zdravniškim nadzorstvom. Če se čez dve leti izkaže, da sta že vedno zdrava, tedaj bo zdravniški urad v svojem uradnem glasilu razglasil, da sta bila ozdravljena, česar se naravno ne da razlagati. Tako poročilo o čudežnem ozdravljenju pred 2 letoma je izšlo te dni.

Glasilo stalnega zdravniškega urada v Lurdu »Journal de la Grotte« sedaj prinaša uradno poročilo o čudovitem ozdravljenju Francozinje Odette Riviere iz kraja Clermont-Ferrand v departementu Puy de Dome. Ta ženska se je leta 1936. udeležila francoskega romanja v Lurdu. Ko je dne 12. avgusta leta 1936. šla procesija mimo njenega ležišča, je bila nenadno ozdravljena. Ženska je bila hudo bolna. Imela je težko tuberkulozo v spodnjem delu života. Zdravilo jo je več zdravnikov, ki pa so vsi obupali ter izjavili, da za njo ni nobene zdravniške pomoči več. Takoj, ko je ozdravela, jo je zopet pregledalo 18 zdravnikov stalnega zdravniškega sveta, ki so jo sedaj vse dve leti tudi nadzorovali. Ko je sedaj čez dve leti bila pregledana, so ugotovili, da pri njej ni nobene sledi prejšnje bolezni in da je docela zdrava. Ko so jo po čudežnem ozdravljenju leta 1936. prvič stehali, bilo je to dne 14. avgusta, je takrat že ozdravljena bolnica tehtala samo še 44 kil. Od tistega časa pa se je čudovito popravila in postala vedno krepkejša.

40 let kraljica

Dne 28. avgusta obhaja holandska kraljica Viljemina 40 letnico svojega vladanja. Reči je treba, da znajo ženske dobro vladati, kakor dokazuje dobro stanje male holandske države, v kateri že toliko časa vladajo same ženske.

Šorenja slika nam kaže sedaj vladajočo kraljico Viljemino na desni, njej nasproti sedi njena mati, rajna kraljica Ema, zadaj med obema pa stoji prestolonaslednica Julijana, ki je sedaj poročena ter se pripravlja na svoj vladarski poklic.

Spodnja slika nam pa kaže kraljico Viljemino, ko prihaja v parlament, kadar ta začneja svoje zasedanje. Na sliki kraljica bere prestolno besedo, s katero je potem započeto zasedanje holandskega parlamenta.



30 let v smrtni celici

Preden v Ameriki koga peljejo na električni stol, da ga tamkaj z elektriko usmrte, ga dajo v tako imenovano »smrtno celico«, kjer čaka na svojo smrt. V tisti celici se mu sveda telesno docela dobro godi, ker ima na razpolago vse, kar hoče. Včasih mora obsojenec v taki celici prebiti več dni, zlasti, če je vložil prošnjo za pomilostitev. Včasih pa pride kar hitro na vrsto. Zato so duševne muke obsojencev v teh celicah neizmerno velike.

Zgodilo se je, da neki obsojenec v taki celici ni preživel le svojih zadnjih dni, marveč celih 30 let svojega življenja. Mož se je v tej celici docela dobro počutil ter nikakor ni želel, da bi bil prepeljan v kako drugo celico, kjer bi se mu go-dilo slabše, kakor se pač godi slabo kaznjencem, ki so obsojeni na večletno ali doživotno ječo. Mož je bil že prepričan, da bo v tej celici ostal vse dni svojega življenja.

Ta nenavadni kaznjenc in na smrt obsojeni možak se piše Archie Heron. Leta 1908. je bil na smrt obsojen. Že so ga prepeljali v smrtno celico, potem pa so menda nanj kar pozabili. Heron je bil obsojen na smrt, ker je umoril nekega angleškega duhovnika, kateri mu je grozil, da ga bo naznanil oblasti, ker je zagrešil neki manjši zločin. Ko je bil Heron že obsojen na smrt in prepeljan v smrtno celico, je sodnik, ki ga je bil obso-dil na smrt, odredil, naj ga pred usmrtnitvijo še enkrat pregledajo, ali je mož pri zdravi pameti. Sodniku se je namreč že po smrtni obsodbi zazdelo, da z možem nekaj ni v redu. Zdravniki so sicer nekaj dni nato ugotovili, da je možak docela pri zdravi pameti ter odgovoren za svoje dejanje. Torej bi ga bili morali sedaj usmrtiti.

Zgodilo pa se je, da je sodnik, ki ga je bil obsodil na smrt, takoj drugi dan po razglasitvi smrtno obsodbe naglo umrl. Po ameriških postavah pa more veleti, naj smrtno obsodbo izvrši samo tisti sodnik, ki ga je bil obsodil na smrt. Heron je bil med tem že prepeljan v svojo smrtno celico, kjer je s strahom in trepetom čakal, kdaj pridejo ponj. Dajali so mu sicer jesti najizbranejšo jedi, oblekli so ga v fino obleko, bral je lahko vse knjige in časopise, vendar ga to ni tolažilo, ker je bil smrtni strah tako silen. Vendar mu zadnja ura še ni odbila. Ko je bil umrl sodnik, so menda na njegovega zadnjega obsojenca kar pozabili. Od nikoder ni hotelo biti nobenega glasu, kaj naj se z njim zgodi.

In tako je Heron celih 30 let sedel v svoji smrtni celici ter pri tem vse čas užival vse tiste

predprave, ki po ameriških postavah gredo na smrt obsojenemu v smrtni celici. Njegova celica je bila udobna, hrano si je izbiral, kakršno je sam hotel imeti, knjig in časopisov je imel dovolj, kadil je lahko kakor Turek, radio je poslušal, tako da mu ničesar ni manjkalo. Pri vsem tem pa je že docela izgubil strah, da ga bodo lepega dne poklicali na električni stol. Saj se je zavedal, da je že davno pozabljen. Sam pa tudi ničesar ni hotel ukreniti, da bi bil pozornost oblasti obrnil na se.

Nazadnje pa so se tega možaka čez 30 let le spomnili in ga pomilostili. Izpustili so ga iz ječe in ga poslali »domov«. Toda, kam naj sedaj gre mož, ki je 30 let preživel v smrtni celici in ki je sedaj že 78 let star!

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.



V jeklenih čeladah in z bikovkami v rokah razganja angleška policija judovske upornike v palestinskih luki Tel Aviv. Dan na dan se dogajajo tu judov. demonstracije zoper arab. prebivaletvo.

Španski duhovnik križan

Iz Salamance poročajo: Semkaj je prišlo več ljudi, ki pripovedujejo kot priče, kako strašne mučeniške smrti je umrl mladi španski duhovnik Atanasio Rodriguez. V ječah meata Castuera je bilo zaprtih več ljudi, ki so bili obsojeni na smrt ter bi bili morali v kratkem biti usmrčeni. Ko je vneti duhovnik ališal, da obsojenci hrepene po zakramentih, se je brž odpravil ter šel v jetniš-nico previdevati obsojence. Rdeči milicniki pa so duhovnika v ječi prijeli ter ga začeli preklinjati. Nato so ga po mestnih ulicah vlekli venkar ter ga zunaj mesta pribili na križ. Ko je siromak visel pribit na križu, so stopili nekaj metrov nazaj ter začeli vanj streljati kakor v tarčo. Tako je zvesti duhovnik izdihnil s klicem: »Živel Kristus Kralj!« — Strahotne reči beremo o Španiji, vendar moramo prištaviti da se v nekaterih drugih državah Evrope in sveta dogajajo nič manjši zločini nad katoličani in njihovimi duhovniki. Mi pa vemo, da božji mlini meljejo počasi, vendar zanesljivo!

Neznani indijanski rod odkrit

Newyorški naravoslovni muzej je pod vodstvom učenjaka dr. Willama Hall Holden poslal v južno Ameriko posebno ekspedicijo, ki naj bi preiskala zgornji tok reke Amaconke. Voditelj ekspedicije je sedaj sporočil v New York, da je našel docela nov in neznani indijanski rod, ki je živel v tistih krajih. Ta rod se imenuje Vej-Vej. Poročilo pravi, da so ljudje tega indijanskega rodu za čuda zdravi. Med njimi živi mnogo nena-vadno starih ljudi. Ekspedicija je te Indijance preiskala ter ni pri njih našla nobenega sledu ka-kega raka ali erčnih bolezni, krvnega pritiska, ne zobobola, ne drugih bolezni.

Ekspedicija, ki se sedaj vrača v domovino, je trajala 7 mesecev ter je raziskovala v glavnem pragozdovje in džungle ob gorenjem toku Amaconke.

General Vuillemin pripoveduje

Pretekli teden se je na Nemškem kot gost mudil s svojim spremstvom francoski letalski general Vuillemin, ki so ga Nemci nad vse priščno sprejeli. Ko se je general vrnil domov na Franco-eko, je imel dosti pripovedovati, kaj vse je na Nemškem videl in doživel. Naglašal je, kako priščno so nemški generali, da celo Hitler in Göring, sprejeli francosko odpotništvo. Ko so v častniški obednici letališča francoski častniki spraševali generala, kaj vse je videl, je začel pripovedovati o velikih tovarnah, vojaških vajah, paradah in prekrasnih letališčih nemškega letalstva. Ko je končal, je spregovoril eden izmed franco-skih generalov: »Nemški tovariši so vam torej vse močnejše stvari razkazali!« General Vuillemin pa je smehljaje se odgovoril: »In kaj mislite, česa vsega nam pa še pokazali niso!«

Princ v jeklenem stolpu

Kako je zavarovan predsednik japonske vlade

Ko se predsednik japonske vlade princ Kono-ye vsak dan v svojem elegantnem avtomobilu vrača domov, pred hišo naglo skoči iz vozila ter naglo stopi v vežo svoje moderne vile, ki stoji v najmodernejšem predmestju Tokija.

Ta hiša je po svoji zunanosti zelo svetla, ima velikanska okna ter je na pogled na moč prijazna. V resnici pa je ta vila japonskega predsednika vlade prava trdnjava, je nekak utrjen »safe«, ki je v njem skrbno shranjen japonski ministrski predsednik. Vsi zidovi so od obeh strani obdani z debelimi jeklenimi ploščami. Okna so tako na-rejena, da njihovih stekel ne prebije navadna krogla. Takoj za okni na znotranji in zunanji strani so prazni predeli, tako da ne more nobena krogla v sobo. Kadar kdo pride in pozvoni, da bi rad v vilo, se takoj spoži vzmet, na predsednikovo pisalno mizo priplava ogledalo, v katerem se zrcali postava tistega, ki bi rad v hišo. Tako predse-

dnik takoj ve, kaj na stori. Zadostuje le, da predsednik pritisne na gumb na svoji pisalni mizi, pa se od nekd zavrtle velike jeklene plošče ter ob-dajo vsak prostor kakor stene dimnika na par-niku.

Predsednik prebiva v sredini hiše. Te sobe so zgrajene tako, kakor je zgrajen iz jekla stolp na velikih vojnih ladjah. To je nekaka jeklena krogla, ki ima jeklena vrata, ki se vrte okoli svo-je osi, če kdo pritisne na pravi gumb. Postelja tega princa je docela preprosta, ker princ sicer ne ljubi razkošja. Skozi strop je narejena luknja, ki skozi njo na postelji ležeč princ lahko gleda na svoj vrt, ki mu je močno pri srcu.

V tej mali trdnjavi torej prebiva najvišji ja-ponski dostojanstvenik, ki uživa sicer velike časti, ima velikansko moč, pa se vseeno boji prijateljev in sovražnikov. Taka je usoda ljudi, ki imajo moč.

Bitka pri Pragi

Razburljiv doživljaj popotnikov v letalu preteklo nedeljo

V nedeljo, dne 21. avgusta je potniško letalo z Dunaja vozilo več potnikov v Prago. Ko je bilo letalo samo še pol ure oddaljeno od Prage, so potniki v svojo veliko grozo pod seboj zaslišali grmenje topov, udarjanje granat, regljanje stroj-nic. V tistem hipu je potniško letalo že letelo nad krajem, kjer je bila resnična krvava bitka. Brž so izvlekli daljnogled in videli spodaj spo-pad dveh armad, eni so imeli češke legionarske uniforme, drugi pa avstrijske. Potniki so bili pre-pričani, da je medtem že izbruhnila vojna. Bitka se bije že blizu Prage. Potniki so bili vsi iz sebe, nastala je v letalu kar prava panika in zmešnjava. Saj ni čuda, ko pa se je tiste dni toliko govorilo o vojni!

Nazadnje pa je pilot pomiril preplašene lju-di ter jim povedal: Letimo nad okolico kraja Milovice, kjer prav sedaj nemajo veliki češki film iz zgodovine čeških legionarjev »Zborove«. V tem filmu bo pokazana tudi velika bitka pri Zborovu, kjer so se češki legionarji borili z avstrijskimi četami. V ta namen je češkoslovaška vojaška uprava dala filmski družbi na razpolago 1500 češkoslovaških vojakov, ki se sedaj tam med seboj »vojskujejo«, eni v uniformah čeških le-gionarjev, drugi pa v uniformah stare avstrijske armade. Vsa bitka je bila posneta v šestih minu-tah, medtem ko so skušnje za to »bitko« poprej trajale ves teden.

V tej »bitki« so izstrelili 500 šrapnelovskih ra-ket, podrgli stot črna dimnega smodnika ter metrski stol brezdimnega. V ozemlju so več sto metrov na daleč izkopali strelske järke. Vse eks-plozije pa so sprožili električno. Najzanimivejše pri tej bitki pa je to, da so v naskoku in v boju na nož vojak svojega naloga preveč zares vzeli. V boju na nož je namreč bilo pet mož ranjenih. K sreči pa so bile te rane le lažje narave. Dokaz, kako boj, daš je le navidezen, človeka vsega prevzame.

Razkuževalna sredstva

izdeluje »CHEMOTECNA« družba z o. z., Ljubljana, Mestni trg 10

Steklina v Sveti deželi

Čprav je zoper steklino sedaj zanesljivo zdravilo cepljenje, vendar je še mnogokje na svetu steklina sila razširjena ter zahteva še mnogo človeških žrtev. Kakor poročajo zdrav-niška znanstvena glasila, so morali leta 1936 v Sveti deželi zoper steklino cepiti 1350 napade-nih ljudi. Večino teh ljudi so popadli ali stekli psi in mačke ali pa tudi šakali, lisice in celo podgane. Da je bilo toliko ljudi popadenih, ni čuda, saj so tistega leta uradno ugotovili kar 10.608 steklih psov, 1346 steklih mačk in še prav toliko steklih šakalov, lisic in podgan. Razen enega so vsi cepljeni ljudje bili rešeni in so ozdraveli. Cepivo zoper steklino imajo sprav-ljeno v 38 zavodih na deželi, da je takoj pri roki, kakor hitro zahteva potreba in sila.



BOOER, MINISTARSTVA SOC. POL. I HAR ZDRAVLJA B 13937-38

Pri Vaši intimni toaleti...

Super Lysoform Vam je najboljši prijatelj, ki Vam bo preprečil nešteto neprijetnih pojavov. Super Lysoform je zanesljivo sredstvo za desinfekcijo! Upija najhitreje in najpopolneje vsak zadih.

Osvežite in lepo diši.

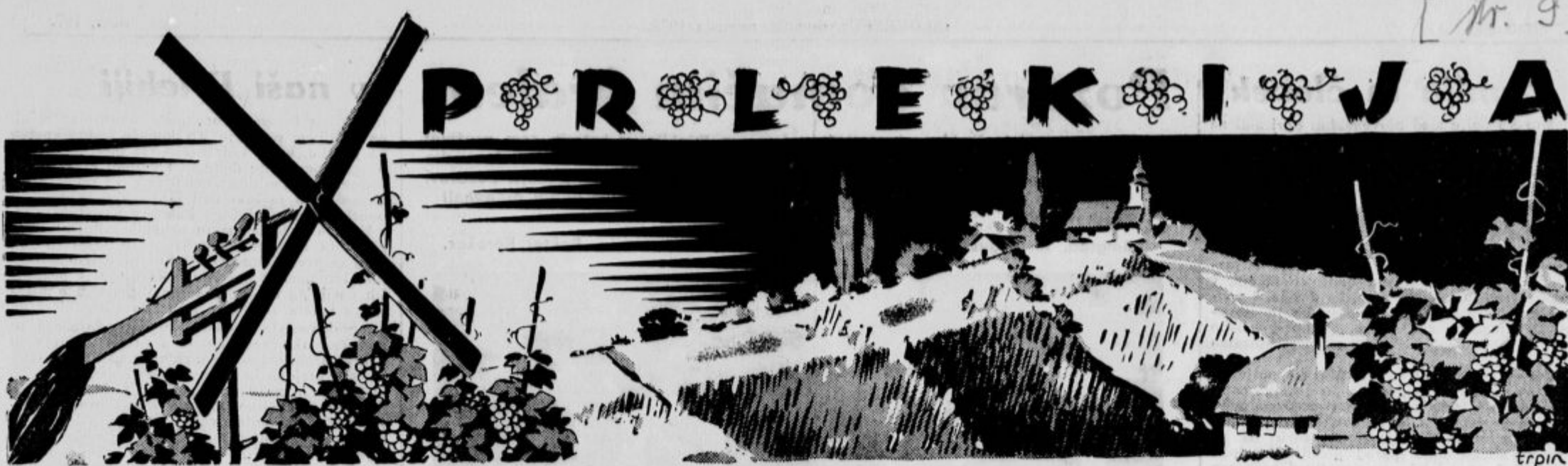
Zahtevajte samo ORIGINAL Super LYSOFORM v vsah lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

Kako stare so okamenine

Znanost je doslej mogla vsaj približno oceniti starost okamenin, to je rastlin, ki so ležale pokopane globoko v zemlji, kjer so nazadnje okame-nele. Taka okamenina je na primer tudi premoč, to je les, ki je v teku dolgega razdobja v zemlji okamenel. Znanost je trdila, da je treba milijonov let, preden kaka rastlina v zemlji docela okameni. Dr. Ralph W. Chaney od Carnegievega zavoda v Washingtonu je pred kratkim preiskoval pepel-ne sklade, ki so na Aljaski leta 1912. na debelo pokrili veje tamkajšnjega iglastega drevja. Tistega leta je namreč ognjenik Katmaj na Aljaski silovito bruhal ter je razdejal cele gozdove. Na veje odlomljenih dreves se je usedla do 15 col debela plast pepela ter jih popolnoma pokrila.

Sedaj je dr. Chaney tisto pepelno plast začel prekopavati in brekati za vejami, ki so ležale pod pepelno plastjo. In našel je, da se te veje sedaj le malo razlikujejo od okamenelih lesnih ostankov v takoiimenovani formaciji Jon Day v severno-ameriški državi Gregon, si so prav tako nastale, kakor znanost uči, že pred več milijoni let. Ta iz-sledek torej dokazuje, da rastlinstvo lahko mnogo hitreje okameni, kakor so doslej mislili, ter da je že po 25 letih mogoče izkopati take okamenine rastlin, ki bi lahko trajale milijone let.

PRLEŠKA



Prleška priloga „Slovenca“ 28. avgusta 1938

Prlekija

(Ajdova polja)

Bela polja — bela lica,
vmes je skrita rdečica.
Mehki vetrček lasko vije,
sladki med čebela pije.

Nizki griči — nežne prsi,
težki bodo vinski trsi.
Šmaron veliki oznanja:
že klopotec kaže izganja.

Ščavnica polji dolino,
Sveti Duh kipi v višino,
Jurij Sveti straži zmaje,
golobica — Kápela je.

Usta z medom omočila,
srce z vinom zastropila:
je opojnost večja tvoja
kot teh polj, nevesta moja?

Leopold Stanek

Po posameznih številkah, posvečenih slovenskim narodom, ki smo jih pri »Slovenca« začeli priobčevati, pa jih nismo končali ter jih mislimo razširiti v bodočnosti tudi na neslovenske narode, želeč naše ljudstvo seznaniti s celokupno evropsko kulturo, smo danes pristopili tudi k našim domačim krajem, k našim slovenskim pokrajinskim skupinam, da poživimo duha, ki je v teh krajih oblikoval slovenskega človeka v to, kar je danes. Začenjamo s prleško prilogo, ne samo zato, ker je naš voditelj iz tega kraja, temveč vse bolj zaradi tega, ker je ta pokrajina pred sedemdesetimi leti prvokrat nastopila s javno manifestacijo za zedinjeno Slovenijo, ideal, ki se nam vedno dlje odmiha, ki pa so ga nam že naši dedi vsadili v srce kot najvišji cilj slovenskega javnega delovanja. Tu se je rodila zamisel taborov, v znamenju katerih preživljamo sedanje čase, in tu je stala zemlja na braniku svojega jezika stoletja in stoletja, na samem obronku slovenske celokupnosti, vedno ogrožena od tujcev, prodirajočih v te vinorodne in vesele kraje. Naj Prlekija odpira pogled nam in našim bralcem v snovanje posameznih regionalnih življenjskih načinov, v razvoj krajev, ki tvorijo zase eno narečje, eno nošo, en način življenja in običajev, za njo pa naj slede podrobnejša poročila o naših Belokranjcih, o Vipavcih, o Gorenjcih, o Ribničanih, pa seveda tudi o prelepi Koroški, zibelki naši, in Primorski, kjer smo šli najdlje za soncem, da tonemo v njem, v blesku, ki nas slepi...

Slovenec sem! In zato se moram poznati do dna, od prve zavesti do zadnjega dejstva, ki nas oblikuje. In če danes stopamo pred javnost s prleško številko, je to samo začetek te poti, ki bi je radi šli: od skupine do skupine, ki je z vso dušo zasidrana v svoj kraj in svoje običaje, da bi se dotipali do njegove bistva, do njene podobe v zgodovini z namenom, da nam toliko jasneje zasije današnji njen položaj in njena pravica do prostora na današnjem toplem soncu. In če ima katera pokrajina pravico do lepšega prostora na svetu, ima naša Prlekija, dežela gričkov in cerkvic, topolov in ajdovih polj, cestá in vino-

Dr. Anton Korošec: Prlekija

»Prlek povsod brate 'ma.« Tako sem veselo vzkliknil, kadarkoli sem se kje po Srednji Evropi sprehajal. Na vožnji po Donavi proti Črnemu morju sem se vozil s Prlekom, ki živi v Romuniji; ko sem na Dunaju pogledal v prvo cerkev, so me spoznali in pozdravili trije Prleki; v Varšavi sem se lahko razgovarjal v svoji pravi materinski; v gornješlezkih revirjih sem našel Prleke. Isto sem doživel tudi na svojih prejšnjih potovanjih po drugih evropskih državah. Kar je žid med vsemi narodi, kar je Čeh med vsemi slovanskimi narodi, to je Prlek med Slovenci. Povsod sili naprej, povsod ga najdeš, povsod se udomači.

Ime drugih narodov je v večini temnega izvora. Zaradi našega imena se ne pripravljajo učenjaki med seboj, izvor našega imena je jasen, kakor oko rib, ki plavajo po naših rekah, potokih in ribnikih. Mi govorimo mesto »prej« — »prle«. To je vsa skrivnost našega slavnega imena. Tudi meje naše domovine so kaj priproste. Vso ono slovensko zemljo, ki leži med Muro in Dravo in preko Mure, s ponosom imenujemo Prlekijo, četudi se ob koncu zapadnega dela tega ozemlja beseda »prle« ne sliši pogosto. A znana in razumljiva je, kar je za naše imperialistične namene dovolj. Štiri glavne reke, ki namakajo njeno zemljo, ima Prlekija: Muro, Ščavnica, Pesnica in Drava. Ščavnica in Pesnica sta hčerki naše zemlje, izvirata v Prlekiji in izgineta v njej. Največji mesti sta Maribor in Ptuj, a prava metropola Prlekije je svobodni trg Ljutomer, ki leži ob Ščavnici. Tudi Ormož je naše mesto, a Središče, Lenart, Trojica, Gornja Radgona in Veržej — naši trgi. Drugih tudi važnih krajev ne moremo imenovati. Samo Jeruzalem naj še omenimo, da bodo oni, ki pijejo njegove rujne solze, vedeli, kateri zemlji se imajo zahvaliti za ta zlahtni vinski sok.

Prleški narod je sicer enoten po jeziku in krvnem izvoru, vendar razločujemo v njem po krajevnem bivanju in zanimanju ščavničarje, pesničarje, Murske Poljance, Goričane, Dolance, Lükarje in še morda druge. Murski Poljanci imajo lepe konje in rodovitna polja, ščavničarji mnogo ponosa in malo bogastva, ničarji mnogo živine in blatno seno. Lükarji niso samo producenti luka (čebule), ampak tudi njegovi trgovci. Prometno sredstvo za njihovo trgovino je s ponjavo (velika platnena rjuha) pokrit voz.

Prleki so poljedelci, živinorejci in vinogradniki. Murskopoljski konji so najboljši slovenski dirkači. Njih domača dirka je navadno na Male maše dan v Cvenu pri Ljutomeru. Ta-



Ljutomer — metropola Prlekije

krat se zbere tam vsa aristokracija Prlekije, njen športni svet in druge stanovske in poklicne skupine. Ljutomersko vino — o njem mi ni treba govoriti, ono govori samo. O našem luku smo že govorili, znan je preko mej svoje lastne domovine.

Prleki zalagajo ves slovenski svet z inteligenco in s kuharicami. Na prleških tleh imamo štiri gimnazije, eno realko, dve učiteljske, meščanskih šol niti ne štejemo. A inteligenčnega proletariata nimamo nobenega, kajti Prlek s šolami in brez šol gre kakor Japonec po širokem svetu, ako doma ne najde mesta. Analizirajmo Prleki nimamo.

Prleki so verni in pobožni ljudje, ako jih drugi svet ne pokvari. Nekdaj so se radi pretepali, kar pa je sedaj prestalo. Pač pa radi pijejo vino in zganje, kar pa se bo tudi spremenilo, ako bo imel kaj uspeha voditelj antialkoholnega gibanja, dr. Kovačič, tudi sin naših ravni iz Veržeja. Vedno rodi lastna zemlja zdravilna zelišča za domače bolezni. Romarske cerkve imamo tri: pri Sv. Trojici, na Polensaku in v Mariboru. Prleki hodijo radi na božja pota tudi v Marijo Bistričko in prejšnja leta v Marijino Celje, Marija Trošt, na Brezje in na Trsat. V Mariboru imamo škola, ki pa vlada tudi čez druge štajerske. Istotam se nahaja bogoslovje in dijaško sementišče. Zelo veliko duhovnikov je prleškega porekla, ker dobro drevo rodi le dober sad.

Prlekija je pridna hčerka svoje matere Slovenije. Mnogo ji je že dala, a od nje ne zahteva mnogo. Kdo je dal Slovencem Miklošiča? Zgodovinar Krempelj je od Male Nedelje, Danjko, ki je iznašel pisavo »danjčico«, je rojen v Črešnjevcih. Slovnica Šuman je naš, pisatelj Meško je naših gričev list. Sicer pa pogled v slovstvene zgodovine: Macuna, Glaserja, Grafenauerja, tam je z zlatimi črkami ovekovčena slava Prlekije in njenih sinov na slovstvenem polju.

Tudi cerkvi smo se nekoliko oddolžili. Nihče izmed Slovencev ni dal katoliški cerkvi kardinala, mi Prleki smo dali kardinala Missijo, ki je dete Murskega polja. Z vsem pravom smemo torej mi Prleki citirati Koseskega: »Papež piše: ljubi brat!« Kak nebroj duhovnikov, kanonikov, dekanov, župnikov, kaplanov, redovnikov, redovnic je zapisano v krstnih knjigah po Prlekiji, tega še zgodovina ni mogla preiskati in ugotoviti.

Ali smo Prleki narod ali ne, še ni povsem jasno. Sicer sta bila dva Prleka na mirovni konferenci v Parizu, dr. Kovačič in dr. Slavič, toda o tem se tam ni govorilo. Na vsak način pa smo Prleki ljudje svoje vrste: delamo in umiramo doma in po celem svetu, a svoji zemlji in svojemu narečju ostanemo zvesti povsod. Vsega se lahko naučimo, vse lahko postanemo, v vsem se lahko spremenimo, toda zvestoba in ljubezen do naše zemlje, naših običajev, naših ljudi, našega jezika nam ostane. Imamo mnogo slabih strani, zelo mnogo vrlin, a med najlepšimi vrlinami je ravno ta zvestoba in ljubezen. Prlek povsod in vsikdar!

Ali je Prlekija lepa? Kadar se uredniki trudijo v znoju svojega obraza, da bi kako novo izšlo knjigo svojega političnega ali drugačnega prijatelja ugodno ocenili, tedaj ob koncu svojih dolgoletnih razmotiranj navadno navdušeno vzkliknejo: Tolle et lege. Vzemí in čitaj! Slično odgovarjam na vprašanje, ali je Prlekija lepa dežela, z besedami: Pridi in pogledj! Posebno vi izumetničeni pisatelji, pesniki, slikarji, prihajajte v Prlekijo, da vam njena krasota povzdigne dušo in vam njeni hribi in doline, vinogradi in polja, vode in rude, posebno pa ti divni ljudje oplodijo ustvarjajočo domišljijo, tako da bo naša umetnost prišla na pravo divino.

Ob koncu naj izdam neko skrivnost Prlekov, katere še dosedaj nisem našel nikjer zabeležene, niti v tajnih bukvah, niti v skritih rokopisih. Kadar čuje Prlek peti pesem: »Bodi zdrava domovina, mili moj slovenski kraj!« tedaj ga omamite besedi: »mila« in »domovina«, njegova duša pride v valovanje, srce se mu razširi in prevzame ga opojno, sladko mehko čustvovanje velike ljubezni do Prlekije. Kakor Prlek svojo zemljo, tako bi moral vsak Slovenec ljubiti svojo Slovenijo, državljan svojo državo, kajti vse to je naša domovina, v kateri moramo skupaj se veseliti in žalostiti, skupaj živeti in umirati.

(Napisal dr. Antonij Biserjanski v »Našem domu« 1. 1924)

Poldanska pokrajina

(Motiv iz Slovenskih goric)

Cesta bela. Sonca svit.
Mir leži povsod okoli.
Tiho sanjajo topoli
v bliž dajav, ki jemlje vid...

Kamorkoli se ozrem,
Vse se v beli luči ziblje;
pa se nekam v dalje giblje
ter izgublja se očem...

Hišo, cerkev, dolg zvonik
tonejo med vinogradi.
Ob potoku na livadi
ugasnil je osamljen krk —

To je svet, zapreden v sen
sredi sončnega poldneva,
ki v pokrajini sameva
ves opojen, tih in len...

Janko Samec

gradov, ki vabijo tujca, da se ustavi gostoljubno ob njih, vstopi in napije na zdravje vseh, ki jih je Bog postavil v ta lepi kraj! V duhu se zbiramo danes z očanci in materami, ženami in dekleti ter slovenskimi fanti s te valovite pokrajine v metropoli njeni, v starodavnem Ljutomeru, Ljutomeru, tam, kjer so pred sedemdesetimi leti stopili prvokrat pred slovensko ljudstvo s svojim pismom in ga dali potrditi ljudstvu, ki je tedaj bilo še povsem rob, suženj tujega navaljivca in ni imelo niti pravice gočati v svojem jeziku pred oblastniki in v šoli! In to ljudstvo je potrdilo pismo, pisano s srcem in vero, in ga neslo dalje od tabora do tabora, da je zajelo vso Slovenijo, prav vso preko vseh prej omenjenih pokrajinskih posebnosti v eno samo željo in spev: Zedinjena Slovenija! Tu se je začel ta val in tu se ne bo še ustavil... Toda danes tu že dvajset let uživa kmet in mešan svojo svobodo in trdno mejo, v teh mejah pa ves svobodni razvoj narodnih posebnosti in svoje lastne duše, ki tesno naslonjena na te gričke s cerkvicami in na ta polja z žitom in na to vinograde s sočno trto gleda v življenje pokrajine in ga sprejema z vdanostjo in zavestjo, da je slovensko, naše, prleško, da je en sam zvok v akordih slovenske celokupnosti in državne vseobsebnosti. In ta človek, ki živi na tam koščku sveta ve, da je Prlek Slovenec in Jugoslovčan, ve pa tudi, da bo toliko bolj zvest državi in narodu, kolikor globlje bo zrasel s krajem, kjer ga je mati rodila, mu vcepila vero in ljubezen do jezika in do svojcev, ki tvorijo narod. Kolikor bolj bo rasel iz te zemlje, toliko bolj bo Slovenec, toliko bolj bo branil svojo posest in svoje meje in s tem meje svoje države, na robu katere ga je postavila usoda. Zedinimo svoje moči in zasidrajmo jih v ljubezni do rodnega kraja! Naj bo danes klic tega tabora ob sedemdesetletnici prvega slovenskega tabora, ter ob dvajsetletnici državne samostojnosti, zedinimo jih tu na robu Slovenije in na robu države, da bo naša vrsta trdna in skupnost močna na sveti zemlji naše Prlekije, ki jo Bog blagoslavlja v straži, ki jo drži na naši severni meji. td.



Prleška trgateg



Prleški klopotec

Zemlja in človek

Mursko polje med Slovenskimi gorami na jugu in jugozahodu, radgonskimi vrati na zahodu, Gorickim na severu ter doljnelendavskimi vrati in gorami na vzhodu je diluvialna nižina, s katero prodira Srednje Podonavje ob enem z južnejšim Dravskim poljem najgloblje na severu pa v obkrožajoče ga gorice, da ustvarja globoko v notranjost Alp, po svojih vodenih rebrih, zlasti Ščavnici na jugu in Lendavi na severu pa v obkrožajoče ga gorice, da ustvarja zaključeno zemljepisno enoto Pomurja, v kateri razvija pokrajina z obliko terena, s podnebjem, rastlinstvom, gospodarstvom in človekom ter njegovim življenjem tipično slovensko Panonijo, s katero tudi Slovenci participiramo na Balkanu.

V vsej preteklosti je bilo Mursko polje izrazita periferna pokrajina ter je tako ostala do danes. Izgleda, da je v predzgodovini prisilil neurejeni tok Mure človeka, da je poselil predvsem vzhodja in terase gor, da pa je zavzel nižino samo sporadično. Rimska doba je sicer n. pr. pri Veržetu na mestu današnjega veržetkega kolodvora že razvila selišče, ali v bistvu preseljenega značaja Murskega polja in obrobja, torej Prlekije ni izpremenila ter se tudi rimske ceste naslonijo na obrobja Murskega polja in to v bistvu na mostišča pri Radgoni in Dolnji Lendavi, da se tako izognejo osrčju pokrajine, nižinam Murskega polja. Slovenci sledijo Rimljanom, kar dokazuje zopet Veržet. Šele srednjeveška kolonizacija izgradi ob enem s stabilizacijo politične meje med Štajersko in Madžarsko tudi selišča v današnjem položaju. Hidrografske značilnosti Mure s trajno menjajočim se tokom in razpored političnih sil, ki so bile razmejene po Muri ali njeni bližini (Madžari, Turki), je periferen položaj Murskega polja kot veže za velik del Vzhodnih Alp le še potrdil. Dvoje mostišče Dolnja Lendava na vzhodu in Radgona na zahodu je varovalo mursko črto z Murskim poljem in povzročilo, da se je po umiku Turkov razvil promet iz Madžarske na Hrvaško preko Dolnje Lendave ter da je postala Radgona vrata za Štajersko na Muri. Vmes med njima pa se je razvijal kot upravno središče velikega dela Prlekije Ljutomer na mestu, kjer se prirodno razcepi promet z Murskega polja na jug v Podravje, in to na jug in jugozahod proti Ormožu, Središču in dalje proti Hrvaški. Baš v tem pa je rastele pomen Ljutomeru za naše narodno življenje, ker je stal on vedno pod vplivi narodnostno kompaktne pokrajine ob Dravi, in to tako slovenske kakor hrvaške in to obratno od Dolnje Lendave in Radgone, ki ste posredovali vplive iz narodnostno tuje, nemške in madžarske zemlje. Zaradi tega svojega prometnega položaja je mogel Ljutomer postati narodnostno središče Murskega polja in Prlekije tostran Mure. Ta položaj Ljutomeru je omajala konec 19. stoletja šele železnica, ki ga je napravila v gospodarskem in prometnem oziru za prometno črpalko Radgone in ga tako odvrnila od podravskega zaledja na jugu.

Politična meja med Štajersko, oziroma Avstrijo in Madžarsko je z Muro razdvojila Mursko polje in njegovo obrobje v dva dela, v štajerskega ali v Prlekijo v pravem smislu besede, in v madžarskega ali Prekmurje, h kateremu pa moramo iz zemljepisnih razlogov šteti tudi nemadžarsko Radgono. Kulturno enotna pokrajina je bila iz političnih razlogov razbita, in ko so v Bruckovi dobi začeli gospodarsko tesnejši stiki med kraji to- in onstran Mure, jih je politični režim po l. 1867 prekinil in likvidiral. Posamezniki pa, ki so šli preko Mure in delovali javno na Prekmurjem, so postali večinoma narodni odpadniki, katerih simbol je postal konec 19. stoletja Murkovič v Dolnji Lendavi. Rezultat politične razdvojenosti zemljepisno in kulturno enotne pokrajine je bil regionalni dualizem, v katerem je bil Ljutomer središče samo pokrajine tostran Mure.

Ta zemlja, Mursko polje z okoliškimi gorami ali Prlekija, je gospodarsko in kulturno živela na osi Gradec—Radgona—Ljutomer—Varaždin. Vinogradniški pridelki so se izvažali preko Radgone v Gradec, ki je bil tudi politično, cerkveno in visokošolsko središče zemlje, kakor je bil Varaždin trg za ostale agrarne pridelke in za živino ter središče prleškega srednješolstva, ki se je na graških visokih šolah pogosto zopet znašla z naraščanjem iz Hrvaške kakor je bilo to n. pr. zgodovinsko v najpomembnejšem slučaju v dobi mladega Gaja in Vraza. V tem kulturnem življenju med domačo zemljo, Varaždinom in Gradcem je duhovno sodelovalo več komponent: konservativna tradicija domače grude, ki je držala zvezo z rojstno vasio; v Varaždinu povezanost s slovenskim svetom s politično zavestjo; in v Gradcu napredek evropske duhovne in materialne kulture. Te tri komponente so ustvarjale in razvijale tako prleškega intelektualca kakor tudi trdnega prleškega kmeta, ki sta do konca 18. stoletja likvidirala kajkavske vplive, se v začetku 19. stoletja zavestno ojačila z ilirizmom ter se pod vplivom politične razdvojenosti pokrajine in kulturne moči Gradca opredelila za slovensko narodno skupnost.

Ko se je tako Prlekija v sredi 19. stoletja kulturno in politično jasno opredelila, jo je narodnostno na perifernem območnem položaju zajela doba ustavnih in narodnostnih bojev, katere bijeta politični dobi in volivni geometriji časa odgovarjajoč prleški izobraženec in prleški kmet, to je večji kmet, gruntar in le v manjši meri želar ali viničar. Prleški kmet je v nasprotju z večino svojih stanovskih tovarišev na Slovenskem, ki so se od časa kmetskih uporov pa do kmetske odveze gibal samo med lastno kmetijo in gosposko graščino, po svojem gospodarskem in socialnem položaju živel med domom, Gradcem in Varaždinom in še dalje. Posli z vinom in lesom so ga prisilili k temu in ga pogosto tudi spravili pri sosedih na slab glas. Življenje izven doma v tujini je dovedlo prleškega kmeta že zgodaj do vpogleda v meščansko življenje, katerega se je navzel in ga doma miselno združil z globoko razredno kmetsko zavestjo, katero je prleški kmet očeval do danes. Druha polovica 19. stoletja pomeni tudi dobo individualne gospodarske prosperitete, na kateri je participiral zlasti prleški kmet. Gospodarskemu podvigu pa je sledila težnja prleškega kmeta, da participira enako na političnem življenju kakor je bil to primer z meščanom, ki je v začetni ustavni dobi dejansko prevzel politično vodstvo javnega življenja v svoje roke. Ni pa šel prleški kmet v težnji za političnim sodelovanjem roko v roki z meščanom, kakor je bil to tudi le v mali meri primer s štajercijanci v predvojni dobi. Razredna stanovska zavest je prleškega kmeta politično ločila od meščana in poleg tega še povezanost z lastnim izobraženstvom. Malo je slovenskih pokrajin, ki bi dajala duhovnike tudi za nemški del skofije in do danes je ostal ponos prleškega kme-

Pozdrav domačim krajem

Vam, domači kraji, ki se imenujete z imenom Prlekija, v katerih sem preživel svoja otroška leta in svojo mladost, kateri ste mi dali mater in očeta, slovensko govorico in slovensko čustvovanje, vam, domači kraji, pošiljam najprišernejši pozdrav. Vedno sem vas iskreno ljubil in vem, da vas nikdar ne bom ljubil prenehal!

Pozdravljeni!

Belgrad, 22. avgusta 1938.

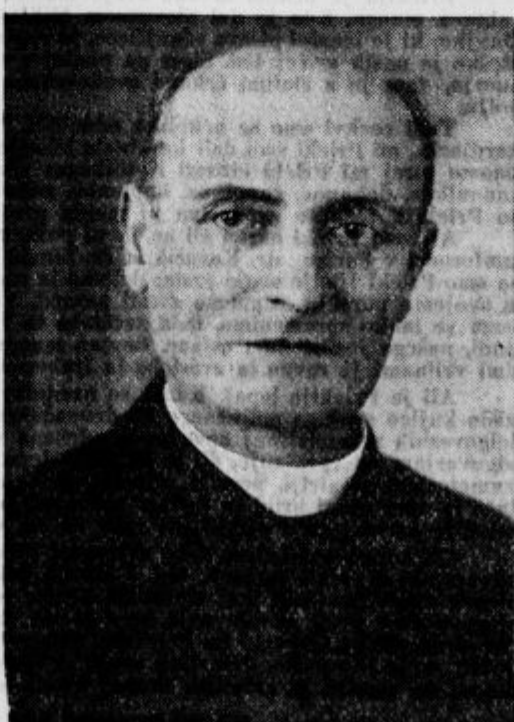
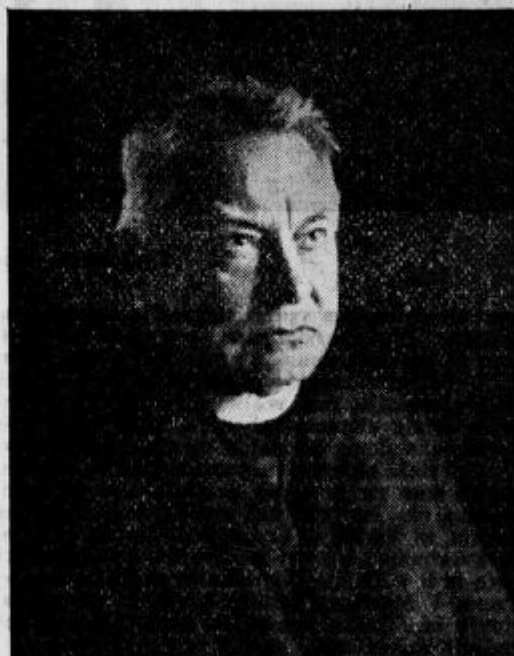
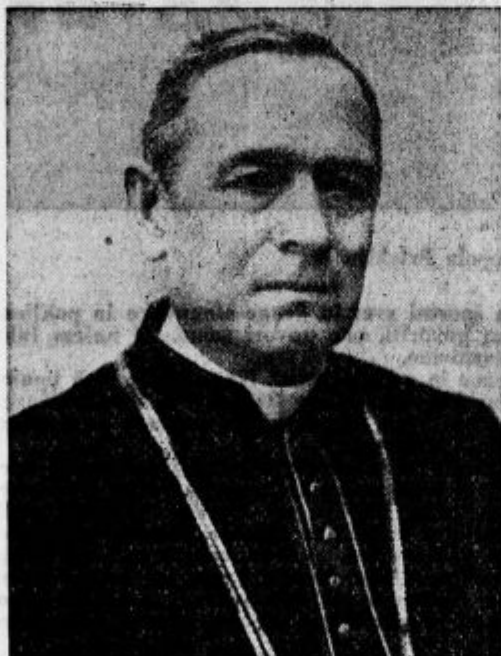
Doktor Korošec.



»Dere sen še mali bija — te je luštno blo — kolca sen po hiš potaka, varva mačkico...« (Dr. Korošec razlaga svojim gostom pred svojo rojstno hišo v Biserjanah pri Sv. Juriju ob Ščavnici, kako je preživil tu svojo mladost.)



Nekaj najodličnejših Prlekov



Kardinal J. Missia. — Prelat dr. J. Kováčič. — P. rof. dr. M. Murko. — Pisatelj msgr. Fr. Ks. Meško.

v naši Prlekiji

ta, da ima šolanega sorodnika v mestu ali sploh na vodilnem položaju. To domače izobraženstvo pa je bilo, ki je vzdrževalo vez med narodnim programom svoje dobe in kmetom, ki je hotel v novi dobi politično sodelovati. To domače izobraženstvo je bilo tisti faktor, ki je dovedel politično nastopajočega kmeta v narodne vrste, v katerih je temu kmetu pripadla odločilna vloga. Leta 1848, cirilmetodijska ljutomerska beseda in prvi ljutomerski tabor pred sedemdesetimi leti nam to nazorno dokazujejo. V poznejših časih pa se je narodnopolitično delo prleškega kmeta utrnilo in usmerilo z organizacijo.

Sodelovanje gospodarsko napredujočega in politično aktivnega kmeta s preko ilirizma in l. 1848 probujenim izobraženstvom, oboje sistematsko utrjeno in programatično usmerjeno po kulturni in politični organizaciji, je razvilo iz Prlekije pokrajino, ki je v dobi narodnih bojev igrala odločilno vlogo na slovenski strani in v mnogem odločila ne samo pripadnost Prlekije k Jugoslaviji, temveč tudi ves današnji potek državne meje na Kobanskem, na Muri in preko Mure. V vsej ustavni dobi je Prlekija bila trdnjava slovenske in jugoslovanske politične misli, katere ni mogla nemška politična akcija nikdar omajati, pa če je tudi izhajala iz obrobne Prlekije, iz Radgone, Ormoža ali Ptuj. Narodnostno in politično stabilnost Prlekije je moral priznavati tudi nasprotnik, ki je dal narodnopolitičnemu značaju Prlekije najlepše izpričevalo na mirovni konferenci v Parizu. V Parizu so Avstrijci terjali vse Podravje z Mariborom in Ptujem razen Prlekije približno na vzhodu od črte Ptuj—Radgona. V tem priznanju Prlekije Jugoslaviji je Avstrija pri mirovnih pogajanjih podala najlepše svedočanstvo o narodnostnem značaju Prlekije in v tem svedočanstvu je bilo izven debate vprašanje narodnostne in politične pripadnosti Prlekije. In ko je bila tako podana in priznana jugoslovanska meja na Muri, je bilo tudi podano izhodišče za priključitev narodnostno in zemljepisno enotnega ozemlja na vzhodu in severu v Prekmurju ter na zahodu v Dravski dolini in pri Mariboru. Vloga Prlekije v dobi narodnostnih bojev je zaradi tega za Jugoslavijo zgodovinskega pomena, ker je z uspehi v narodnostnih bojih druge polovice 19. stoletja in pred svetovno vojno bila fiksirana jugoslovanska državna meja na Muri, ki je morala iz narodnostnih razlogov odločilno vplivati tudi na državno mejo na zahodu in na vzhodu od Mure in s čimer je bilo podano definitivno izhodišče za vso jugoslovansko severno mejo v Podravju in Pomurju.

Jugoslovanska doba je postavila Prlekijo z Murskim poljem in Ljutomerom pred nov položaj, katerega značilnost je zopet perifernost. Po zaslugi svoje dovršene zgodovinske misije v časih bojev za narodno državo in po svoji zemljepisni legi, ki predstavlja Prlekijo za zemljo, preko katere vodi prirodna zveza med Srednjim Podonavjem in Severno Italijo, oziroma Jadranom, terja Prlekija po pravici prirode lastne zemlje, da dobi ta prehodna periferne zemlja tudi sodobno prometno zvezo, ki naj poveže Madžarsko z zaledjem severnega Jadrana na eni in z notranjostjo Vzhodnih Alp na drugi strani. Do tega ima Prlekija pravico tudi kot ena najgostejše obljubljenih pokrajin Slovenije in Jugoslavije in poleg tega, da izvrši novo sodobno narodno misijo na prekmurskem Dolenjskem. Narodnostni problem doljnelendavskih vrat je mogoče rešiti samo razvojnimi potmi in to s povezanostjo prekmurskega Dolenjskega na ostalo Slovenijo. Prelupogoj temu je pritegnitev Dolnje Lendave na Ljutomer in Prlekijo, ker v nobenem primeru ne doseže prekmurske Dolenjske naših življenjskih utripov in stikov z našimi gonilnimi silami ter se v pomanjkanju tega tudi ne more organsko razvijati v sestavnem našem narodu in v kulturnem telesu. Za zblizanje Dolnje Lendave z Ljutomerom so predani vsi tradicionalni zemljepisni in kulturni predpogoji tako, da ga kliče na dan kar zemlja sama. Zavedati se moramo, da ako do tega ne pride, bo v bodočnosti stopilo prekmursko Dolenjsko z Doljno Lendavo na plan kot naš nov narodnostni problem.

Ako pa je vprašanje vključiti Prlekijo v mednarodne prometne zveze, ki bi vezale organske dele Srednje Evrope, vprašanje, ki ni samo prleško, doljnelendavsko in ljutomersko, temveč predpogoj, da se poveže severna Slovenija s kontinentalnim gospodarstvom, in kar je ta zemlja tudi bila od rimske dobe pa vse do poznega novega veka, imamo v zvezi s Prlekijo tudi drugi jugoslovanski problem, ki prav tako neposredno vpliva na likvidacijo njene perifernosti. To je problem uveljavljanja jugoslovanske podravske longitudinalne, ki zamore na črti Maribor—Osijek—Belgrad likvidirati ne samo perifernost severne Slovenije, temveč velikih delov severne Jugoslavije sploh. Zavedati se moramo pri tem dejstva, da je v dobi narodnostnih bojev perifernost konzervirala naš življenjski utrip, da pa pomeni danes vzdrževanje perifernosti varovanje pred stikom s sodobnim razvojem in s tem ohranjanje zaostalosti.

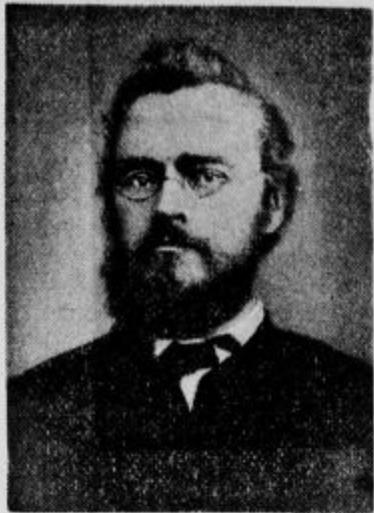
S tem pa je nujno v zvezi likvidacija posledic tisočletne socialne in kulturne preteklosti, ki ovirajo naš narodni razvoj v Podravju in Pomurju, in ki tvorijo tako zvani problem severne meje. Vključiti to zemljo v sodobni razvoj in s tem omogočiti našemu človeku napredek, znači prirodno likvidirati preteklost; vzdrževati pa perifernost pomeni konzervirati preteklost in z njim tuje vplive, katere je zapustila zgodovina.

Posebno še velja to za Prlekijo. Naša državna meja je marsikje tudi prirodna geografska meja, ki loči dvoje geografskih enot. Ni pa to primer v Prlekiji, kjer se razteza na prehodu iz Alp v Srednje Podonavje enotna pokrajina v meridionalni smeri od Donave do Save. Na takem mestu zamore reševati naše narodnopolitične probleme samo sodobni razvoj obmejnih zemelj, ki drže korak s sosednjo Evropo. V okviru tega razvoja bodo naše obmejne zemlje dovedle k rešitvi množico vsakdanjih problemov, iz katerih sestoji narodnopolitično vprašanje. Razvoj pa zamore teči samo po prirodnih osnovah zemlje. In te zahtevajo zlasti v naši Prlekiji, da se dvignejo iz perifernosti in postavijo s podravske longitudinalno in srednjepodonavsko-jadransko transverzalnno v prometno, gospodarsko in sploh življenjsko razgibani razvojni položaji.

V vrsti naših obmejnih pokrajin ima Prlekija s svojo zemljepisno izobliko, s svojo preteklostjo in zlasti z rešitvijo svoje zgodovinske misije v dobi narodnostnih bojev vse predpogoje, da se jo v jugoslovanski državni skupnosti dvigne na prirodnih razvojnih možnostih, zlasti še, ker bi z njimi porastel tudi pomen vsega jugoslovanskega severa na reki Dravi za Jugoslavijo in za vso Srednjo Evropo.

Job.

Prvi narodni tabor v Ljutomeru



Govorniki na I. slovenskem taboru v Ljutomeru: predsednik dr. R. Razlag, župnik Božidar Raič, oba Prleka; Savinčan dr. Vošnjak in Kranjec dr. V. Zarnik. — Manjka samo župnik Klemenčič

Po češkem vzoru so tudi pri nas začeli prirejati tabore na prostem, na katerih so množice ljudstva glasno manifestirale za narodne zahteve.

Prvi tak tabor je bil pri nas v Ljutomeru 9. avgusta 1868. Na tabor so prihiteli gostje iz Ljubljane, Maribora in Celja, pa tudi s koroške strani jih je prišlo mnogo. Velike množice pa so se zgrnile na tabor iz bližnje okolice in posebno iz Ormoža. Iz Sv. Tomaža so se pripeljali ljudje na vozovih, okrašenih z zelenjem in slovenskimi trobojnicami.

Ne daleč od Ljutomera, v Sršenovem gaju, so bili postavljeni odri za govornike in oder za godbe, ki so prišle z različnimi skupinami na tabor. Množica, ki jo je bilo po približni cenitvi nad 8000, je pela in vriskala, godci so neustrahovano igrali, možnarji so pokali v slavnosten dan: vse je nestrpno pričakovalo začetka.

Na oder stopi ljutomerski župnik dr. Klemenčič in naznani začetek tabora; za predsednika predlaga dr. Razlaga, kar množica z velikim navdušenjem sprejme.

Predsednik da besedo domačinu, posestniku Kukovcu, ki začne z navdušenjem govoriti o prvi točki, o kateri naj bi razpravljali tabor: o uvedbi slovenskega jezika v urade. — Sicer je paragraf 19 decemberske ustave iz l. 1867 govoril o enakopravnosti slovenskega jezika z nemškim v šoli in uradu, a ta določba je postala brezpredmetna, kakor hitro se je ni izvajalo, ko ni slovenski jezik našel poti v šole in urade. — Govoril je najprej o tem, kako ima vsak narod svoj jezik v uradih, le slovenski jezik ni tako upoštevan, da bi postal uradni jezik. In ko dobiva naš človek iz uradov same nemške dopise, mora hoditi od hiše do hiše in izpraševati, da zve, kaj je na uradnem listu zapisanega. Koliko izgube časa in denarja pomeni to. Pravijo, da uradniki ne znajo slovenščine; če je ne znajo, naj se je nauče. Vsak ve, kaj stori človek za ljubi kruhek, da si ga prisluži ali ohrani.

Po burnem odobravanju in pritrdjevanju, ko je bila sprejeta prva točka resolucije, je stopil na oder dr. Zarnik in grajal način, da si dopisujejo cerkveni uradi nemško in da vpisujejo v krstne knjige popačena imena faranov. Govoril je tudi o načinu pouka v bogoslovju, ki naj bo z ozirom na dušno pastirstvo med slovenskim ljudstvom izključno slovenski.

Tudi ta točka dnevnega reda je bila sprejeta v resolucijo.

Tretji govornik je bil Božidar Raič, ki se je zavzemal za slovenske ljudske šole; kajti le tam imajo ljudske šole dober uspeh, kjer so osnovane na podlagi materinega jezika. Zato se ima v vseh javnih šolah na Slovenskem poučevati v slovenskem jeziku. Če bi imeli boljše ljudske šole, da bi se lahko vsega potrebnega za življenje naučili in če bi imeli dobre kmetijske šole, bi ne bili tuji gospodarji najlepših vrhov naših gor.

Naslednja točka, ki jo je sprejel tabor, je govorila o »Zedinjeni Sloveniji«, to je o združitvi vseh pokrajin, koder prebivajo Slovenci, v eno upravno celoto, v slovensko kronovino s sedežem v Ljubljani. »Zedinjena Slovenija« je bila v programu slovenskih društev in politikov od l. 1848 naprej in je predstavljala tedaj višek narodnih težej in zahtev. In ko je Božidar Raič to razlagal, je vzkliknil: »Z zedinjenimi močmi si pomagajmo sami! Ako ni nevarno, da se Avstrija deli na dva dela, ne more biti tudi nevarno, če se v eno celoto združimo«.

Zelo važno bolečo rano je načel dr. Prelog, in sicer glede davkov. V vsej štajerski deželi, ki ima svoj deželni zbor v Gradcu, prebiva poleg 700.000 Nemcev 420.000 Slovencev. Vsa dežela je plačala na neposrednih davkih 2.688.300 goldinarjev; od tega so plačali Slovenci 896.102 goldinarja in deželne priloge, ki znaša 25% neposrednih davkov, 313.644 gld. S tem denarjem morajo podpirati Slovenci tuje, nemške šole in zavode, tuje gospodarske ustanove in celo nemško gledališče v Gradcu; od vsega pa

nimajo niti najmanjše koristi. Da bo pa slika brezpravja popolna, nadaljuje govornik, moramo dati denar za regulacijo tujih hudournikov in rek, posebno Anize; naših rek, Mure in Drave, ki nam s svojim razdiranjem delajo tako škodo, pa ne regulirajo. Ne dajo nam ne cest, ne mostov, niti slovenskih gospodarskih zavodov nam nočejo dati.

Zadnji govornik je dr. Vošnjak, ki ponovno zahteva, da se paragraf 19 decemberske ustave oživi in točno po njem postopa.

Po končanih govorih in po soglasnem sprejetju vseh točk, je bila še enkrat prebrana resolucija, ki so ji zbrane množice z navdušenostjo pritrdjevale. Ta pa se glasi:

»Prvi slovenski tabor«

V Ljutomeru 9. avgusta l. 1868 je sklenil tole resolucijo: Tukaj zbrani slovenski narod soglasno izreka, da v paragrafu 19 državnih osnovnih postav ne najde poročstva za ohranitev in gojitev svoje narodnosti, dokler ne bode:

1. Slovenski jezik na Slovenskem izključno uradni jezik, in dokler se ne bo v ta namen uradnikom na Slovenskem brezpogojno določil obrok, in sicer pol leta, do katerega morajo znati slovenščino v besedi in pismu.

* Paragraf 19 decemberske ustave pravi, da so vsi jeziki, ki se rabijo v deželi, enakopravni v šoli, v uradu in v javnem življenju.

2. Dokler ne bode cerkvena vlada na Slovenskem uradovala v slovenskem jeziku in se ne bodo v bogoslovju predmeti, ki se do zdaj nemško predavajo, odslej slovenski razlagali.

3. Dokler ne bodo ljudske šole čisto slovenske in v srednjih učni jezik slovenski. (Nemški jezik ostane učni predmet.)

4. Dokler se ne združijo Slovenci v zedinjeno Slovenijo z narodno upravo.

5. Dokler se ne bode iz deželnega zaklada štajerskega v razmerju števil Slovencev in njihovih doneskov napravili, podpirali in vzdrževali slovenski zavodi, na primer slovenske realke, gospodarske šole.

6. Dokler ne bodo dodane temu paragrafu izvršilne postave in dejansko vpeljane, in dokler se ne bo posameznim deželam dala večja samoupravna oblast.*

Če prebiramo poročila s tabora pred 70 leti, se nam nehotе vsiljuje misel, da so še sedaj nekatere točke resolucije aktualne, tako na pr. točka o »Zedinjeni Sloveniji«; res se je slovenska zemlja združila v eno upravno celoto, toda ali so vse pokrajine, koder prebivajo Slovenci, združene? Niso! In to nas boli in zato lahko rečemo, da bo četrta točka omenjene resolucije živela še naprej. O peti točki resolucije je pa boljše, da sploh ne govorimo. Saj zadenemo vsak dan na žive primere, ki nam vedno kažejo potrebo vprašanje v novi obliki.

Prof. M. Murko: Še nekaj o Prlekih

Prleke iz vzhodnih Slovenskih goric daleč po Sloveniji poznajo in tudi spoštujejo, ali zaradi njihovega imena jih vendar nekako posmešno gledajo. Nekaj pri tem pač mislijo na frfotanje splašene ptice (pr. ...), drugi pa na vsehlovanski in indoevropski glagol, ki se v prilični družbi ne izgovarja. Posmešni so bili tudi sosedom, ki so jim to ime dali, ker ti imenitni Prleki so namesto navadnega pre govorili in še govorijo prle, ki pa ni nič drugega nego komparativ prvije iz prvo, oblika, ki lahko dela pravo veselje v staroslovenske čase zaljubljenemu jezikoslovcu; »v« se je izgubil, kakor pri besedi Lah iz Vlah-, mehki »lj« pa so tudi drugi Slovenci spremenili v srednji l. Zabavno se res glasi, ako je Prlek »prle« priša, prle šoc. Priimki po kakšni nenavadni besedi so za narode in manjše skupine precej razširjeni. N. pr. imamo v Podjurski dolini na Koroškem štekarje, ki govorijo šteka za teka (tukaj), v Makedoniji pa nahajamo Mijake, ki govorijo mija (mi) namesto bolj navadnega nje. Tudi hrvaški Čakavci so Dubrovčani in drugi štokavci očitno »pokvarjeni, barbarski govore, le kajkavci in štokavci so stvarili šele Vuk Karadžić in filologi. Posebno so razširjeni taki priimki na Češkem. Dialektologu, ki je opisal Petake okoli Litomyšli, ki govorijo pet namesto pět (pjet), pa se je svetovalo, ko je prišel zopet v ta kraj, naj takoj pobegne. Tak hudi Prleki niso. Oni se danes radi sami tako imenujejo, pač pa bi »jih skupile, ako bi kdo vprašal za njihove grbe, n. pr. moji Drsteljani pri Sv. Urbanu pri Ptujju cepijo (specavljajo) srakono, sosednji Grajenici so fašenku zelje kosijo, Trnovci pri Sv. Bolfenku imajo godljo. Slovenske gorice izgledajo kakor valovi hribov in gričkov, dolin in dolinic z vinogradi, sadovniki, njivami, travniki in majhnimi gozdovi, ter se širijo približno od proge južne železnice št. 11j—Maribor do bivše ogrske meje, in prehajajo na Murskem polju v ogrsko poljino, proti Hrvaški pa v spodnje Ptujsko polje. Slovenske gorice, posebno pa njihova Prlekija (približno na vzhod od črte Marija Snežna—Sv. Ana na Krempergi—Sv. Trojica—Vurbek ob Dravi), spadajo k najlepšim krajem v Sloveniji; prekrasni razgledi z različnih vrhov, posebno od cerkev velikih župnij, ki so značajne za naš sever od Drave, Prlekija pa je bila in je še razmeroma bogata, posebno če obradi vino, ki se je prej lahko prodajalo v Avstriji, sadje in živo. Vir bogastva je tudi reja goveje živine in perutnine, posebno imenitna pa je konjereja ob Pesnici in Ščavnici, najbolj pa na Murskem polju, kjer se pri Ljutomeru že cela desetletja prireja konjske dirke. O samozavesti teh kmetov priča to, da jih je slo več na Bled gledat, ima li kralj boljše in lepše konje od njihovih.

Prebivalstvo Prlekije je po takem lahko tudi veselo, dobrodušno, šegavo, gostoljubno, rado pije (zalibog tudi slabo zganje, v vinskih krajih!) in poje ter ima tudi dobro kuhinjo: posebno po »gibanicah« se pač dolgo toži duhovnim in posvetnim gospodom, ki so zapustili svoj rojstni kraj.

Prlekija s svojim bistroumnim in premožnim ljudstvom se je odlikovala tudi v kulturnem življenju slovenskega naroda. Odgajala je vedno mnogo inteligence, v začetku posebno duhovnike. Župnik Božidar Raič je kot narodni buditelj na shodih pripovedoval, da je sekovski (graški) škof Attems pri poslednjem birmanju v Ljutomeru s solzami v očeh tožil, od kod bo jemal svoje duhovnike. Ne čudimo se torej, da je tudi več slovenskih pisateljev daljši čas služilo v nemških krajih, celo po gornjem štajerskem, nekoliko pa se jih je tudi izgubilo med Nemci. Mimogrede omenjam, da se pri nas vse premalo ceni ena največjih

zaslug škofa A. M. Slomška, da je združil štajerske Slovence v eno škofijo že na začetku narodnostnih bojev. Sicer pa so bile študije filozofije (t. j. 7. in 8. razred po reorganizaciji gimnazijskih študij pod grofom Thunom) na graški univerzi koristne naši mladini, ker je imela priliko se med seboj stikati in si pridobivati širše obzorje. Tako so začeli duhovniki v Prlekiji na začetku 19. stoletja ljudstvo prebujati v narodnem duhu, in so mu pisali knjige v prilesem narečju. Potrebno slovnico (1824) in še novi pravopis, bolj rečeno črkopis, jima je dal P. Dajnko. Zanimivo je, da se je pri Sv. Urbanu pri Ptujju, kjer je že v 18. stoletju pesnik L. Volkmer imel svojo srednjo šolo, v kateri se je učil tudi poznejši škof Zimmermann, že leta 1805 sešlo več duhovnikov, da »organizirajo naš jezik«, s pomočjo posebne družbe. Tako se je pripravljala pot »Slovenski družbi« (societas slovenica), ki jo je leta 1810 osnoval v Gradcu Kranjec Janez N. Primic, in slovenski »stolice«, bolj rečeno lektoratu na graški univerzi, ki ga je dobil zalibog brezpomembni K. Kvas od Sv. Jurija na Ščavnici. Zato pa ima največjo važnost romantično gibanje slovenske mladine, združene tudi s Hrvti in Srbi, na graški univerzi od l. 1830 naprej, kateremu so bili na čelu prvi Prleki Stanko Vraz, Fr. Miklošič, Davorin Trstenjak i. dr.

Miklošič in St. Vraz sta hotela celo tekovati s »Kranjsko Čbelico« in izdajati almanah »Metuljčke«. V resnici je dalo to gibanje Slovincem in vsemu učnemu svetu, slovenskemu in neslovenskemu, velikega primerjajočega slovenskega jezikoslovca in filologa Fr. Miklošiča, zagrebskim »Ilicem« pa njihovega glavnega pesnika, izvrstnega kritika in izdajatelja prve jugoslovanske revije »Kolo«, kakršne niso imeli potem cela desetletja, Slovincem pa celo vrsto pisateljev in rodoljubnih delavcev.

Prleki, ki so najprej pisali svoje narečje, so tudi radi hrvalili. Z najbližjimi sosedmi jih je vezalo precej podobno narečje, mnogi so vsaj nekaj let študirali v Varaždinu, kakor Miklošič, v rojstni hiši Božidar Raiča pri Sv. Tomažu pri Ormožu se je hranila cela omara kajkavsko-hrvaških knjig, česar vsega ni bilo pri ubožnih Haložanih in prebivalcih ob Sotli, ki so dosti bolj bili sosedji Hrvatov nego Prleki. Vendar so naši separatisti po nevolji, ki so bili daleč od Ljubljane in kranjske književne tradicije, se že od početka ozirali tudi na kranjske, koroške in goriške pisatelje, približevali so se jim vedno bolj, največje zasluge za zedinjenje književnega jezika pa ima Anton Murko, rodom od Sv. Rupertja, torej iz zapadne periferije Prlekije, s svojo slovnico (1832, 2. izdanje 1843, 1852) in s slovarjem (1833). Prleki pa so vendar zanesli marsikaj svojega v književno slovenščino po A. Murku, še bolj pa po Fr. Miklošiču, katerega znanstvena dela in »Slovenska berila« za višje razrede srednjih šol so bila merodajna za vse, ki so pisali v slovenskem jeziku, posebno tudi za Fr. Levstika. Kot primer omenjam samo dativo na -om -em pri moških in srednjih samostalnkih, lokale na -ih, instrumental na -i ali -mi, namesto kranjskih -am, -ah, -ami. Tudi za širjenje našega skupnega imena Slovence, slovenski in slovenščina, v nemščini Slowene, slowenisch namesto historičnega windisch, imajo Prleki glavno zaslugo: rabili so ga od začetka vsi njihovi buditelji, najbolj pa so ga uveljavili Dajnko, Murko in Miklošič v svojih delih. Tudi zedinjeno Slovenijo so l. 1848 največ propagirali Prleki, na Dunaju Miklošič kot predsednik društva tega imena, v Gradcu pa dr. Muršec kot tajnik.

Zasluge Prlekov za književno slovenščino in za slovenstvo v zgodovini našega preporoda torej niso male. Poleg jezikoslovcev Dajnka, Ant. Murka in Miklošiča je še treba omeniti

Zadnji človek je na sveti,
Ki svoj rod za nič drži.
Zapstojn so mu rožni cveti;
Njemu nikaj ne diši.

V nadrah maternih se shrani,
V njenoj reji se zredi,
Mačohu oslepno brani,
Mater pa za nič drži.

Erjav kakti Judaš bodil
Naj te pes za plotom jé;
Med Slovence naj ne hodí,
Ki je prav Slovenec ne!

St. Modrinjak (l. 1813).

J. Cafa, ki je hotel z Miklošičem tekovati, a je zapustil le koristno gradivo za Pleteršnikov slovar. Za narodopisje si je pridobil velike zasluge St. Vraz s prvo izdajo slovenskih narodnih pesmi (1839) in njih veliko zbirko, ki jo je mogel porabiti šele K. Strekelj v monumentalni izdaji »Slovenske nar. pesmi«. Z drugim narodopisnim blagom je potem zalagal »Novice« Davorin Trstenjak. Za svojo domovino so se preporodni Prleki navduševali tudi z zgodovino. Anton Krempel, župnik pri Mali Nedelji, je izdal »Dogodivščine štajerske zemlje« (1815), izmed Trstenjakovih spisov imajo največjo vrednost zgodovinski, njegova mariborska »Zora« z »Vestnikom« kot znanstveno prilogo, in celovški »Kres« so stvarili tradicijo, ki je dosegla vrhunec v delovanju prelata Fr. Kovačiča, ustanovitelja Zgodovinskega društva v Mariboru in »Časopisa za zgodovino in narodopisje«. Kot pesnik in pisatelj je prešel Stanko Vraz k zagrebskim Ilicem, potem pa se dolgo ni pojavil kakšen pomembnejši; šele v naši dobi je nastopil Franc Ksaver Meško, ki pa je po Ivanu Cankarju najbolj prodril v svet, Ingolič z »Lukarije« pa je stvaril častivredno delo modernega zdravega regionalizma. — Prleka sta tudi pesnik L. Koebek in dramatik B. Kreft, kakor tudi lit. zgodovinarji Šleibinger, Glonar in Slodnjak, raziskovalec Kolarič itd.

Tekom časa je Prlekija dala Slovincem, včasih tudi Hrvatom, poleg zaslužnih duhovnikov in učiteljev tudi profesorje, advokate, uradnike, zdravnike, nazadnje še inženirje, ki so bili več ali manj povsod na svojem mestu. Omenjam še, da je prvi »Slovenski pravnik« izdal dr. Razlag, in da je slovenska pravna terminologija delo dr. Janke Babnika, ki je organiziral tudi slovensko sodstvo v Jugoslaviji. Našel sem pa Prleke celo tam, kjer jih ne bi pričakovali. Pravi Prlek se neče »v kolena grizti«, ko hodi iz grabe v svojo »gorico« (vinograd), in daleč od njega so visoke gore. In vendar je zaslužni šolski pisatelj in organizator Franc Koebek skrbel odlično tudi za turistik v Savinjskih planinah, njegova podružnica »Slovenskega planinskega društva« v Gornjem Gradu je bila dolgo časa edina na štajerskem, in tudi njen tajnik, učitelj Šijanec, je bil Prlek.

Tudi v politiki Prleki niso bili zadnji. Leta 1848 so se postavili za Slovenijo, v štajerski deželni zbor sta ptujski in ormoški okraj poslala prvega slovenskega poslanca, nemškega konservativca M. Hermannja, ki se je kot sodnijski uradnik v Ptujju naučil slovenščine, v kritičnem času, ko je Avstrija razpadala, je bil vodja Slovincem in potem tudi Hrvatom in Srbom dr. Anton Korošec, ki je postal v težki dobi tudi prvi slovenski ministrski predsednik v Jugoslaviji.

Danes tudi v Prlekiji »skrbi in huda leta moré ubožga kmeta«, pojavljajo se nova gospodarska in socialna vprašanja, ki so obenem še vedno narodna, tudi zaradi tega, ker je mnogo blagoslovljene preleške zemlje v tujih rokah. Daj Bog, da bi moja najožja domovina našla tudi pri reševanju teh važnih vprašanj sedanjosti in bodočnosti prava nova pota!

★

Sonze nas greje,
Veter hladi,
Semla nam selje,
Vinze rodi.

Deshek 's oblaka
Fini navre,
Pola namaka,
Dole, goré.

Shitek veseli,
Igre pun kraj;
V' nashoj desheli
Mamo mi raj.

Volkmer 1836.



Miklošičev spomenik v Ljutomeru



Narodna noša iz Ljutomera

† Iv. Vesenjaki

Pridobitvena Prlekija

Pokrajina med Muro in Dravo s Slovenskimi Goricami kot nekako hrbtenico, ima v gospodarsko-pridobitvenem pogledu tipičen značaj mešanega slovenskega malokmetijstva z vsemi svojimi dobrimi in slabimi lastnostmi.

Geomorfološki sestav zemlje in podnebje vplivata odločilno na našo kmetijsko proizvodnjo, zemljepisni položaj in državne meje pa na smer naše prodaje. Zaradi novih državnih mej so se ob avtarktični gospodarski politiki avstrijske republike pojavile ovire in težave in prekinjene so tradicionalne gospodarske zveze.

Sorazmerna počasnost v prenosovanju in preorientaciji smeri in metod vnovčenja naših pridelkov, kakor tudi delno nerazumevanje našega položaja in naših potreb od strani centralnih institucij in organov v naši jugoslovanski centrali, pa povzročajo, da se nastale rane še niso zacelile. Da ima svetovna gospodarska kriza na eni strani, in konservativnost naših malokmetovalcev na drugi strani svoj delež na nezadostnem pricvitu, je pač razumljivo in za objektivnega ocenjevalca potrebno, da tudi to dejstvo naglasi in poudari. Zastoj v razvoju pa je največ kriva bivša država in deželna uprava, ki je zanemarjala našo Prlekijo v vsakem oziru. Ne cest, ne potov, ne mostov, ne železnic, ne osuševanja naših mokrotnih dolin nam ni oskrbel, pa tudi zadostne strokovne izobrazbe nam ni nudila. Kar pa se je ustvarilo, je bilo izven naše pokrajine in je služilo pretežno velegermanskim ciljem tako v gospodarskem, kakor tudi v kulturnem oziru.

V Prlekiji prevladuje tip slovenske male in uredne posesti. Tako imenovani četrtgruntarji in polgruntarji tvorijo ogromno večino prebivalstva.



Tip prleške kmečke hiše z znamenjem

Kmečke veleposesti je sorazmerno malo. Zanimivo je, da imajo vsi večji posestniki in večina polgruntarjev ter celo nekaj četrtgruntarjev na ravninah Ptujkega in Murskega polja tudi svoje večje in manjše vinograde v Halozah in v Slovenskih Goricah, do katerih imajo eno do tri ali celo več ur hoda. Vinske hrame ali zidanih pa imajo tudi pri svojih vinogradih posestniki v Slovenskih Goricah, tako da so zelo redki primeri, da imajo posest.

Veletrgovine in veleindustrije v tem ozemlju ni; kar obstoja, je le srednjega in malega obsega ter je pomaknjeno večinoma na robove v mesta in trge, ki nimajo razen Maribora pravega razvoja in tudi ne izgleda za večji razmah v bodočnosti. Sv. Lenart, Gornja Radgona, Ljutomer ter Ormož in Ptuj imajo vsako za sebe svoj krajevni gospodarski pomen. Sicer pa se trgovina in obrt oklepa naših farnih cerkev ter več ali manj uspešno zadovoljuje domače zahteve in potrebe. Brez nedelj, praznikov, romanja in sejmov bi za njih obstanka ne bilo. Rudarstva ni, kajti nekaj znatnih premogokopov prav nič ne moti vaše idile in ne odločuje nikjer v gospodarjenju.

Navezanost kmetijske proizvodnje na geomorfološki sestav zemlje in na podnebje smo že poudarili. Treba je le podrobneje označiti proizvodnjo.

Mešana produkcija, kjer nobena panoga nima absolutne premoči, je značilna za naše prleško malokmetijstvo. Znamujemo lahko le v posameznih delih relativno premoč te ali one panoge. Ta pomešanost zahteva od kmetovalca izredno pridnost in strokovno vsestranost, onemogočuje pa popolnost v intenzivaciji posameznih panog. — Socialno-gospodarski efekt njen je, da imamo sorazmerno gosto naseljenost, malo bogatih rodbin, toda mnogo zanesljivih in dobrih eksistenc ob trdem in trdnem kruhu.

* Članek je napisal pokojni minister prof. Vesenjaki za to številko še pred svojo boleznijo ter je tako eden zadnjih njegovih člankov. Zdej ga tiskamo tu v njegov spomin. — Op. ur.

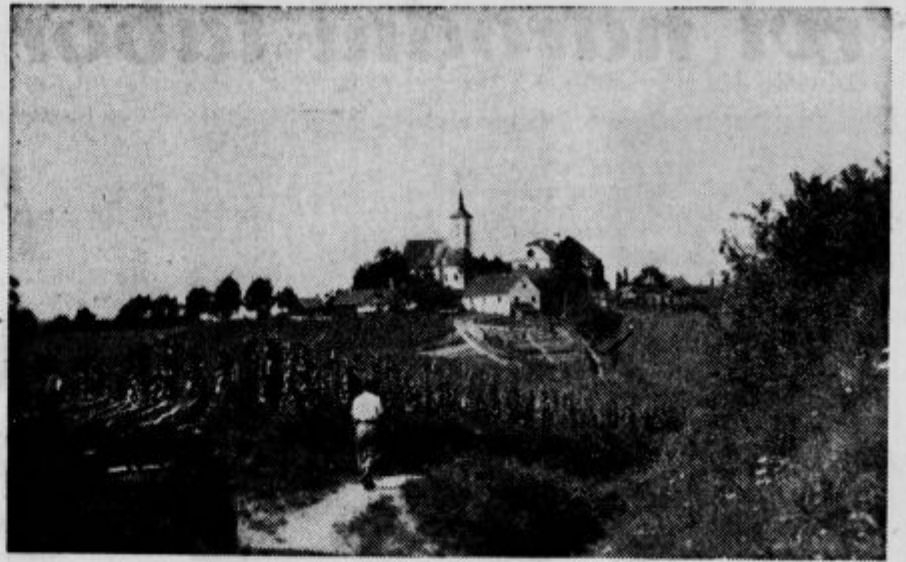
Ozka povezanost z zemljo rodi ljubezen in ponos do rodne grude in materine besede, vse skupaj pojasnjuje naš žilav odpor proti raznaroditvi in razlastitvi. To malokmetijstvo je neusahljiv vrelc slovenske moči, prekaljen v delu in prežet in preoblikovan s krščanstvom.

Vkoreninjen v svojo zemljo, opri na svoj svetovni nazor naš kmet života, ko kljubuje vsem elementarnim neugodam in gospodarskim krizam, a živi v skromni udobnosti v dobi normalnega razvoja.

Glede posameznih panog kmetijstva bi bilo omeniti sledeče: na ravninah Ptujkega in Murskega polja prevladujejo žitarice rž, pšenica, ječmen, ajda, oves in koruza. Poleg njih krompir povezuje in luk (čebula) na Spodnjem ptujkem polju. Povsod je tudi zelje (kupus), repa in korenje. Kot vmesna važna kultura pa je tikev (buča) in fižol. V Slovenskih Goricah prevladuje vinograd in travnik. Gozd ne zadostuje potrebam prebivalstva za stavbe in kurjavo.

Rastlinska proizvodnja omogoča živalstvo ter ji daje važnost in značaj. Ovca in koza je samo redki in izjemni pojav, zato pa se tem bolj po našamo z lepo in plodonosno konjerejo, posebej v ptujkem in ljutomerskem okraju.

Govedoreja lepo napreduje, toda pravi razvoj ji je zagotovljen in omogočen šele tedaj, ko bodo uravnani naši potoki, posebej še Pesnica, Ščavnica in nekateri drugi, ko ne bosta ogromnih kompleksov več ogrožali in uničevali reki Mura in Drava in ko bodo z melioracijskimi napravami urejene stotine in stotine naših sedaj močvirnatih dolin. Tu nas čaka ogromno hvaležnega, potreb-



Jerusalem v Slovenskih goricah

mokroti. Tam pri gosposkih pa imajo sam lepi gutedl, rizingar, šipon...

»Jaz imam najrajši izabelo,« se reži rdeča Ančka tam od sepa.

»Ja, ko so jo hodili pajbari pod tvojo okno zobat. Saj so vse kolje polomili. Tam v oni grapci se še zdaj pozna, kako so se bili.« Smeji in odobravanju, Ančka pa je še bolj rdeča. Taka posrečena šala dolgo živi v enem kraju.

Poldne. Zvon se lovi med grabami in vrhovi. Nič predolga obeda, ki je kar na prostem, še vse preveč grabic je: glbanjevo župo, lentivo, svinjsko meso in klobase iz tunje, narazano na zelje, kvasenice pa zopet ročka. Kdor je hiter pri skledi po pogovoru »Kak pri jeli, tak pri deli,« se malo vtegne po topli travi, pa znova na delo z vinjaki, noži, nekateri s škarijami za drevje, deca pa s sključki. Da, deca danes še v šolo ni šla, tudi pasti ne bo treba. Na preši so začeli ropotati moški, ki so dopoldne pomivali sode in prešo ter nabijali obroče; že plešejo z bosimi nogami po grozdu (oprostite, gospodične, tam poleg je škaf čiste vode, kjer si vsak splakne noge, če gre na krnico), v sredi pripravljajo koš, v kad že po malem teče novi most.

Da, klopote, posebnost Prlekije! Na visoki ranti, zakopani globoko v zemljo, z močnimi klini počez, kraljuje in gospodari nad goricami naš klopotec z več metrov dolgimi vetrnicami, s težkimi maeljki, s prosto visečo in pojočo bukovo blanjco (manjši klopoteci pa z železno) in z velikansko brezovo metlo, s katero se ošabno vrti in obrača po vetru.

Odvečera je že lušno v goricah, povsod kričajo, v soncu se svetijo pisane jankje in robci, v širokih vrstah stopajo berači proti zidani, zdaj čisto drugače kot v marcu ob kópi. Pismonosa se oglasi; četudi danes ni nič prinesel, je to njegova pravica, saj je vse leto kaj nosil: »Glasnike,« »Gospodarjace,« deklin pa pri hiši ni...

Po cesti se vozijo lastniki gosposkih zidanic, ki živijo v mestu ali celo čez mejo in se prikažejo le parkrat na leto. Sedaj so prišli po žetev viničarskih žuljev; s seboj pripeljejo samo gospodo, ki že iz navade — saj so planinci — vzame s seboj velike nahrbtnike... V Prlekiji imamo polati ob žetvi in mlativu le malo letoviščarjev. Kaj bi le pri nas? Vročina iz panonskega kotla, malo prilike za kopanje in pa domačini te nič ne zabavajo! Vino je sicer dobro, še slatina po vrhu, a zabave le



Škropljenje trte

ni. Toda v jeseni! Koliko gospodov v kratkih hlačah in gospi s sončniki srečaš tod, ki se nič ne sramujejo nositi polne nahrbtnike. Takrat se naš šaljivi Prlek rad malo posmejuje, tako na skrivaj, in dobro se mu zdi, da je tako doma na svojem.

Trije socialni razredi obstojajo v Prlekiji. Svoje gorice ima skoraj vsak kmet, to je polje-delec, ki ima lastno vprežno živino, deloma tudi želar. Najlepše gorice so v rokah gospode, ki lahko plačuje delavce, nabavlja orodje in potreben material. Gospodje in pa kmetje, ki bivajo v dolinah, daleč vstran od gorice, imajo svoje viničarje. Tega sloja, ki ga štejemo med proletarijat, je pri nas mnogo. Njihov položaj je težak. Oni niso lastniki skoraj ničesar, poleg težkega dela v goricah čez vse leto pomagajo opravljati gospodarju še vso poljsko delo, za kar dobe mrtik in imajo kakšen ogon zemlje in namu. Najmanj pomenijo kot razred med kmeti predvsem zato, ker nimajo niti svoje zemlje niti koč. Razredi so po posameznih vaseh včasih strogo ločeni. Če greš iz doline v koč, pomeni toliko kot: prišel si ob zemljo in lastno streho ter greš za viničarja tujemu gospodu.

Čeprav je viničarjev mnogo, sem vendar med njimi našel malo ali nič stanovske zavesti in tako malo misli v možnost, da se njihove razmere kdaj kaj spremenijo. Mislim, da stanovsko zavednost prleškega viničarja uničujejo bolj ali manj znosni odnosi posameznega viničarja do njegovega gospodarja. Vsako gibanje, ki diši po kakih zahtevi ureditve socialnih razmer, kar sem ga sploh našel, je presajeno od drugod in nima dovolj močnih korenin, da bi pognalo na široko. Naš človek je v tem pogledu še prav posebno konservativen in mirno sprejema razmere od nekdaj. Je pač človek, povezan z zemljo in skrajno zanesljiv.

Oj, kako se v septembru in oktobru sonce hitro nagne za jagnede: zdaj te je še grelo v hrbet, zdaj pa že oblačiš lajbič. Vedno več razpoloženja, pri koči je vedno več ljudi, takih, ki so prišli samo mimogrede, samo pogledat ali so prinesli nazaj sposojene grablje ali pripeljali tolige, pa ostanejo in pomagajo, ker noč berače vedno bolj lovi. Gospodinja je že vsa zmešana in leta po dračje čez drvoton (kako grško zopet to zvenil), kjer se zlate v poslednjih žarkih celi kupi tikvi. Na pocjaj prede maček in mežika v pajčevino na že rjasi travi, kjer se nekaj giblje. Iz kmečke peči diši po mesenini in po toplem belem kruhu.

Večerja je glavna gostija. Vse se zakolje, kar je takega pri koči: mladi prašiček, ki je že zjutraj sharan visel pri štalcah, purman slovit štajerske pasme, kakšna gos ali raca itd. Človek je zdelan pa se vrže na jed, a mu že pri četrti rihti zmanjka prostora. Priidejo še gibance, kuhano vino, čaj, joj, joj... Nato poje harmonika vso noč, deske pokajo pod urnimi nogami. Zunaj pa je prelestna jesenska noč, vetrce šelesti z listjem, omamen vzduh se nosi od preše, kjer škriplje prešpan in teče most — jesenska noč, ki zleze v žile in žene kmečke ljudi v uživanje vesele vinogradarije, ki je daleč od mestne nanravnosti.

Vse norije pridejo to noč na vrsto: ko se grejo dekle iz koč hladiti, jih prestraši z belo rjuho ogrnjeni moški, da pobegnejo nazaj in pozabijo, po kaj so prišli. Na vrsti so karte, kmečki kino in pripovedovanje o strahovih: a kko je katera movje nosilo, kakó so katerega luči zmešale, kako je katerega zmel duh mrtvega v sončen prah in podobno. Nad obloženo mizo pa visi kakor ob gostiji vaski grb, ki je najbrž znak nekdanjih obiti. V Boračovi imajo n. pr. za grb debelo kolino.

To noč se gre na prešanje tudi k sosedovim. Med potjo zbeži fant naprej, se vleže kot mrtev čez pot in čaka, da drugi popadajo čezenj. Ob jasni luni včasih vidiš na polju žanjice, ki žanjejo hajdino. Doma na preši hodijo prešarji ob sajasti laterni vso noč po rigle, sučejo kamen zdaj na levo, zdaj na desno, kajdijo in modrujejo, točijo in merijo na polovnjake, pokušajo, primerjajo z lanskim, pojejo, razdirajo koš in ga znova delajo — dokler se prešpan ne obesi. To noč hodijo tudi po zbirci za gospoda župnika in delijo podobice za deco.

Tako je prleška bratva od jutra do večera in vso noč, včasih več dni in več noči skupaj.

Po bratvi še zaidejo šolarji v gorice za paberki — breskve so že davno pospravljene —, potem se listje na trsu vedno bolj suši — do sproletja se ne bo nihče več zmenil za trs. So še v Prlekiji v jeseni lepi trenutki kot ob lupanju koruze, obrezovanju repe in mrkevce, ob tolčenju posončnic, a najlepši praznik in največja zanimivost Prlekije je bratva. Tja do sv. Martina bo vse vrelo in kipel. Takrat pa:

»Prišel bo svet' Martin
v naše gorice,
z mošta bo storil vin',
z vina petice...
— — — — —
on ga bo krstil, jaz ga bom pil...«

Kdo pije v Prlekiji prozlahtno kapljo najzlahtnejšega sadja? (Mimogrede bodi povedano, da ima naš človek vse premalo smisla za prodajo grozdja!) Vse boljše vino se proda, kakšen sod ga ostane doma za praznike, izabela, šmarica ali mešanica obojega s primešanim hruskovcem pa ostane za družino in delavce. Naš človek gara za užitek tujemu človeku. Tudi prleške gostilne (razen vinočev) nimajo prvovrstnega vina, vrh tega je drago kot v Ljubljani.

Letos se Prlekom obeta dobra bratva. Dež je že dovolj napel drobne obroče jagod, zdaj jih mora le še sonce pozlatiti. Daj Bog, da bi jih v obilni meri!

Leop. Stanek.

Jesen v Prlekiji

»Naj se to vince po guti popelá...«

Dan trgatve — praznik pri hiši! Staro in mlado je danes zdravo in v hladnem, meglenem jutru, ki grozdju dobro de, že ropota s škafi in kanglami po grabcah. »Spodaj bomo začeli in gor brali,« odloča vsako leto enako gospodar. »Ščista berite! Iz jagod teče!« potem ponovno opozarja. »Vsaki svojo red! Zdej zobljite!« priganja dobro vedoč, da boš dal potem, ko se boš enkrat nazobal in nato ves čas s prepognjenim trebuhom prešal v sebi zagodje, grozdju ves dan mir. Jagode so zjutraj meglene, zavite v prosojen pajčolan, ki ga bo odgrnilo šele opoldansko jesensko sonce.

»Pitar!« se že oglašajo povsod in kličejo strica, ki bo nosil puto ali brento (tudi sita kokaš ima puto). V grmu si je urezal debelo kostanjevo palico, v katero bo vrezaval, koliko jih je nesel na prešo; vsaka deseta dobi široko zarezo. Povsod leži še megla, pa je veselo, ker se z gričev daleč sliši; tam na drugem bregu tudi berejo in pojejo. Poskočno in vihravo odmeva pesem:

»Pa zakaj, pa zato,
ker ga snoč kaj ni bilo,
pa prišel bo — — —«



Mlin na Muri

MLADI SLOVENEČ

M. K. Žalostno pismo iz tujine

Tujina je mačeha, trda in skopa, nima ljubezni za naše ljudi. Kruh njen grenak je in težak, najsi bogato ga proži v dlahi. Bil si med nami in jedel ga z nami, sam veš, kako smo pozabljeni, sami.

Črne so moje oči in temne, oče, odkar si mi rekel slovo: »Dražja mi zemljice rodne je pod kakor tujine srebro in zlato.« In si odromal v domačo poljano. Zdaj ni nikogar, ki čutil bi z mano.

Oče, joj, najbolj hudo mi tedaj je, kadar prijokajo v dušo spomini, kadar mi od vsepovsod zadisi kakor po majniških dneh v domovini...

Stričkov kotichek

Dragi Kotichek striček! — Po dolgem času se spet oglašam. Toliko novic imam zate, da jih komaj nosim. Morda se še spominjaš, kdaj sem ti zadnjič pisal? Veš, to je bilo takrat, ko smo pri nas imeli koleno. Povabila sem Te na klobase. Ti pa si mi odpisal, da Ti je strogi gospod zdravnik prepovedal jesti. Globoko si se mi zasmilil v srce. Hudo mora biti, če človek ne sme vsega jesti.

Gotovo Te zanima, kaj je pri nas na Visokem novega? Naša hiša stoji nekoliko vstran od ceste, zato se mi zdi, da gredo vse zanimivosti naprej po cesti. Pa se mi je kljub temu nabralo poln koš novic.

Med počitnicami se mi je kar dobro godilo. Imela sem imenitno družino. Gotovo poznaš Pleničarjevo Božo. S to punčko, ki je mnogo bolj pridna kot jaz, sva se včasih lepo igrali. Tudi Marjana gotovo poznaš. Prosim Te, če ji boš kaj videl, izroči ji v mojem imenu najprijetnejše pozdrave.

In še nekaj! V zadnjem pismu sem Ti omenila, da pri nas taborijo vsako leto dijaki kongreganisti. Prav zdaj gradijo kočo — Dom Devic Marije. Veš, to so imenitni fantje. Joj, da bi Ti videl, kako se jim moramo včasih smejati! Vedo mnogo zanimivega. Na uho Ti povem, da zna Culi imenitno čarati. Zadnjič je začaral, da se je iz jajčka kar nenadoma zvalilo pišče. To ni kar tako. In še to Ti moram povedati, da Razi in Jako lepo skrbita za lačne žledolčke. In da bi sišal njihovo godbo! Gotovo bi začel od veselja skakati. Pod skrbnim vodstvom dirigenta Janeza je godba dosegla velik sloves. In da bi bil pred tremi tedni pri nas! Zdi se mi, da je skoraj bolje, da Te ni bilo, ker bi gotovo počil od smeha. Rada bi Ti povedala, kakšno predstavo so nam fantje privedli v svojem taborišču, pa žal ne morem, ker bi morala napisati najmanj 10 takihle pism.

Se marsikaj bi Ti imela povedati, pa bom to raje prihranila za prihodnjico. S skrbjo Te vprašam, kaj je s Tvojim zdravjem? Slišala sem, da si bil v bolnišnici. Dragi striček, če si že zdrav, zlezi enkrat iz svojega koticheka in pridi pa Visoko!

Te pozdravlja Ivica Debeljak, učenka III. razr. v Poljanah.

Draga Ivica! — Jaz bi pa včasih kar rad stanoval v takini hiši, mimo katere gredo vse zanimivosti tega sveta. Potlej mi ne bi bilo več treba beliti si glave, kako se bo končala ljuta vojna na Kitajskem in španskem in kako bo s tistim teličkom, ki je prišel na svet z dvema glavama in kaj se bo zgodilo z groznim roparjem Macfuro ter drugimi takimi rokomavli, ki jih je dandanes po svetu kot za plotom kopriv. Ljubi božji mir je po mojem mnenju več vreden kot milijon košev novic. Skoda res, da ne živim v takini hiši, mimo katere novice kar frejjo dalje!

Pleničarjevo Božo res dobro poznam. Bistre ti je glave in pridna, da nikoli tega. Če ji mama reče: »Boža, pohrustaj torto!«, Boža to pripravi stori — tako ti je pridna in ubogljiva deklica! In tudi Marjana dobro poznam. Če očka ves jezen zakriči nad njim, kadar nagaja mačku: »Ali mi boš pustil mačka pri miru ali ne!«, ga Marjan takoj uboga in pusti mačka pri miru — ali pa ne. Vsa čast obema! Ali si tudi Ti tako pridna kot Tvoja vrla dva prijateljčka? Če si, potlej si lepše družbice, kot ste vi trije, pač ne morem misliti pod milim božjim nebom.

Ongavega coprnika Culija bi tudi rad poznal. Daj, reci mu, naj pride kaj naokoli, da bo še meni copral piščeta iz jajc! Pišče zadnje čase na vso moč obražtam, in sicer zato, ker že dolgo nisem videl nobene — ne žive ne ocvrte. S Culijem si bova delo prijateljsko razdelila. On bo pišče copral iz jajc na beli dan, jaz bom pa copral tako, da bodo spet izginila — v preljubem mi trebušku. Nekaj mi pa pri tem Culiju nikakor ni všeč. Njegovo prečudno ime. Za božjo voljo, kje ga je pobral? Sem pregledal vse svetnike v Pratikl, pa nisem našel niti enega Culija med njimi. Nemara je fant pouzmal to ime kakšnemu ljudcu v Afriki?

Tudi jaz bi Ti imel še marsikaj zanimivega povedati, pa bom to raje prihranil za prihodnjico. Sva pač oba bolj varčne sorte. — Bog naju živi! Kotichek striček

Kokun Janezek bo postal pisatelj

Kakor ste videli prejšnjo nedeljo, naš mlad, nadobudni pisatelj Janezek Piškur razveseljivo napreduje. Ovekoječil je v svojih umotvorih že kravo, kokoš, pujsa in gos, danes pa objavljamo še petelinčino in ščurke, ki so mojstrsko delo njegovega peresa. Berite in strmitel!

Naš petelinček

Spisal Janezek Piškur, pisatelj.

Naš petelinček je komaj dobro zlezal iz jajčice lupine, pa že moško koracal po dvorišču kot kakšen velik gospod. Najrajši pa stoji na kupu gnoja kot kapitan na svoji ladji in mogočno gleda okoli sebe, kakor da je ves svet njegov. Včasih skoči na plot, zapre oči in zakikrika, da gre skozi ušesa. Potlej se ponosno ozre, kakor bi hotel reči: Kdo pa še zna tako, prosim vas, a?

Takihle domišljavih petelinčkov je še dosti na svetu, pravijo naš oče. Ošabno dvigajo svoje prazne botice pokonci in mislijo, da se zemlja vrti samo okoli njih in da jih občuduje staro in mlado. Niti sanja se jim ne, da se jim za hrbtom celó krave smejijo.

Urbasov Gregec je zelo podoben našemu petelinčku. Glas ima prav tako tenak in hripav, petelinček pero pa ima za klobukom namesto zadaj kot naš petelinček. Pa tudi kljuna nima Urbasov Gregec kot naš petelinček, nego ima gofijo in gofija z njo od jutra do večera kot klopotec. Zmerom se oblastno suče okoli putk, kakor da je njihov narodni voditelj. Putke se pa ne zmenijo dosti zanj, ker se jim zdi še preotrožji in preneumen. Kadar se pa le preveč napihuje in repenči, ga stari petelin modro kavsne v vrat in zarenči nad njim v petelinjem jeziku: »Mlečnozobec, jeziki za zobole! Petelinček se starega petelina jako boji in ga pri priči uboga.

Zadnjič je naš petelinček s kremplji izkopal tolstega črva. Na vse kriplje je začel vrščati in vabiti putke skupaj, kakor da bi našel člega vola. Putke so pridrvele in ko so videle črvčka, so bile ganjene do solz. »Lejte, lejte, saj je dober človek, tale naš petelinček, kokodakle! so kokodajsale vseppek. Črvčka nam ponuja, zlato srce ima! In so ga navdušeno hvalile toliko časa, da je petelinček rekel: ham! in jim črva pred nosom pohrustal sam. Takšnih socialnih ljudi, kot je naš petelinček, je na svetu kot lista in trave. Kaj pomeni beseda »socialen«, ne vem, mislim pa, da pomeni toliko kot zvit, hinavski, požrešen. Naš oče so mi to besedo takole razložili: »Socialen človek je danandanes tisti, ki ima ljubezen do bližnjega zmerom na jeziku, kadar se pa kašen siromak približa njegovi hiši, brž ohesi na vrata tablico z napisom: POZOR! HUD PES! Hudega psa se vsak boji. Mene je zadnjič hud pes z jezikom obližnil po obrazu, z zobmi me je pa ugriznil v bedro.

Kadar se iz Ljubljane pripelje k nam do bri stric Matevž, ga bomo zaklali, so rekli mati. Dobri stric Matevž je zelo petičen in bo vse, kar ima, po smrti zapustil nam, ker nima nikogar več na svetu razen rumenega kanarčka. Zaklali ga bodo oče, mati ga bodo pa spekli.

Dobri stric Matevž ima pečene petelinčke zelo rad.

Kadar naš oče putke in petelinčke koljejo, jaz zmerom eno oko zatisnem, ker ne morem gledati krvi; z drugim očesom pa gledam, če bo kaj dosti krvi prišlo. Meni se zaklani petelinčki smilijo, dobremu stricu Matevžu pa nič. On bi vsak dan enega petelinčka zaklal, če bi mu ga kdo dal. Dobremu stricu Matevžu gre denar bolj težko izpod rok. Velik skopuh je, pravijo naša mati, zato mu pa pravimo dobri stric Matevž, ker bo ves ta denar nekoč naš. Čim več ga bo priskopal, tem bolje bo za nas! Pa še to bi bil kmalu pozabil povedati, da ima na glavi velik rdeč greben in da bi ga bil zadnjič kmalu Urbasov sultan raztrgal. Našega petelinčka namreč.

Naši ščurki

Spisal Janezek Piškur, pisatelj

Pri nas imamo tudi ščurke. Ščurki so domača žival in so črni kot duše nekaterih ljudi. Lazijo po starih nogah, če se ne motim, in so zelo miroljubni. Podnevi smrčijo po temnih luknjah, ponoči pa prilzejo na beli dan.

Ščurki so zelo koristni. Vso nesnago po loncih in po omarah požrejo. Naši ščurki so zelo debeli in imajo mehko, okusno meso. Pri nas ščurkovega mesa ne jemo, Kitajci ga pa zelo obražajo. Kitajci imajo zdrave žledolce. Zadnjič je eden padel v lonec, v katerem so bile kuhane česnje. Hlapci Miha je mislil, da je česnja, pa ga je požrl. Dve uri je pljuval in kričal: »Fej te bodi! Niti en dan ne ostanem več pri tej hiši! Pa je še danes pri nas. Mati so mu dali frakelj žganja, da si je ščurka v želodcu poplaknil. Ubogi ščurček! Žalostna je bila njegova smrt.

Kako pravimo...



„Že spel je v časopisu raca!“

Včasih beremo v časopisu kakšno prav neverjetno reč in tedaj rečemo: »To je pa gotovo raca! ali z drugimi besedami: To je pa gotovo izmišljeno! Kako bi bilo, če bi bila v časopisu zaresna raca, vidimo na sliki, ki jo je

jo je mogel izmisliti. A komaj je jo dobro izutil, se je jama zasula in pokopala pod seboj oba brata prepirljivca.

In tako je še dandanes v Grančiču zlato.

7.

Zlata ruda v Možaklji

Mojstrana leži ob vznožju široke, s temnimi smrekami porastle gore, ki se imenuje Možaklja. Na sončnih pobočjih Možaklje ležijo zelene seno-žeti, v iglastih gozdovih pa so nekoč skrivale vsakojaka pravljica bitja, ki so se nedavno preselila v divje, nedostopne zaseke Triglavskega pogorja.

V osrčju Možaklje je zlato rude na pretek. Če bi kmetje vedeli, koliko zlati jim leži tako rekoč pred nosom, bi pri priči opustili delo na polju ter noč in dan kopali rove v Možakljo. Z zlato rudo, ki bi jo nakopali milijon vrhnanh kadi, bi postali neznansko bogati. Med in mleko bi se potlej kar cedila po naši revni deželi.

Na žalost še danes nihče ne vé za kraj, kjer naj bi pričeli kopati zlato. Nekoč pa — tako prerokujejo stari ljudje — se bo ohrabil neki kmet, Bog ga blagoslovi, in začel kopati kar na slepo grečo. Kopal bo trideset dni in trideset noči, ob zori ena in tridesetega dne pa bo zadel ob zlato rudo. Nepopisna radost bo zavladala po vsem kraju. Mojštranci in Dovžani bodo vriskali, prepevali in rajali kot ob ženitovanju, ter se od veselja postavljali na glavo. Po vesoljnem avetu boela Mojštrana in Dovje v tistih dneh zasloveli s svojim bogatvom.

O Možaklji, ti upanje naše, ti naša sreča, ti cilj naših sanj in želja, glej — naše močnejše so prazne, naši žepi praluknjani in stokrat obrnjeni! Daj, odpi se kaj kmalu, usmili se nas, vrzi nam svoje bogastvo v naročje!

harji so bili sitni, majhni laskaji so tekali sem in tja. Vse je delalo in žvelo.

V najvišjem etolpu gradu pa je bila majhna soba. Tu je bila graščakinja. Pa ne mislite, da je bila ta graščakinja ošabna stara ženska. O ne! To je bila majhna plavalca deklica. Graščakinja je bila zato, ker je tako odredil oče, preden je odšel na vojno. Titana je bila čisto sama. Mama ji je že zdavnaj umrla. Nikogar ni imela, ki bi jo ljubil.

Uboga Titana je slonela pri oknu in strmela v daljavo. Večerno sonce je oblikovalo s svojimi rožnatimi žarkovi visoke gore. Titani je bilo pri srcu tesno.

Nenadoma so se vrata hrupno odprla. Na pragu se je razkoracil vojščak in osorno zakričal: »Marš v sodno dvorano!«

Titana se je prestrašila. Vsa zbegana je odšla mimo surovega vojščaka v dvorano. Tam jo je že čakala truma sodnikov, pisarjev in vojščakov. Najstarejši se je dvignil in rekel z grobnim glasom: »Poslušaj glas sodnikov, Titana! Odvzeta ti je oblast in vse bogastvo. Takoj moraš zapustiti grad!«

»Oh, pustite me!« je vzkliknila Titana in prosila: dvignila bele ročice proti sodnikom. A njen tožeči glas ni omešal trda srca.

Vojščak je surovo porinil iz dvorane na hodnik. Poslednji sončni žarek je padel skozi visoko okno in obsvetil njeno zlatolaso glavo. Grenka solza ji je zablestela v očeh.



Poldne je bilo. Nobenega oblaka, nobene lise ni bilo na vedrem nebu. Titana je hitela po stezi med pešino. V lahmem vetru so ji podrhtevali lasje. V rokah je nesla culo, v kateri je imela samo šolčke in akorjo kruha. Edino željo so ji uslišali, ko je odhajala: smela je vzeti a seboj šolčke, ki so ji bili drag spomin na dneve, ko je še tekala po grajskih sobanah. Pa še nekaj je imela Titana a seboj: velik zlat prstan s krasnim rdečim kamnom. Tega ji je nekoč podaril oče.

Titana je uprla oči v daljavo. Nikjer nobene vase, le temen gozd se je razprostiral daleč pred njo. O, da bi dobila vsaj požirek vode!

Približala se ji je neka žena. Na glavi je imela vrč z vodo. Titana jo je lepo prosila, naj ji da piti. Žena pa se je grdo zarežala:

»Poznam te! Titana si, zato ne dobiš nič! Kdor ti da le skorjico kruha in le kapljico vode, pride v ječo!«

Na te besede je žena šla dalje. Titana je bridko zajokala. Potem je vsa trudna in žalostna nadaljevala pot.

Proti večeru je prišla do gorza in zagledala pred seboj studenček. Kriknila je od veselja in planila k njemu. Ko si je pogasila žejo, je sedla v travo, da bi se odpočila. V daljavi je zazvonilo avemarijo. Titana je pokleknila in sklenila roke k vroči molitvi.

Nenadoma je zaelišala udarce konjskih kopit. Prestrašena se je hotela ekriti. A bilo je že prepozno. Jerdec je bil že pri njej. Sklonil se je in se prijazno nasmehnil:

»Odkod pa ti, deklica?«

»Z grada,« je komaj elišno odgovorila Titana. Jerdec je tedaj spoznal. Radostno je zaklical:

»Titana, hčerka moja!«

Sele v tem hipu je Titana dvignila obraz in spoznala v jezdecu svojega očeta. Vsa radostna mu je planila v objem.

Titana je slonela ob oknu kraljevega gradu. Oče se je odlikoval v vojni in kralj ga je izvolil za svojega svetovalca. Poslej sta Titana in njegov oče srečno in zadovoljno živela v kraljevem gradu in živita še zdaj, če še nista umrla.

Vjatka.



Pravljice in pripovedke izpod Triglava

6.

Zlato v Grančiču

Sovja jama v Grančiču, kjer je nekoč stal mogočen grad, je baje polna zlata. Ze marsikdo je skušal to zlato dvigniti, pa se dozdaj ni posrečilo še nikomur.

V Mojstrani, ne daleč od Grančiča, sta vsak v svoji koči živela dva brata. Mlajšemu je bilo ime Tina, starejšemu pa Miha. Bila sta nepoboljšljiva lenuha, pretepača in prepirljivca. Ob vsakogar sta se obregnila s svojim strupenim jezikom, najbolj pa sta se dajala med seboj.

Nekoč dne je mlajši brat Tina obiskal starejšega brata in mu prigovarjal, naj gre ob jutrnjem evitu z njim v Sovjo jama, da dvigneta zaklad. Sam ei ni upal, tja, čeprav bi ves zaklad najrajši pridržal zase. Starejši brat je na vse prigovarjanje mlajšega brata molčal.

»Ali si mutast? Zini vendar, ali pojdeš ali ne pojdeš?« ga je mlajši brat še enkrat jezo vprašal, preden je odšel.

Miha pa je samo skomignil z ramo, se obrnil na pragu avoje kočje, zaloputnil presenečenemu bratu vrata pred nosom in ni ga bilo več na spregled.

Mlajši brat je divje zaskrta z zobmi in zarobantil.

»Hudir te vzemi, klada mutasta, pa pojdem sam!«

In res je ponoči zbral ves svoj pogum in se odpravil v Grančiče. Dolgo je stikal po Sovji jami in iskal zaklad. Kopal je s krampom v kamenita tla — in njegov trud je bil nazadnje bogato poplačan: pred njim se je nenadoma odprla globoka votlina in iz nje mu je nasproti zablestel velik kup zlata. Pohlepno ga je začel metati v široko vrečo.

Ze je bila vreča do vrha polna, ko je zaslišal plazeče se korake, ki so prihajali čedalje bliže. Ves prestrašen se je stisnil v temen kot in čakal, kaj bo.

»Najbrž gre sam peklensček, da me zdrobi v prah!« je pomislil in naježili so se mu lasje.

Namesto peklensčaka je ob vvhodu v Sovjo jama zagledal svojega brata. Sele v tem trenutku je razumel, zakaj je brat Miha na vsa njegova prigovarjanja trovratno molčal. Sam ei je hotel prilaistiti zlahtno rudo, lakomnež! Stopil je iz temnega kota in zakričal:

»Stoji Nisi hotel iti z menoj, zdaj se pa še za zlato obriši pod nosom!«

Ko je starejši brat zagledal mlajšega in ob njegovih nogah polno vrečo zlata, ga je obšla divja jeza. Prekrel ga je z najhujšo kletvijo, ki si

4. sept. vse narodne noše v Kamnilih

Pred vselitvijo v nove lokale hočemo izprazniti vso našo zalogo in jo prodajamo po izredno ugodnih cenah!

Posebno pa smo znižali cene

ostankom

od moških štofov za posamezne hlače, obleke in povrhnjice, ostankom volnenega blaga za damske obleke, plašče in kostume, kakor tudi raznim ostankom poletnega in zimskega blaga. V interesu kupujočega občinstva je, da nas poseti!

F. I. Goričar, Ljubljana
Sv. Petra cesta 29

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglaš se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Raznašalec kruha
išče službo. Naslov pove upravo »Slovenca« pod št. 13.124. (a)

Krojaški pomočnik
išče službo. Vešč velikih in malih kosov. Lancner Franc, Loka pri Zusmu.

Kovaški pomočnik
vešč podkovstva - išče službo. V. ouk Alojzij, Pesnica, Maribor. (a)

Mesarski pomočnik
išče službo proti majhni plači. Nastop takoj. Naslov v vseh poslovalnicah »Slov.« pod št. 13.143. (a)

Oskrbnik
večjega posestva, z višjo kmet. solo, želi menjati službo. - Ponudbe upravi »Slov.« v Mariboru pod »Oskrbnik« št. 13.05. (a)

Gospodična
izučena vezilja, išče službo k otrokom. V prostem času bi šivala. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.085. (a)

Trgovski pomočnik
mešane stroke, vojaščin prost, vajen šofiranja - išče službo. Sprejme tudi podružnico. Naslov pove upravo »Slovenca« pod št. 13.086. (a)

Trgovski pomočnik
mlad in pošten, vpeljan v specerijo, splošni železnini in galanteriji, išče zaposlitev v trgovini ali v skladišču. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Spreten železninar« 13.183. (a)

Mlad trgovski pomočnik
perfektni železninar in specerist, deloma manufakturni in galanterist, želi premeniti službo * 1. oktobrom. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Perfektne moč« 13.070. (a)

Trgovski pomočnik
star 25 let, vojaščin prost, z znanjem srbohrvaškega, slovenskega in nemškega jezika - želi mesto. Nastop takoj. Naslov: Celje, Cesta na Dobrovo 3. (a)

Trgovec
samostojen, starejši, z gostilno, kavarno in trgovsko obrtjo. Išče službo za hrano in stanovanje. Ponudbe podružnici »Slov.« v Celju pod »Trgovce«. (a)

Strojni tehnik
mlajša moč, agilen, dober samostojen risar, zmožen konstrukcij, z večletno prakso v največjih domačih podjetjih - želi premeniti mesto v Slovenijo. Naslov v upr. »Slovenca« pod 13.731. a

Oskrbnik
mlad, neoženjen, vojaščin prost, z najboljšimi spričevili in dobro prakso, dobro verziran v vseh panogah kmetijstva, želi premeniti službo. Nastop z novim letom ali še prej. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13.935. (a)

Auto-motor

Skoraj nov motor
200 DKW, ugodno prodaja Ambrož, Komenda. (f)

Motorno kolo
znamke BMW 500 ccm - ugodno prodaja Maks Bernard, tapetnik, Kranj.

Motorno kolo »AJS« 350
(angleško) - prevoženo 9700 km, prodaja za 7500 dinarjev. - Stojnice 110, Ježica (za gostilno Ramovž). (f)

Službo dobe

Tapetniški pomočnik
dober, se sprejme pri A. Cerin, Koroška 8, Maribor. (b)

Krojaškega pomočnika
za damsko delo sprejme takoj »Walland«, Sv. Petra cesta 5/II. (b)

Sposoben strojnik
se takoj sprejme. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Podjetje« 13.018. (b)

Krojaškega pomočnika
samostojnega, za velike kose, sprejmemo. »Gentleman«, Maribor. (b)

Dekle
vešč kuhe, dobi stalno službo. Naslov v upravi »Slov.« v Mariboru pod št. 1332. (b)

Prodajalcu (-ki)
vpeljanim močem, nudi mesto trgovina mešane stroke. Dopise v upravo »Slov.« pod »Stalno« št. 13.921. (b)

Gozdarja
išče moč za mesto upravitelja gozdnega veleposestva. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Samostojen« 13.038. (b)

Prodajalko
tudi začelnico, pridno in pošteno, sprejme večja trgovska hiša na Gorenjskem v stalno nameščenje. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Postena« št. 13.035. (b)

Dekle z dežele
ki ima veselje do otrok in bi opravljala še druga hišna dela, se sprejme v večjo hišo na Gorenjskem. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Postena« št. 13.036. (b)

Žensko
srednjih let, ki zna kuhati in je vajena vsega ostalega gospodinjstva na posestvu, sprejmemo. Ponudbe po možnosti s sliko na upravo »Slovenca« pod »Blizu Ptuj« 13.028. (b)

Sprejem
dobra vinčarja, kravarja in njemu pomočnika, katera bi skupno opravljala živino. Oba morata znati moliti. Plača v naravi, deputat in v denarju po dogovoru. Ponudbe naj se pošljejo na Gospodarstvo Götz, Pitomača. (b)

Vzgojiteljico
k trem deklicam od 2-8 let, z znanjem klavirja in nemškega, sprejmemo na deželo v okolici Ljubljane. Ponudbe z navedbo izobrazbe, referenc in s priloženo sliko prosim v upravo »Slovenca« pod zn. »Stalno nameščenje« št. 13.039. (b)

Kovaškega mojstra
starejšo osebo, neoženjeno ali vdovca, treznega in poštenega, mirnega značaja, sprejmemo proti plači ali do smrti. Vešč v podkovanju konj, po možnosti se mora razumeti tudi v masinerijo. - Nastop takoj. Oglasiti se na Upravo samostana Nazaret, Banja Luka. (b)

Službo dobi
marljiv, vreden in zanesljiv zakonski par, srednjih let, brez otrok, odn. z enim odraslim, na Gorenjskem. Vajena morata biti vseh kmečkih del (samostojno voditi kmetijo). Prednost imajo oni, ki so izučeni rokodelstva. Nastop službe takoj ali z Božičem. Resne pismene ponudbe z vsemi podatki, zahtevki in točnim naslovom v upravo »Slov.« pod »Samostojen« 13.836. (b)

Izurjeno pletiljo
takoj sprejme Acceto - Trnovski pristan 14. (b)

Maslarja
(Buttermeister) samostojnega, išče Mlekarstvo Horvatič, Zagreb, Illica 69

Izvežbanega delavca
v kartonažni stroki išče mo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod zn. »Delavec« št. 13.126. (b)

Služkinjo
vajeno vsega gospodinjstva in nekoliko šivanja, iščem za 16. september. Podmlačakova ul. 14-II. levo. (b)

Drogista
ki se razume tudi v fotografirski stroki, sprejme drogerijo v Ljubljani. - Ponudbe upravi »Slov.« pod »Drogist« 13.767. (b)

Mlekarja
izurjenega, mlajšo moč, večjega samostojn. vodstva mlekarne-podružnice - sprejem takoj. Stanič F., mlekar, Ponikva ob južn. žel. (b)

Kuharica
samostojna, pridna, zanesljiva, se sprejme. - Nastop 1. septembra. - Zglasiti se je v pisarni tovarne Bonač, Ljubljana, Copova ul. 16. (b)

Trgovski pomočnik
manufakturni - mlajša moč, z dežele - se sprejme za Maribor s 1. oktobrom. Ponudbe v upravo »Slov.« v Mariboru pod »Dober prodajalec« št. 1331. (b)

Spreten prodajalec
se sprejme takoj v svrhu razprodaje zaloge zaradi bolezni in starosti, eventualno prodaja in se da prostor v najem. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Tako« št. 13.936 (b)

Potnika
provizijskega, dobrega - sprejme solidno čevljarstvo podjetje za prodajo čevljarških izdelkov po Sloveniji in ostalih delih države. Ponudbe v upr. »Slov.« pod »Stalen za- služek« št. 13.937. (b)

Gospodično
k 4 in 6 letnim deklicam sprejmemo za ca. 4-5 ur dnevno. Otroške vrtarice imajo prednost. - Ponudbe z navedbo zahtevane plače na upravo »Slovenca« pod »Zdrava in zanesljiva« 13.101. (b)

Šofer
trezen, oprežen, z dobriimi vojaškimi in civilnimi spričevili, želi službo pri tovarnem ali osebnem avtomobilu. Nastop takoj ali po dogovoru. Naslov v upravi »Slov.« v Mariboru pod št. 1322. (b)

Gospodično
k 4 in 6 letnim deklicam sprejmemo za ca. 4-5 ur dnevno. Otroške vrtarice imajo prednost. - Ponudbe z navedbo zahtevane plače na upravo »Slovenca« pod »Zdrava in zanesljiva« 13.101. (b)

Šofer
trezen, oprežen, z dobriimi vojaškimi in civilnimi spričevili, želi službo pri tovarnem ali osebnem avtomobilu. Nastop takoj ali po dogovoru. Naslov v upravi »Slov.« v Mariboru pod št. 1322. (b)

Gospodično
k 4 in 6 letnim deklicam sprejmemo za ca. 4-5 ur dnevno. Otroške vrtarice imajo prednost. - Ponudbe z navedbo zahtevane plače na upravo »Slovenca« pod »Zdrava in zanesljiva« 13.101. (b)

Šofer
trezen, oprežen, z dobriimi vojaškimi in civilnimi spričevili, želi službo pri tovarnem ali osebnem avtomobilu. Nastop takoj ali po dogovoru. Naslov v upravi »Slov.« v Mariboru pod št. 1322. (b)

Krojaškega pomočnika
za boljše damsko in moška dela, sprejme takoj oblačilnica Dolinšek, Mokronog. (b)

Služkinjo
ki zna samostojno kuhati in je zdrava ter poštena, sprejem. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 13.911. (b)

Pušarskega mojstra
ki izvršuje vsa pušarska dela, potrebujemo takoj. - Srbijov Vrtunski, Novi Sad. (b)

Potnika
s provizijo, za Slovenijo, išče mo. Fabrika Dugmadi, Novi Sad, Fruškogorska 6. (b)

Služkinjo
izurjeno v vseh gospodinjstvih opravljenih, sprejem. Maribor, Vrbanova ulica 63-I. (b)

Kuharico
srednjih let, prvovrstno, sprejem. Ponudbe z navedbo doseganjih služb upravi »Slovenca« pod »Perfektne 500« 13.055. b

Spretna modistka
se takoj sprejme na deželi. Hrana in stanovanje v hiši, plača po dogovoru. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Marilja« št. 13.016. (b)

Porochen hišnik
upokojenec brez otrok, se sprejme za vilo v Ljubljani. Stanovanje brezplačno. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Hišnik« št. 13.054. (b)

Šofer
trezen, oprežen, z dobriimi vojaškimi in civilnimi spričevili, želi službo pri tovarnem ali osebnem avtomobilu. Nastop takoj ali po dogovoru. Naslov v upravi »Slov.« v Mariboru pod št. 1322. (b)

Gospodično
k 4 in 6 letnim deklicam sprejmemo za ca. 4-5 ur dnevno. Otroške vrtarice imajo prednost. - Ponudbe z navedbo zahtevane plače na upravo »Slovenca« pod »Zdrava in zanesljiva« 13.101. (b)

Šofer
trezen, oprežen, z dobriimi vojaškimi in civilnimi spričevili, želi službo pri tovarnem ali osebnem avtomobilu. Nastop takoj ali po dogovoru. Naslov v upravi »Slov.« v Mariboru pod št. 1322. (b)

Gospodično
k 4 in 6 letnim deklicam sprejmemo za ca. 4-5 ur dnevno. Otroške vrtarice imajo prednost. - Ponudbe z navedbo zahtevane plače na upravo »Slovenca« pod »Zdrava in zanesljiva« 13.101. (b)

Šofer
trezen, oprežen, z dobriimi vojaškimi in civilnimi spričevili, želi službo pri tovarnem ali osebnem avtomobilu. Nastop takoj ali po dogovoru. Naslov v upravi »Slov.« v Mariboru pod št. 1322. (b)

Gospodično
k 4 in 6 letnim deklicam sprejmemo za ca. 4-5 ur dnevno. Otroške vrtarice imajo prednost. - Ponudbe z navedbo zahtevane plače na upravo »Slovenca« pod »Zdrava in zanesljiva« 13.101. (b)

Šofer
trezen, oprežen, z dobriimi vojaškimi in civilnimi spričevili, želi službo pri tovarnem ali osebnem avtomobilu. Nastop takoj ali po dogovoru. Naslov v upravi »Slov.« v Mariboru pod št. 1322. (b)

Šofer
trezen, oprežen, z dobriimi vojaškimi in civilnimi spričevili, želi službo pri tovarnem ali osebnem avtomobilu. Nastop takoj ali po dogovoru. Naslov v upravi »Slov.« v Mariboru pod št. 1322. (b)

Čevljarskega pomočnika
takoj sprejme Miklavčič, St. Vid nad Ljubljano. h

Več čevljar. pomočnikov
sprejme Grilo, Novo mesto. (b)

Mehanik
mlajša moč, izurjen v številnih strojih, dobi stalno službo. Lana, Gregorčičeva ulica 5. (b)

Dva kuharja
spesobna za delavsko kuhinjo, sprejem. Zglasiti se takoj pri: Gradnja ceste Lesce-Podvin. (b)

Kuharico
ki zna samostojno kuhati in tudi opravljati druga hišna dela, sprejem. takoj. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13.164. (b)

Prikojevalko
za pletenine sprejem. takoj. Prednost imajo absolventinje obrtne šole. - Ponudbe poslati pod zn. »Energična« v upravo »Slov.« pod št. 13.963. (b)

Služkinjo
pridno, pošteno, vajeno otrok in nekoliko kuhe, sprejem. Ponudbe upr. »Slovenca« pod »Ljubitelja otrok« 13.117. (b)

Pet zidarjev
mladih, dobro izvežbanih, sprejem. v celoletno zaposlitev. - Oglasiti se v torek, 30. avgusta, popoldne pri »Material«, Tyrševa cesta 36. (b)

Služkinjo
za vse, k trčlanski družini, ki zna kuhati, prati in sploh vsa hišna dela, sprejem. Predpogoj poštenost in marljivost. Nastop takoj. Ponudbe na Kalan, Novi Sad, Željeznica 42. (b)

Fotografsko pomočnico
samo resno, ki je odlična v negativu v korn retuš, biti mora neverjetno hitra v retušu in kopiranju; stanovanje in hrana v družinski hiši, plača 1000-1200 din mesečno. - Mesto stalno. - Ponudbe takoj ali pozneje na Sveztozar Miljković, fotograf, Hartvigova 41, Beograd.

Učenka
z 1 letno prakso v trgovini z mešanim blagom želi nadaljevati učenje v večjem obratu. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor pod št. 1340. (v)

Učenko
sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom Leopold Grabrijan, Metlika. Biti mora iz boljše hiše, poštena in ki ima veselje do trgovine. (v)

Učenka
z 1 letno prakso v trgovini z mešanim blagom želi nadaljevati učenje v večjem obratu. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor pod št. 1340. (v)

Učenko
sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom Leopold Grabrijan, Metlika. Biti mora iz boljše hiše, poštena in ki ima veselje do trgovine. (v)

Učenka
z 1 letno prakso v trgovini z mešanim blagom želi nadaljevati učenje v večjem obratu. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor pod št. 1340. (v)

Učenko
sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom Leopold Grabrijan, Metlika. Biti mora iz boljše hiše, poštena in ki ima veselje do trgovine. (v)

Učenko
sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom Leopold Grabrijan, Metlika. Biti mora iz boljše hiše, poštena in ki ima veselje do trgovine. (v)

Modistko-pomočnico
in vajenko takoj sprejme v stalno službo Klopčar, Kongresni trg 7. (b)

Kmečko dekle
sprejem. za hišna in vrtna dela. - Ljubljana, Močnikova ul. 13. (b)

Več pleskar. pomočnikov
dobrih - takoj sprejme Vojska, Stane, pleskar, Ljubljana, Cerkvena ul. št. 11. (b)

Vajenci
Mizarskega vajenca sprejme Vinko Musar, Novi trg 4, Ljubljana. v

Vajenke in pomočnice
eno za trgovino, tri za šivanje - sprejme »Julijana«, Gosposvetska 12.

Vajenko
sprejme strojna pletarna Javornik, Vojasniška ul. št. 2, Maribor. (v)

Učenko
takoj sprejme Mimi Sark, salon damskih klobukov, Kredita banka. (v)

Vajenca
za mizarstvo sprejem. Mrhar, Stanežič, St. Vid nad Ljubljano. (v)

Mlad fant
z dvema gimnazijama - se želi izučiti trgovine. Skrajnc Filip, Zg. Ribče št. 21, Kresnice. (v)

Pekovskega vajenca
z dežele, pridnega, poštenega, sprejem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.029. (v)

Učenka
z 1 letno prakso v trgovini z mešanim blagom želi nadaljevati učenje v večjem obratu. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor pod št. 1340. (v)

Učenko
sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom Leopold Grabrijan, Metlika. Biti mora iz boljše hiše, poštena in ki ima veselje do trgovine. (v)

Učenka
z 1 letno prakso v trgovini z mešanim blagom želi nadaljevati učenje v večjem obratu. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor pod št. 1340. (v)

Učenko
sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom Leopold Grabrijan, Metlika. Biti mora iz boljše hiše, poštena in ki ima veselje do trgovine. (v)

Učenka
z 1 letno prakso v trgovini z mešanim blagom želi nadaljevati učenje v večjem obratu. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor pod št. 1340. (v)

Učenko
sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom Leopold Grabrijan, Metlika. Biti mora iz boljše hiše, poštena in ki ima veselje do trgovine. (v)

Učenka
z 1 letno prakso v trgovini z mešanim blagom želi nadaljevati učenje v večjem obratu. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor pod št. 1340. (v)

Učenko
sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom Leopold Grabrijan, Metlika. Biti mora iz boljše hiše, poštena in ki ima veselje do trgovine. (v)

Učenka
z 1 letno prakso v trgovini z mešanim blagom želi nadaljevati učenje v večjem obratu. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor pod št. 1340. (v)

Učenko
sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom Leopold Grabrijan, Metlika. Biti mora iz boljše hiše, poštena in ki ima veselje do trgovine. (v)

Učenka
sprejme Ivan Prešeren, specerija, Koroška cesta št. 7, Maribor. (v)

Krojaškega vajenca
takoj sprejem. Oskrb pri mojstru. - Bukovnik, Trubarjeva 2, Sv. Jakoba most. (v)

Brivskega vajenca
sprejem takoj. Stanovanje in hrana v hiši. - Franc Lesjak, Slov. Bistrica. (v)

Trgovina z meš. blagom
v Kranju sprejme takoj vajenca iz poštene krše. hise. Ponudbe podružnici »Slov.« v Kranju pod »Vajence«. (v)

Zasluzek
2.500 din potrebujete da doma zaslužite mesečno 1000 dinarjev. Pišite: »ANOS«, Maribor, Orožnova. (z)

1000 dinarjev
in več zaslužite mesečno s delom doma. Pošljite material, prevzamemo gotovo blago. Majhen kapital potreben. Zahtevajte prospekte, priložite znamko za odgovor. »Hemipa« Pančovo, Trg kralja Aleksandra št. 3. (z)

Osebam
ki obvladajo vezanje in krpanje na šivalnih strojih in ki imajo lastne šivalne stroje - se nudi ugodna prilika za zaslužek. Interesentinje naj se zglasijo pri tvrdki R. Golj, Šelenburgova 3. (z)

Posedstva
Parcela
zelo poceni takoj naprodaj. Triglav, Resljeva 16

Hiša z velikim vrtom
poceni naprodaj v Gotovljah. J. Krulej, Sv. Peter pri Zalcu. (p)

Tri parcele
v Dravljah naprodaj. - Poizve se: Gospodarska zadruga, Dravljice 33. (p)

Stanovanje
oddam s 1. septembrom in prodam hišo. - Savlje 50. (p)

Enodružinsko hišo
na deželi takoj kupim. - Ponudbe upravi »Slov.« pod »Do 20.000 din«. (p)

Dvostanovanjska hiša
s sadnim vrtom naprodaj. Stara Loka 7, p. škofja Loka. (p)

Stavbišča
v Smetanovi ulici ugodno prodam. - Vprašati: Purkhart, Smetanova ul. Maribor. (p)

Vinogradno posedstvo
s sadovnjakom, srednje, v bližini trga ali mesta, kupim. Ponudbe z opisom in ceno na upravo »Slovenca« pod »Posedstvo« št. 13.015. (p)

Nova vila
enonadstropna, pet minut od cerkve in trga, letni donos 40.200 din, naprodaj za 330.000 din. Istotam so naprodaj stavbni prostori. Maribor, Smetanova ulica 59. (p)

Lepo posedstvo
z lepim vrtom v Ljubljani, obstoječe iz lepe vile in gospodarskim poslopjem, pripravno za obrtnika - iz proste roke naprodaj; brez posredovalca, samo resnim reflektantom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.105. (p)

Lepo posedstvo
z lepim vrtom v Ljubljani, obstoječe iz lepe vile in gospodarskim poslopjem, pripravno za obrtnika - iz proste roke nap

Prodamo**Kislo zelje, repo**

sarmino, prvovrstno, vsako množino, dobavlja Herman, Ljubljana, Sv. Petra cesta 81, tel. 25-29. Gene konkurenčne. (1)

Predpasniki za v šolo

(halje) najcenejši pri Tomšič, Sv. Petra c. 33.

Stiskalnice za kiselje

prodaja Florjančič, Dravice 287. (1)

Vpeljano mlekarstvo

centru prodam. Mestni trg 3. (1)

Moško kolo

novi, prodam. Beljaska ulica 32. (1)

Wertheim blagajno

stoječe št. 2, dobro ohranjeno, prodam za 2500 din. Strelška ulica 31. 1

Koruzno in graham moko

dobite vedno svežo pri Peter Špenko, Pogačarjev trg. (1)

Cvetlični med

domač, zdravilni, nudi najcenejši J. Menart — Domžale. (1)

Cvilek iz Gadove peči

prav dober, prodaja po umerni ceni Anton Marink, posestnik, Župečavaš, Cerklje, Dolenjsko. (1)

Kislo zelje

novi, prvovrstno, v sodčkih, dobavlja po naročilu Filip Merhar, Kleče 19, p. Jezica. (1)

Pevci!

Aljaževa Pesmarica 6. I. in 1. II. zv., lepo vezano, napredaj samo skupno za 84 din. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13926. (1)

Fotoaparat 4.5 x 6 cm

Carl Zeiss Jena. Optika 1:2,8, s samoprožilec, odlični, zelo poceni prodaja Sterle Franjo, obč. tajnik, Sv. Vid nad Cerkljo. (1)

Mline za grozdje

brzoparilnice 120, 150 ltr. prodam prav ugodno ali zamenjam za blago. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.740. (1)

Klot-halje

In vse vrste predpasnikov za ženske deklice in odrasle, v velikih izbirah po najnižjih cenah nudi trgovina »pri Samcu« — Sv. Petra cesta 42. (1)

Poročne prstane

ura, veržice, uhane, kakor tudi očala, kupite zelo ugodno pri Josipu Janku, urarju v Kamniku, Šutna, nasproti farne cerkve. Podružnica v Mariboru, Jurčičeva 8. 1

Poceni napredaj:

dva voza (dire), 1 zapravilniček, 1 komat, 1 blagajna (Wertheim), 1 dvosedni avto — vse v zelo dobrem stanju. Prodajam tudi za smrekove in bukovske deske. Ljubljana, Karlovska cesta 4. (1)

Koroške brusnice

(PREISELBEERE) dnevno sveže — razpošilja od 5 kg naprej Zechner Henrik, Libelče, Koroško.

KOLESA

najnovejši letošnji modeli v največji izbiri napredaj po neverjetno nizkih cenah

Nova trgovina

Ljubljana — Tyrševa cesta 36 (nasproti Gospodarske zveze)

Kemikalije za mesarije:

Poeckelove soli, natrium intrit, gelatine prah, albenal za konzerviranje mesa (ognjenorde in dimnočne barve).

Za tovarne ledu:

kompressorji, hladilne naprave, parni kotli za vsak atmos. pritisk, turbine iz tovarne strojeve Germana. Chemnitz — stroji za izdelovanje ledu in hladilni stroji. Zastopnik dipl. inž. Ed. Kanduscher, Zemun, Primorska ulica 4. (1)

Kislo zelje, repo

in cele glave za sarmino, novo, prvovrstno, dobavlja po brezkonkurenčnih cenah G. Erklavec, Ljubljana, Povšetova ul. 47, telefon 25-91. (1)

Košnjo otave

prodaja Janko Predovčič — Poljanska cesta 73. (1)

Že za 10 dinarjev

dobite 3 leg. slike. Lelca film Pavlovčič, Poljanska cesta 12. (1)

Žage

original Domius Remscheid, izberete najceneje pri Jeklo, Stari trg. (1)

Stroj za nogavice

okrogel, angleškega izvora, skoraj nov, zelo poceni prodaja Jeglič, Lesce.

Pisalni stroj Remington

dobro ohranjen, ugodno prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13943. (1)

Rozine

na zalogi. — Veletgovina južnega sadja, Ljubljana, Tyrševa 48. (1)

Srajce, hlače, kravate,

nogavice vedno najcenejši pri Tomšič, Sv. Petra cesta 38. (1)

Šolske torbice

in nahrbtnike v velikih izbirah priporočila I. Kravos, Maribor, Aleksandrova 13. (1)

Gosje perje

čisto, belo, pošiljam po povzetju po 90 din kg. Pri plačilu vnaprej 10% popusta. Turnauer, Osijek, Beogradska 6. (1)

Šivalne stroje

pogreznjive, Rast in Gasper 2200 din, Veritas 1950 din, z 20 letno garancijo, prodaja Alojz Usar, Maribor, Trubarjeva 9. (1)

Industrijsko podjetje

z 10.000 m² skladišče tik kolodvora, primerno za tekstilno industrijo, pri Mariboru, napredaj. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Prilika« 13.020. (1)

Kolesa, šivalne stroje

prvovrstnih znamk, prodaja po globoko znižanih cenah Triglav. Resljeva cesta 16, Rabljena kolesa in stroje vzamem v račun. (1)

Napredaj

več šivalnih strojev Singer, Pfaff in raznih drugih, pogreznjivih; kolesa prvovrstnih znamk. Otroški vozički poceni napredaj pri »Prometu«, nasproti križanske cerkve. (1)

Parkete

vseh vrst izdeluje in dobavlja po nizki ceni Leo Paulin, tovarna parketov in furnirja, parna žaga, pošta Straža pri Novem mestu.

VINA

dolenjska, štajerska in sploh vseh vrst kupite pri Centralni vinarni v Ljubljani. TELEFON ŠTEV. 25-73

Resnico govore, ko trdijo,

da prodajamo najboljša in najcenejša

kolesa

rezervne dele in motorna kolesa. Velika izbira!

Splošna trgovska družba

z o. z. St. Vid nad Ljubljano

„VELEBIT“

otroški vozički

ZAGREB, Mesnička ul. 7/II.

na dvorišču

Najnovejši do sedaj še novi-

delni modeli za 1938 v specialni in največji trgovini otroških vozičkov. Prodaja za gotovino in na odplačilo. Cenik s slikami brezplačno. Izrežite oglaš zaradi naslova.

Dežne plašče, obleke,

perilo itd. si nabavite najboljše in najcenejše pri Presker, Sv. Petra cesta 14. (1)

Več starih vrat

med njimi dvojna dvokrilna za glavni vhod, dobro ohranjenih, prodam. Zg. Šiška 133. (1)

Napredaj je

najstarejša delikatesna in specialna trgovina, na najbolj prometnem kraju Zagreba. Vprašati: Jakob Berghelm, Strossmajerjev trg 8. (1)

Pletilne in šivalne stroje

raznovrstne, poceni prodam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 13169. (1)

Šivalni stroj

šiva naprej in nazaj ter stika — napredaj za 900 din. — Kladezna 26, Trnovo. (1)

Kupimo**Železen lesteneč**

starinski, večji, ročno kovani, kupim. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Lesteneč za hallo« 13.997.

Med

Zadruga »Čebelarstva družina« r. z. o. z., Ljubljana, je dobila vprašanje za izvoz večje količine hojčevega medu. Pismene, povzročene ponudbe z navedbo cene in količine na »Čebelarstvo družina« v roke Jakoba Kovača, Ljubljana, Tržaska cesta št. 44. (1)

Cene prehrane v gostilni pri „Lovcu“

Ljubljana, Rimska cesta 24 — vogal Bleiweisova cesta 2

ZAJTRK: ob 6. uri — Mleko, veliko, 1 din — Kava, velika, 2 din — Čaj 3 din — Ka-aba 2 din — Golaž, vampi, jetra, ledvice itd 3 din

Razna mrzla jedila in domače pecivo.

KOSILO: Zakuhana goveja ali umetna juha, 2 prikuhi po izbiri, goveje meso 5,00—6,50 din — Piška, porcija 6 din — Dunajski ali pariški rezki 5 din.

VEČERJA v mnogovrstni izbiri od 3—6 din.

TOČIMO SAMO NARAVNA DOMAČA IN DALMATINSKA VINA.

VSI, KI ŽELJO PREHRANO, NISO OBVEZNI JEMATI PIJAČ!

ABONENTI NA GORNJE CENE POPUST!!!

4 pisalne mize

malo rabljene, kupimo. — Ponudbe upravi »Slov.« pod št. 13.822. (1)

Polnojarmenik

65 cm, v dobrem stanju, takoj kupim. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Jarmenik« 13.019. (1)

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 8

Otroški voziček

globok, dobro ohranjen, kupim. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Voziček« št. 13.118. (1)

Dva vinska soda

40—50 hl, rabljena, takoj kupim. Ponudbe gostilničarju pri Stefanu, Ljubljana, Miklošičeva 4. (1)

Staro zlato,

zlato zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevnih cenah.

A. KAJFEZ

urar Ljubljana, Miklošičeva 14

CUNJE

krojaške odrezke, star papir, tekstilne odpadke ter evro volno, goveje diake (arovec) — kupi vsako množino

Arbeiter — Maribor

Dravska 15

Paradižnika

svežega, popolnoma dozorelega — kupi vsako množino

Slamič — Ljubljana

Pouk

Akademik instruiral srednješola za hrano in stanovanje. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 13962. (u)

Krojni tečaj

za damska oblačila po vseh modelih in žurnalih se prične 5. sept.

Prijave sprejema oblashteno koncesionirano učiteljica kroja

Jozica Kumelj

LJUBLJANA, Novi trg 1/1.

Pouk

Akademik instruiral srednješola za hrano in stanovanje. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 13962. (u)

Krojni tečaj

za damska oblačila po vseh modelih in žurnalih se prične 5. sept.

Prijave sprejema oblashteno koncesionirano učiteljica kroja

Jozica Kumelj

LJUBLJANA, Novi trg 1/1.

Citre poučuje

Emil Mesgolit, Jurčičev trg št. 2-II. (u)

»Trgovska šola Kovač«

Maribor, Gosposka ul. 46. Prospekt zastoj!

Nemščino

poučuje temeljito slovnično. Gross, Staničeva 20.

Strojepisni pouk

Večerni tečaj od 6—1/2 in od 1/2—9 zvečer za začetnike in izveščance. Posebni tečaji za starejše dame in gospode. — Pouk traja 1—4 mesece. Največja strojepisnica — najrazličnejši pis. stroji. Vpisovanje dnevno od 6—8 zvečer. — Pričetek pouka 2. septembra. Solnina zelo nizka. Christofor učni zavod, Domobranska cesta 15. (u)

Modroce

posteljne mreže, železne sloziljive postelje, otomane, divane in tapetinske izdelke nudi najceneje

Rudolf Radovan

tapetnik — Mestni trg 13 Ugoden nakup morske trave, šime in cviliva za modroce ter blaga za prevleke pohištva.

Pohištvo

hrastovo spalnico malo rabljeno — poceni prodam. Tudi posamezne kose. Rožna ulica 29/I. 8

Pohištvo

za stanovanje, hotele, penzionarne dobite v prisanu solidni izdelavi pri

»OPRAVA«

Celovška cesta 50 Spalnice že po 1450 din. kuhinje po 700 din.

Vsa naročila izvršimo točno in tudi po lastnih načrtih.

Jedilnico

iz hrastovega lesa, dobro ohranjeno, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.024. (8)

Spalnice, jedilnice

in kuhinje lahko v veliki izbiri kupite in plačate tudi s hranilno knjižico pri Erman & Arhar, tovarna pohištva, št. Vid nad Ljubljano. (8)

Modroce

posteljne mreže, železne sloziljive postelje, otomane, divane in tapetinske izdelke nudi najceneje

Rudolf Radovan

tapetnik — Mestni trg 13 Ugoden nakup morske trave, šime in cviliva za modroce ter blaga za prevleke pohištva.

Prodaj

divan, posteljo in mizo. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13165. (1)

Prodaj

različno pohištvo: umivalnike, nočne omarice in drugo ter razno obleko. Naslov v vseh poslovalnicah »Slovenca« pod št. 13170. (8)

Vsakovrstno

pohištvo

na obroke!

Spalnice od 1600 din

Vrta sklopne mize 110 din

Sklapni stoli 85 din

Mizarstvo »Sava«

Rožna dolina — c. 4 št. 15 TRGOVINA POHIŠTVA Nebotičnik — Gajeva ulica

Ženitbe

28 let star fant

drž. usl., poročil izobraženo dekle Slovenko. Ponudbe v upravo »Slov.« pod št. 13761. (2)

Obrtnik

star 32 let, z 20.000 din gotovine, želi poročiti gospodini s posestvom ali vdovo brez otrok. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Dom« št. 13914. (3)

Inteligentna gospodična

skromna, z nekaj gotovine, želi znanja zaradi ženitve s 30 do 45 letnim inteligentom. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Iskrenost« 13.062. (2)

Boljša gospodična

lastnica posestva in gostilne, 30 let stara, želi moža, starost 40—50 let, s primernim premoženjem. Dopise podružnici »Slovenca« v Celju pod št. 50. (2)

Čitajte in širite »Slovenca«

**Podaljšaj si življenje!**

življenje moremo podaljšati, bolečine preprečiti, bolni oskraviti, slabotne ojačiti, nestalne moremo uvrstiti in nesrečne napraviti srečne!

Kaj je vzrok vsake bolezni?

Oslabljenost živcev, pomanjkanje izguba dobrih prijateljev ali svojih bližnjih, razočaranje, strah pred boleznijo, slab način življenja in mnogo drugih razlogov.

Zadovoljstvo

je najboljši zdravnik! So poti, ki Te morejo dovesti do dobrega razpoloženja, oživiti Tvoj značaj, napolniti Te z novim upanjem; ta pot je pa opisana v razpravi, ki jo še more vsakdo, ki zahteva, dobiti takoj in povsem brezplačno!

V tej mali priročni knjižici je razstolmačeno, kako morete v kratkem času in brez ovire med delom ojačiti živce in mišice, trudnost, odpraviti slabo razpoloženje, raztresenost, oslabiljenost spomina, nerazpoloženje za delo in nebroj drugih bolezenskih pojavov. Zahtevajte to razpravo, ki vam bo nudila mnogo prijetnih ur.

Poslano zbirališče:

ERNEST PASTERNAK, Berlin SO, Michaelkirchplatz 13, Abt. 123.

Prireditve**Žegnanje**

na Taboru — pri župana Permeta jami — danes, dne 28. avgusta. Pri jami bo pečen praseček na raznj. Ogledje si podzemeljski čar. Vstopnina samo 10 din za osebo, za otroke polovična. — Vsi vabljeni.

Objave**Sejm**

ki bi se vršil v Moravčah pri Domžalah — se zaradi kužne bolezni ne bo vršil. Občina Moravče.

Preklje

Podpisani prekljujem, da nisem plačnik za dolgove, katere bi napravila moja žena Pernuš na moj račun. — Josip

Zvezke, beleške, mape, radirke, svinčnike, špičala, navadna in nalivna peresa, šolske torbe in nahrbtnike, risalno orodje, sploh **vse za šolo**

Kupite najceneje v trgovini

H. Ničman, Ljubljana
Kopitarjeva ulica 2, telefon 40-01



KOLESA

v prvovrstni izdelavi, solidni okvirji, zunanje lotani, z obojkami, poniklani ali kromirani znamke **AXO**, kupite ugodno pri

H. SUTTNER - Ljubljana - Aleksandrova c. 6

Zahtevajte brezplačen cenik! Ugodni plačilni pogoji!

Dva dobra izložbena aranžerja

sprejme večje industrijsko podjetje

Pismene ponudbe naj se pošljejo na

„Publicitas“ d. d. Zagreb, Ilica 9, pod „Aranžer“

KOMARJE



ODŽENE

VADEMECUM

Z drgnjenjem kože s precej močno raztopilno Vademecum odžene od sebe komarje. Če Vas je pa komar že pičil, tedaj samo namočite ta mesta z Vademecumom in nadraženje bo takoj prenehalo.

BARNANGEN - STOCKHOLM

Zaloga v trgovini
Cosmochemia, Zagreb, Smiškarska ul. 28.

POSTELJNO PERJE: kg po 8 in 10 din, čehano; kemično očiščeno 20 din; boljše 30 din; najboljšo 45 din; pol puh, čisto belo gosje 115 din; pol puh, čisto belo gosje 125 din; la. beli puh, najcenejše pri »LUNA«, Maribor, samo Glavni trg 24. — Vzorci brezplačno!

Oglejte si na novo preurejeno in povečano trgovino

A. PETEK - CELJE

Posebno lep in velik je trgovski lokal in kar je najvažnejše, prodaja vse blaga brez izjeme do preklica po engros cenah. Prilika je ugodna, izkoristite jo!

Priporoča se

modna in manufakturna trgovina **A. PETEK**
Celje, Prešernova ulica 21.



Dospela je zopet nova pošiljka **motornih koles** znamke **ARDIE**, tipa 1939

izboljšana v tehničnem in opremskem oziru, katere si lahko ogledate v zalogi

J. Praprotnik - Domžale

trgovina z motornimi kolesi in dvokolesi

Istotam se dobi tudi več malo razbljenih motornih koles raznih znamk od 100 do 350 ccm.

Izbera velika! Niske cene!

Ugodni plačilni pogoji!

NAVEGIA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA V UGOSLAVIJI

iz OKSFORDA močno in dobro izdelane

iz EFEKTA lepe in trpežne

17 24

iz FRENZA, trajne modne barve

26 31

iz PLATNA belega na ovratnik

38 40

iz TURINGA moderne barve

iz POPLINA moderne barve in vzorci

Srajce iz lastne tovarne

Sternecki CELJE 18

CENIK IN VZORCI ZASTONJ



Ribe, kolači in pečenka, vse je lepo kot slika, odkar smo nabavili novi štedilnik znamke **„DIKA“**



Proizvodi: **„Ferolim“** vinkovci

ZAHVALA

VSEM, KI STE Z NAMI SOČUSTVOVALI IN NAS TOLAZILI OB NENADOMESTLJIVI IZGUBI NAŠE LJUBLJENE, NEPOZABNE

HEIDE POJE

ROJ. RAUBER
SOPROGE ODVETNIKA

JO OBSULI S CVETJEM TER POCASTILI NA KATERIKOLI NACIN NJEN SPOMIN, IN VSEM, KI STE JO V TAKO VELIKEM ŠTEVILU SPREMILI NA POSLEDNJI POTI, NAŠA SRČNA ZAHVALA,

V LJUBLJANI, DNE 28. AVGUSTA 1938.

DR. FRANC POJE IN HČERKA MIA
IN OSTALO SORODSTVO.



Ljubljanski velesejem

od

1.-12. septembra 1938

Veliko nagradno žrebanje

Brezplačno za obiskovalce velesejma iz tuzemstva

Krasna darila (Izveti so imetniki parmanentnih legitimacij za Ljubljano).

Motorno kolo »Bob Phaenomen« (Vok, Ljubljana). **Radio aparat** 4+1 »Super Ingen« (Tehnik Banja, Ljubljana). **Šivalni stroj** modern, pogrezljiv (Vok, Ljubljana). **30 prvovrstnih damskih in moških koles**: »Tribuna« F. Batjel, »Condor«, S. Rebolj in drug. »Rest«, Splošna trgovska družba, »Turnier« in »Elite«, H. Suttner, »Axo«, Ign. Vok, »Panax«.

Darila so razstavljena na velesejmu.

Odtiraj kupon od vstopnice, napiši nanj svoje ime in ga vstavi v zapечатeno žaro, ki stoji ob glavnem vhodu. — Dan obiska poljuben med 1. in 12. septembrom 1938.

Komisijsko žrebanje bo 12. septembra ob 5. uri popoldne na velesejmu

Med kitajskimi teroristi

Zopet sem se opogumil. Torej se je straža zunaj sobe le nadaljevala...

Ena, dve ure so minile. Vsakih trideset minut nas je Arnouldova beseda osrčila in prepričala, da smo še vedno v zvezi z ostalim delom vesoljstva. Naposled se je zdelo, da se to vesoljstvo odmakne od nas in da se je ustalilo onkrat samotne meje.

Proti sredi noči je Hainiloffova postelja močno zaškripala in zavese so se razmaknile. Moje oči so se bile tako navadile, na ta somrak, da sem razločno opazil nemiren Rusov obraz.

»Ne morem več, gospoda,« je zajeceljal. »Mi se tudi ne zabavamo kaj posebno,« je odgovoril Leclerc.

Lica tega debelega moža so se tresla in iz oči mu je odseval neizrečljiv strah.

»Oni so močnejši kot vi... Prišli bodo prej ali slej... Ubili me bodo... to čutim... o tem sem prepričan...«

Roke je nesel k grlu, kakor da se hoče zaščiti. Kolcal je:

»Polovica mojega imetja... Polovica... Da jo boste razdelili, komur boste hoteli... če bom zopet ugledal sonce.«

Čut, da bi se rešil, je premagal oderuhovo skopost. Da bi si rešil življenje, je bil pripravljen žrtvovati ta denar, ki si ga je bil nagrabil na najrazličnejše načine in ki mu je bil do zdaj edini cilj življenja.

»Pojdite zopet spat,« je godrnjal policijski načelnik. »Saj vidite, da se vam ne more nihče približati...«

»Gong bo lahko...«

Videl sem, da se je prijatelj razburil. Njegov glas je postal trd in zapovedovalen:

»Pustite nas, da v miru stražimo dalje, gospod Hainiloff. Doktor bom živel jaz, ne bo moglo nobeno človeško bitje vstopiti v to sobo

pred dnevom. To je vse, kar vam morem povedati.«

Rus je močno zavzdihnil in njegovi srepi pogledi so se zapirili v okno. Toda rekel ni več ničesar. Po enaki minuti se je zopet vlegel in zavese so se zopet zagnile za njim.

Leclerc si je našel cigareto. Ob svetlobi vžigalnice sem opazil njegove skrčene poteze. Jaz pa nisem imel več toliko srčnosti, da bi si našel pipo. Moja edina želja je bila, da bi se to čakanje kar najhitreje končalo.

Zamolklo škripanje je odjeknilo tam doli v parku. Brez dvoma je policaj stopil na suho vejico s peto.

Sedaj je postal vetrič močnejši in neka veja je osmuknila s svojim listjem pročelje.

Učinek tega je bil droben, enakomeren šum, ki je kar lase ježil. Podoben šum je bil, kakor če miška gloje les.

Roke mi niso mogle mirovati na naslanjalu pri stolu. Senca so mi bila vlačna. Še nikoli nisem imel takega čustva, nekega bližnjega, neizogibnega dogodka, kakor sedaj...

In vendar, nič se ni pripravljalo. Vsaj mislil sem tako.

Nisem več vedel za uro. Ura na stolpu je bila. Stel sem udarce: pet.

Arnould je bil edini v hiši, ki se je zdel, da se ničesar ne boji.

Hainiloff, ki ga je mučila utrujenost, je moral zaspati in Leclerc se je z revolverjem, pripravljeno za strel, vsedel na njegov sedež.

Kaj so delali ljudje »Gonga«? Kje so bili? Kaj so čakali, da niso storili?

Moja mrzličnost je bila tolika, da bi bil tedaj, kakor mislim, imel raje odprto bitko kakor to skrivanje s potuhnjeno nevarnostjo.

Bitka, da se to konča...

Toda minilo je še precej časa. Arnould je potrkal.

»Nič?«

In takoj se mi je zazdelo nebo nad drevjem svetlejšje.

Obrnil sem se proti prijatelju.

»Dan bo napočil!«

»Ne prežgaj!«

Zahvalil sem Boga, da je prišla ta dragocena zarja... Še malo potrpežljivosti, in zha-jajoče sonce bo pregnalo to grozno moro.

Ves sem bil razdražen in začel sem hoditi sem ter tja.

»Celo brez atentata bo ta noč dala dosti novic za lep članek za moj dnevnik Naslov?... Poglejmo... Poglejmo... Eh!... Na preži na bledordeče »Gongovce«... To bo vleklo čitatelja, to...«

Ker se je preizkušnja bližala h koncu, v glavnem nisem bil jezen, da sem se tako izpostavil. Mislim celo, da se iz ljubezni do »sp-klica« izpostavljam v tako nevarne položaje.

Črno sivo nebo je prehajalo v biserno sivo in se jasnilo od minute do minute. Listje ni bilo enolično črno.

Po hiši se je slisal od časa do časa majhen hršč in Arnould nama je prinesel razveseljivo novico:

»Kavo kuhajo. Takoj jo dobite.«

Leclerc se je nasmajal.

»Izvrstna domisljica.«

Povlekel je zapah in odprl vrata. Mladi nadzornik je pozdravil z dobrovoljnim obrazom. Človek bi rekel, da utrujenost od njega nima moči.

»Mirna noč na vsej črti,« je dejal. »Bri-gadir, ki je stražil park, je vstopil pred nekaj trenutki v dvorano. Nihče niti poskušal ni, da bi se približal železni ograji. Tudi stražniki na strehi so sporočili po dogovorjenih znamenjih, da ni bilo ničesar, kar bi bilo vredno pozornosti.«

Leclerc si je mel roke.

»Odlično!« »Gong« ni mogel držati svoje besede. Pomilovanja vredno je »splahnel«. Tega je bilo treba, da dobi ljudstvo zopet za-upanje...«

Mrka svetloba zarje je napolnila sobo, Na

stopnicah smo zaslišali korake služabnika.

»Sobar prihaja z jedjo,« je naznanil Arnould. »Seveda sem naročil tudi skodelico za gospoda Hainiloffa.«

»Možiček bo kar poskakoval od veselja,« je zagodrnjal Leclerc, »ko bo videl, da je noč minila brez »drame«. Bolje bi bil napravil, da bi bil prej zaspal, kakor pa da nas je nadlegoval s svojimi jeremijadami.«

Prijatelj je brezobzirno razgrnil zavese, katerih obročki so zašklepetali na laticah okoli postelje.

»Halo!«

Toda nemadoma je Leclerc pobledele, oči so mu izstopile in sklonil se je nad posteljo. Hainiloff je bil mrtev.

Šesto poglavje

Vse, kar je nato sledilo, je bilo podobno popolni zmešnjavi.

V nekaj minutah se je Hainiloffova hiša spremenila v pravo mravljišče: ljudje so hiteli po hiši na vse strani, tekali v gornja nadstropja, porivali tiste, ki so leteli dol, sprševali in izginjali, ne da bi čakali odgovor, rjuli v telefon najrazličnejše in celo protislovne klice.

Ta strašna novica se je širila od ust do ust:

»Hainiloff je bil umorjen!«

In vsi ti ljudje, ki so več ali manj sodelovali pri straženju, niso mogli ohraniti mirno kri.

Nemogoče se je zgodilo... »Gong« je zmagal vse ovire, ki so mu jih postavili. Še enkrat je v vednost vsem izpolnil svojo besedo!

Leclerc se ni mogel znajti v položaju. Zgrudil se je na stol poleg mrtvega, ostal nem in preplašen ter pustil Arnoulda, da izda prve ukaze.

Prav ko sta se srečala najina pogleda, je zamrmral:

»Še ta večer bom podal ostavko.«

BEOGRAJSKI JESENSKI SEJEM

10. do 19. septembra 1938

Najnovejši pregled celokupnega domačega dela. • Velika udeležba zunanjih držav. • Deset držav organizira svoje kolektivne razstave. • Velika deželna ribarska razstava. • Televizija prvič v Jugoslaviji. • Popust 50% na železnicah in parobrodih. • Pojasnila daje: Uprava beograjskega sejma, Beograd, Sajmište. Telefon 28.526, 28.802.

Najpreciznejša
ura sedanosti



Lastniki srečk!

Iščemo one srečneže, ki so že zadeli glavni ali večje dobitke, česar pa še ne vedo. - Lastniki srečk vojne škode, rdečega križa, tobačnih srečk javite nemudoma vse svoje srečke s serijami in številkami na naslov: »NOVICE O SREČKAK«, MARIBOR, CANKARJEVA 14. Priložite 3 dinarje v znakah.

Ali veste? da **pohištvo** res najceneje in prvovrstno izdelano, po lastnih in danih načrtih, z večletno garancijo, tudi na obroke ali hranilne knjižice, le pri trdki **VENTURINI LUDVIK - mizarstvo - BARJE** Uršičev štrdon 50 - Ljubljana

Tečaj za nemški jezik

v Marijinem zavodu v starodavni Gospe Sveti na Koroškem pod vodstvom usmiljenk. Poleg nemščine je priložnost izobrazbe v sodobnem gospodinjstvu in v glasbi. — Začetek tečaja 19. septembra; naknaden vstop je možen do 15. novembra. Za vsa oskrbo se plača mesečno 40 RM + 2 RM; za pouk v glasbi se vračuna zmeren mesečen honorar. — Naslov:

Marienanstalt in Maria Saal, Kärnten - Nemčija.

Pazite na kotle! „TEPALIN“

Made in U.S.A.

Edinstveno čisti in preprečuje kamen v vseh parnih kotlih, ne da bi jih bilo treba razdirati. — Preizkusila in priporoča Inspekcija za kotle ministrstva zgradb. — Zahtevajte prospekte od generalnega zastopnika **HOBBY, A. R., Beograd, Uskočka 5, Telefon 23-013**



Globoko užaloščeni javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da nas je danes po kratki bolezni za vedno zapustil naš nad vse ljubljeni soprog, oče, stari oče, tast in stric, gospod

Franc Brezar

upokojenec drž. železnice in posestnik

Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, dne 29. avgusta ob 14.30. uri iz hiše žalosti Ljubljana, Verovškova ulica 26.

Ljubljana, dne 27. avgusta 1938.

Zalujooe rodbine Brezar in Zerjav.

IZBIRA NI TEŽKA

kadar je treba določiti časopis v katerem naj oglašuje trgovec ali obrtnik. Vsakdo bo pri tem upošteval list, potem katerega bo prišel zagotovo v stik s najširšimi kupnomočnimi sloji prebivalstva. In to je naš dnevnik »SLOVENEČ«, ki ga bere — posebno ob nedeljah — s malo izjemami vsaka slovenska hiša. En poskus Vas o uspehu prepriča.

Zahvala

Sprejmite najsrčnejšo zahvalo vel. ki ste kakorkoli pokazali svoje sočustvovanje ob smrti moje drage mame in jo spremljali na njeni zadnji poti.

Sv. maša zadušnica bo dne 30. avgusta ob 7.30 v farni cerkvi na Viču.

Glince, Ljubljana, dne 27. avgusta 1938.

Marija Oblak por. Klemenčič.

Zahvala

Vsem, ki so nam ob nenadomestljivi izgubi našega ljubljeneega soproga, očeta, brata, svaka itd., gospoda

Alojza Zalokarja

trgovca in posestnika

sfali ob strani, nam ustno ali pismeno izrazili svoje sožalje, darovali prelepe vence in cvetje, se udeležili v tako velikem številu njegove zadnje poti, se iskreno zahvalujemo. Naša posebna zahvala velja gg. zdravnikom in čč. sestram v bolnišnici za nad vse požrtvovalno nego in pomoč. Priporočamo našega nepozabnega rajnika v molitev in blag spomin.

V Ljubljani, dne 27. avgusta 1938.

Zalujooči ostali.



Potrži globoke žalosti javljamo vsem prijateljem in znancem žalostno vest, da je umrl dne 26. avgusta 1938, po kratki in mučni bolezni, v 32. letu starosti, naš ljubljeni soprog, oče, brat in zet, gospod

Anton Svetek

posestnik

Pogreb predragega pokojnika bo v nedeljo, dne 28. avgusta ob 16 iz hiše žalosti, Studenec št. 7, na pokopališču k D. M. v Polju. Sv. maša zadušnica se bo brala v župni cerkvi v D. M. v Polju. Studenec, dne 27. avgusta 1938.

Marija Svetek, soproga;

Anica, hči; Janez Svetek, oče; Ivana Svetek, mati; ostalo sorodstvo.

Zahvala

Ob bridki izgubi naše ljubljene mamice

Valentine Kočever

se vsem najtopleje zahvalujemo. Srčna hvala vrhniškim Sokolom, ki ste svojo sestro spremili na pokopališče, ji darovali cvetje in ji v zadnji pozdrav turobno zapeli. Dalje smo dolžni zahvalo starovrhniški gasilski četi in gostilniški zadrugi. Prav posebna zahvala zdravniku g. dr. Franu Šabecu za trud in požrtvovalnost ob času njene dolgotrajne bolezni, dalje č. gospodu dekanu za tolažilne obiske. Vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti, se poslednjič poslovili od nje in pokrili njeno izmučeno telo s prekrasnimi venci in šopki — iskrena hvala!

Vrhnika, Ljubljana, dne 28. avgusta 1938.

Rodbine:

Kočever, Rudolf Zore, Mr. ph. Slavko Hočever.

Zahvala

Ob priliki nenadne in težke izgube iskreno ljubljeneega in blažega soproga, brata, strica, nečaka in svaka, gospoda

Mr. ph.

Bogomila Orožna

lekarnarja v Ptuj

smo prejeli toliko izrazov prijateljskega sočutja, da se nam je nemogoče vsakemu posamezniku zahvaliti. Predvsem se zahvalujemo g. dr. Okolokulaku iz Vurberka za požrtvovalno zdravniško pomoč, č. g. zlatomašniku Svetu za poslednjo tolažbo in čč. duhovščini za spremstvo pri pogrebu, »Sokolu« v Ptuj za častno stražo in udeležbo pri pogrebu, g. dr. Salamunu za ganljive poslovilne besede, združenemu pevskemu zboru »Glasbene Matice« in »Železničarjev« ter mestni godbi v Ptuj za v srce segajoče žalostinke. Enako se zahvalujemo čč. duhovščini iz Kamnika za spremstvo, g. fin. nadv. Skalarju za prijateljske poslovilne besede, l. slovenskemu pevskemu društvu »Lira« za lepo petje pred hišo, v cerkvi in ob grobu ter prijateljskemu Završanovemu kvartetu za ob grobu zapeto pokojniku najljubšo pesem »Planinsko rožo«. Iskreno se zahvalujemo neštetim darovalcem prekrasnih vencev in šopkov, s katerimi so okrasili pokojnikovo krsto, dalje predstavnikom oblasti, »Klubu lekarnarjev« v Mariboru, zastopnikom »Sekcije apotekarske komore« v Ljubljani, in vsem, ki so dragega pokojnika spremili v tako obilnem številu na njegovi zadnji poti v Ptuj in Kamniku.

Vsem še enkrat naša najiskrenejša zahvala!

V Ptuj, dne 28. avgusta 1938.

Mr. ph. Nada Orožen, soproga — in sorodniki.